

ספר חקיקה נלווה

מועד ספטמבר 2024

קובץ חקיקה לבחינת הסמכה

מועד ספטמבר 2024

תוכן עניינים

3	 חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981
6	 חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981
8	 חוק המחאת חיובים, התשכ"ט-1969
9	 חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958
13	 חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996
17	 חוק החברות, התשנ"ט-1999
32	 תקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), התשס"ז-2006
34	 חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973
38	 חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970
39	 חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981
40	 חוק חוזה קבלנות, התשל"ד-1974
41	 חוקיסוד : חופש העיסוק
42	 חוק הירושה, התשכ"ה-1965
46	 כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986
50	 כללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001
53	 חוק המיטלטלין, התשל"א-1971
55	 חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963
62	 חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969
65	 חוק המשכון, התשכ"ז-1967
66	 פקודת הנזיקין [נוסח חדש]
71	 חוק העונשין, התשל"ז-1977
79	 חוק העמותות, התש"ס-1980
81	 פקודת השטרות [נוסח חדש]

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981

(סעיפים נבחרים)

פרק א': פגיעה בפרטיות

1. לא יפגע אדם בפרטיות של זולתו ללא הסכמתו.
 2. פגיעה בפרטיות היא אחת מאלה:
 - (1) בילוש או התחקות אחרי אדם, העלולים להטרידו, או הטרדה אחרת;
 - (2) האזנה האסורה על פי חוק;
 - (3) צילום אדם כשהוא ברשות היחיד;
 - (4) פרסום תצלומו של אדם ברבים בנסיבות שבהן עלול הפרסום להשפילו או לבזותו;
 - (4א) פרסום תצלומו של נפגע ברבים שצולם בזמן הפגיעה או סמוך לאחריה באופן שניתן לזהותו ובנסיבות שבהן עלול הפרסום להביאו במבוכה, למעט פרסום תצלום בלא השהיות בין רגע הצילום לרגע השידור בפועל שאינו חורג מהסביר באותן נסיבות; לעניין זה, "נפגע" - מי שסבל מפגיעה גופנית או נפשית עקב אירוע פתאומי ושפגיעתו ניכרת לעין;
 - (5) העתקת תוכן של מכתב או כתב אחר שלא נועד לפרסום, או שימוש בתכנו, בלי רשות מאת הנמען או הכותב, והכל אם אין הכתב בעל ערך היסטורי ולא עברו חמש עשרה שנים ממועד כתיבתו; לעניין זה, "כתב" - לרבות מסר אלקטרוני כהגדרתו בחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001;
 - (6) שימוש בשם אדם, בכינויו, בתמונתו או בקולו, לשם ריווח;
 - (7) הפרה של חובת סודיות שנקבעה בדיון לגבי עניניו הפרטיים של אדם;
 - (8) הפרה של חובת סודיות לגבי עניניו הפרטיים של אדם, שנקבעה בהסכם מפורש או משתמע;
 - (9) שימוש בידיעה על עניניו הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה;
 - (10) פרסומו או מסירתו של דבר שהושג בדרך פגיעה בפרטיות לפי פסקאות (1) עד (7) או (9);
 - (11) פרסומו של ענין הנוגע לצנעת חייו האישיים של אדם, לרבות עברו המיני, או למצב בריאותו, או להתנהגותו ברשות היחיד.
- 2א. (א) לעניין חוק זה רואים כפגיעה בפרטיות גם פרסום ברבים של תצלום גופת אדם גלויה באופן שניתן לזהותה, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:
- (1) אותו אדם הסכים בחייו לפגיעה כאמור;
 - (2) חלפו 15 שנים ממועד פטירתו של אותו אדם;
 - (3) התקבלה הסכמה לפגיעה כאמור מאת הראשון מבין המפורטים בפסקאות משנה (א) עד (ד), שעודו בחיים, ובלבד שהנפטר לא התנגד בחייו לפגיעה כאמור וילדו או הורהו לא הודיע למפרסם או לאחר מטעמו כי הוא מתנגד לפרסום:
- (א) בן זוגו;
 - (ב) כל ילדיו;
 - (ג) הוריו;
 - (ד) כל אחיו;

- (4) לא היו לנפטר קרובי משפחה המנויים בפסקה (3) ובית המשפט אישר את הפרסום.
- (ב) בן זוגו של נפטר, ילדו, הורה או אחיו רשאים להגיש תובענה אזרחית בשל פרסום לפי סעיף זה.
3. לענין חוק זה -
 "אדם", לענין סעיפים 2, 7, 13, 14, 17, 17ג, 17ו, 17ז, 23א, 23ב ו-25 - למעט תאגיד;
 "הסכמה" - הסכמה מדעת, במפורש או מכללא;
 "מחזיק", לענין מאגר מידע" - מי שמצוי ברשותו מאגר מידע דרך קבע והוא רשאי לעשות בו שימוש;
 "פרסום" - כמשמעותו בסעיף 2 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965;
 "צילום" - לרבות הסרטה.
 "שימוש" - לרבות גילוי, העברה ומסירה.
4. פגיעה בפרטיות היא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליה בכפוף להוראות חוק זה.
5. הפוגע במזיד בפרטיות זולתו, באחת הדרכים האמורות בסעיף (1)2, (3) עד (7) ו(9) עד (11), דינו - מאסר 5 שנים.
6. לא תהיה זכות לתביעה אזרחית או פלילית לפי חוק זה בשל פגיעה שאין בה ממש.
- פגיעה בפרטיות - עוולה אזרחית
- פגיעה בפרטיות - עבירה (תיקון התשנ"ו)
- מעשה של מה בכך

פרק ג': הגנות

18. במשפט פלילי או אזרחי בשל פגיעה בפרטיות תהא זו הגנה טובה אם נתקיימה אחת מאלה:
- (1) הפגיעה נעשתה בדרך של פרסום שהוא מוגן לפי סעיף 13 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965;
- (2) הנתבע או הנאשם עשה את הפגיעה בתום לב באחת הנסיבות האלה:
- (א) הוא לא ידע ולא היה עליו לדעת על אפשרות הפגיעה בפרטיות;
- (ב) הפגיעה נעשתה בנסיבות שבהן היתה מוטלת על הפוגע חובה חוקית, מוסרית, חברתית או מקצועית לעשותה;
- (ג) הפגיעה נעשתה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הפוגע;
- (ד) הפגיעה נעשתה תוך ביצוע עיסוקו של הפוגע כדין ובמהלך עבודתו הרגיל, ובלבד שלא נעשתה דרך פרסום ברבים;
- (ה) הפגיעה היתה בדרך של צילום, או בדרך של פרסום תצלום, שנעשה ברשות הרבים ודמות הנפגע מופיעה בו באקראי;
- (ו) הפגיעה נעשתה בדרך של פרסום שהוא מוגן לפי פסקאות (4) עד (11) לסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965;
- (3) בפגיעה היה ענין ציבורי המצדיק אותה בנסיבות הענין, ובלבד שאם היתה הפגיעה בדרך של פרסום - הפרסום לא היה כוזב.
19. (א) לא ישא אדם באחריות לפי חוק זה על מעשה שהוסמך לעשותו על פי דין.
 (ב) רשות בטחון, או מי שנמנה עם עובדיה או פועל מטעמה, לא ישא באחריות לפי חוק זה על פגיעה שנעשתה באופן סביר במסגרת תפקידם ולשם מילוי.
 (ג) "רשות בטחון", לענין סעיף זה - כל אחד מאלה:
- (1) משטרת ישראל;
- פגור (תיקונים: התשמ"ה, התשס"ט)

- (2) אגף המודיעין במטה הכללי והמשטרה הצבאית של צבא־הגנה לישראל;
- (3) שירות בטחון כללי;
- (4) המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים;
- (5) הרשות להגנה על עדים.
20. (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפגיעה בפרטיות באחת הנסיבות האמורות בסעיף 18(2) ושהפגיעה לא חרגה מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפגיעה בתום לב.
- (ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפגיעה בפרטיות שלא בתום לב אם הוא פגע בידועין במידה גדולה משהיתה נחוצה באופן סביר לצורך הענינים שניתנה להם הגנה בסעיף 18(2).
- (ג) חזקה על נאשם או נתבע הטוען להגנה על פי סעיף 18(2)(ב) או (ד) שעשה את הפגיעה בפרטיות שלא בתום לב, אם ביצע את הפגיעה תוך כדי הפרת הכללים או העקרונות של אתיקה מקצועית החלים עליו מכוח דין או המקובלים על אנשי המקצוע שהוא נמנה עמם; ואולם חזקה כאמור לא תחול אם הפגיעה נעשתה בנסיבות שבהן הנאשם או הנתבע פעל בהתאם לחובה חוקית המוטלת עליו.
21. הביא הנאשם או הנתבע ראיה או העיד בעצמו כדי להוכיח אחת ההגנות הניתנות בחוק זה, רשאי התובע להביא ראיות סותרות; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לפי כל דין להתיר הבאת ראיות בידי בעלי הדין.
22. בבואו לגזור את הדין או לפסוק פיצויים רשאי בית המשפט להתחשב, לטובת הנאשם או הנתבע, גם באלה:
- (1) הפגיעה בפרטיות לא היתה אלא חזרה על מה שכבר נאמר, והוא נקב את המקור שעליו הסתמך;
 - (2) הוא לא התכוון לפגוע;
 - (3) אם היתה הפגיעה בדרך של פרסום - הוא התנצל על הפרסום ונקט צעדים להפסקת מכירתו או הפצתו של עותק הפרסום המכיל את הפגיעה, ובלבד שההתנצלות פורסמה במקום, במידה ובדרך שבהם פורסמה הפגיעה ולא היתה מסוייגת.

חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981

(סעיפים נבחרים)

פרק ב': הטעיה וניצול מצוקה

7. אחריית להטעיה בפרסומת [תיקונים: התשמ"ח (מס' 2), התש"ס]
- (א) היתה הטעיה בפרסומת, יראו כמפירים את הוראות סעיף 2 -
- (1) את מי שמטעמו נעשתה הפרסומת ואת האדם שהביא את הדבר לפרסום וגרם בכך לפרסומו;
- (2) אם היתה הפרסומת מטעה על פניה או שהם ידעו שהיא מטעה - אף את המפיץ או מי שהחליט בפועל על הפרסום.
- (ב) הובאו בפרסומת עובדות בדבר התכונות של נכס או של שירות או בדבר ממצאי בדיקה שנעשתה בהם או בדבר התוצאות הצפויות מהשימוש בהם, יהא הממונה רשאי לדרוש ממי שמטעמו נעשתה הפרסומת או ממי שהביא את הדבר לפרסום וגרם בכך לפרסומו שיציג ראיות להוכחת אותן עובדות; לא הציג ראיות כאמור להנחת דעתו של הממונה, תהא בכך ראיה לכאורה שהפרסומת היתה מטעה, אולם תהא זו הגנה למי שמטעמו נעשתה הפרסומת ולאדם שהביא את הדבר לפרסום וגרם בכך לפרסומו כי לא ידעו ולא היה עליהם לדעת שהפרסומת מטעה.
- (ג) (1) פרסומת העלולה להביא אדם סביר להניח, כי האמור בה אינו פרסומת, יראו בכך פרסומת מטעה אף אם תכנה אינו מטעה;
- (2) המפרסם פרסומת בצורה של כתבה, מאמר או ידיעה עיתונאית, בלי לציין באופן ברור כי המדובר בפרסומת, יראו בכך פרסומת מטעה, אף אם תוכנה אינו מטעה;
- (3) לענין סעיף קטן זה, השתתפות עיתונאי, לרבות מגיש, קריין או מנחה בכל כלי תקשורת, בפרסומת, יראו אותה כפרסומת מטעה, אם אין בה הבחנה ברורה בין עבודתו המקצועית לבין הפרסומת;
- (4) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע כללים בדבר הנוסח והדרך שבהם על המפרסם לציין או לשדר כי מדובר בפרסומת.
- (ד) חזקה שפרסומת נעשתה בידי מי שמצויין בה כמציע הנכס או השירות, אלא אם כן צויין אחרת בפרסומת עצמה.
- (ה) פרסומת העלולה להטעות צרכן בישראל - אחת היא, לענין סעיף זה, אם נעשתה בישראל או מחוצה לה.
- 7א. (א) לא יפרסם אדם פרסומת ולא ינקוט דרך שיווק אחרת אם הפרסומת או דרך השיווק כאמור עלולות להטעות קטין, לנצל את גילו, תמימותו או חוסר ניסיונו או לעודד פעילות שיש בה כדי לפגוע בגופו או בבריאותו הגופנית או הנפשית.
- (ב) השר רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, עקרונות, כללים ותנאים לפרסומת וכן לדרכי שיווק אחרות המכוונות לקטינים; תקנות כאמור יכול שיתייחסו לקטינים דרך כלל, או עד גיל מסויים.
- 7ב. (א) מי שהתקיים בו אחד מהתנאים המפורטים בסעיף קטן (ב), לא יציג ולא יפרסם את עצמו, במישרין או בעקיפין, כמי שמטרתו היחידה היא להגן על הצרכן או לייעץ לו, ולא יקרא או יכנה את עצמו בשם שמשמע ממנו כי הוא פועל למטרה כאמור.
- (ב) (1) פועל משיקולים עסקיים או למטרות רווח.
- (2) ממומן או נתמך בידי גורם מסחרי.
- (3) הכנסותיו, כולן או חלקן, הן -
- (א) מפרסום מידע מסחרי;
- סייגים לשימוש בשם [תיקון התש"ס]

- (ב) מתשלומים של גורמים מסחריים המשתתפים בסקרים שהוא עורך;
 - (ג) מדמי חבר קבועים או חד-פעמיים המשולמים על ידי גורמים מסחריים;
 - (ד) מתשלומים של גורמים מסחריים בעבור השימוש בתוצאות של סקרים, בדיקות או תחרויות הנערכות על ידיו;
 - (ה) ממתן חסות לפעילות מסחרית.
- (4) פרסומיו כוללים פרסומת, גלויה או מוסווית, בתשלום או שלא בתשלום, של גורם מסחרי.

חוק המחאת חיובים, התשכ"ט-1969

(סעיפים נבחרים)

1. (א) זכותו של נושה, לרבות זכות מותנית או עתידה לבוא, ניתנת להמחאה ללא הסכמת החייב, זולת אם נשללה או הוגבלה עבירותה לפי דין, לפי מהות הזכות או לפי הסכם בין החייב לבין הנושה.
(ב) ההמחאה יכול שתהיה לגבי הזכות, כולה או מקצתה, ויכול שתהיה מותנית או על דרך שעבוד.	המחאת זכות
2. (א) המחאת-זכות אין בה כדי לשנות את הזכות או תנאיה, ולחייב יעמדו כלפי הנמחה כל הטענות שעמדו לו כלפי הממחה בעת שנודע לו על ההמחאה.
(ב) פרע החייב את הזכות לממחה לפני שהודיע לו על ההמחאה או שהוצגה לפניו המחאה בכתב מאת הממחה, מופטר החייב, זולת אם פעל שלא בתום-לב.
(ג) פרע החייב את הזכות לנמחה לאחר שהממחה הודיע לו על ההמחאה או שהוצגה לפניו המחאה בכתב מאת הממחה, מופטר החייב אף אם לא עברה הזכות לנמחה, זולת אם פעל שלא בתום-לב.	הגנת החייב
3. הומחתה מקצתה של זכות, רשאי החייב לנכות את ההוצאות שנגרמו לו כתוצאה מפיצול הזכות.	המחאת חלקית
4. המחאה הנושה זכות לאחד וחזר והמחה אותה לאחר, הזכות היא של הראשון; אולם אם הודיעו לחייב על ההמחאה השניה לפני שהודיעו לו על הראשונה, הזכות היא של השני.	המחאות סותרות
5. בכפוף להסכם ההמחאה כוללת המחאת-זכות גם כל ערבות ושעבוד שניתנו להבטחתה וכל זכות אחרת הנלווית לזכות שנמחתה, במידה שהן עבירות; ועל הנושה לעשות, לפי דרישת הנמחה, את הפעולות הדרושות כדי שכוחה של המחאת הזכויות האמורות יהיה יפה לכל דבר.	זכויות נלוות
6. חבותו של חייב ניתנת להמחאה, כולה או מקצתה, בהסכם בין החייב לבין הנמחה שבאה עליו הסכמת הנושה, זולת אם נשללה או הוגבלה עבירותה לפי דין.	המחאת חבות
7. המחאת-חבות אין בה כדי לשנות את החבות או תנאיה, ולנמחה יעמדו כלפי הנושה כל הטענות שעמדו לחייב בעת ההמחאה.	הגנות הנמחה
8. היתה החבות מובטחת בערבות או בשעבוד שניתן לא מידי החייב, מפקיעה המחאת-החבות את הערבות והשעבוד, זולת אם הערב או בעל הנכס המשועבד הסכים להמחאה.	ערבויות, שעבודים וכו'
9. הוראות חוק זה יחולו גם על המחאת זכות או חבות שאין נובעות מחיוב.	המחאות אחרות
10. הוראות חוק זה יחולו כשאין בדין אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון; הן אינן חלות על המחאות לפי מסמכים סחירים.	תחולה
11. זכות הנובעת מחיוב שנוצר לפני תחילת חוק זה, המחאת מקצתה טעונה הסכמת החייב.	הוראת מעבר

חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958¹

(סעיפים נבחרים)

פרק ראשון: עיקרי ההתיישנות

1. בחוק זה -
- "בית־משפט" - כל רשות שיפוטית או בורר, ולמעט בית־דין דתי ;
- "תובענה" - הליך אזרחי לפני בית־משפט ;
- "מקרקעין" - קרקע מכל סוג וכל זכות או טובת־הנאה בקרקע וכל דבר המחובר לקרקע חיבור־קבע וכל זכות או טובת־הנאה הטעונים רישום בספרי האחוזה.
2. תביעה לקיום זכות כל שהיא נתונה להתיישנות, ואם הוגשה תובענה על תביעה שהתיישנה וטען הנתבע טענת התיישנות, לא יזדקק בית המשפט לתובענה, אך אין בהתיישנות בלבד כדי לבטל את הזכות גופה.
3. אין נזקקים לטענת התיישנות אם לא טען הנתבע טענה זו בהזדמנות הראשונה לאחר הגשת התובענה.
4. בתובענה על תביעה שלא התיישנה או שהתיישנה אך לא נטענה נגדה טענת התיישנות, לא תישמע טענת התיישנות נגד קיוזו באותה תובענה ולא נגד תביעה־שכנגד, כשהיא והתביעה שבאותה תובענה נושאן אחד או כשהן נובעות מאותן נסיבות.

פרק שני: תקופת התיישנות

5. התקופה שבה מתיישנת תביעה שלא הוגשה עליה תובענה (להלן - תקופת ההתיישנות) היא -
- (1) בשאינו מקרקעין - שבע שנים ;
- (2) במקרקעין - חמש־עשרה שנה ; ואם נרשמו בספרי האחוזה לאחר סידור זכות קנין לפי פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין) - עשרים וחמש שנה.
6. תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדה עילת התובענה.
7. מרוץ תקופת ההתיישנות של תביעה יושעה כל עוד נמנע התובע מלהגיש תובענה בשל כך שהנתבע, או מי מטעמו, מטעה בידועין את התובע, מפעיל נגדו כוח, מאיים עליו או מנצל את מצוקתו ; לענין זה, "הטעיה" - לרבות בדרך של איגילוי בידועין של עובדה מהעובדות המהוות את עילת התובענה.
8. נעלמו מן התובע העובדות המהוות את עילת התובענה, מסיבות שלא היו תלויות בו ושאינן בזהירות סבירה לא יכול היה למנוע אותן, תתחיל תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעו לתובע עובדות אלה.

1. בס"ח 575, התשכ"ט, עמ' 279 (חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969), סעיף 159(ב), נקבע: "חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958, לא יחול על תביעות לקיום זכות במקרקעין מוסדרים, אולם אין בכך כדי למנוע טענה מכוח ההתיישנות שאדם היה זכאי לטעון אותה לפני תחילת חוק זה".

9. הודה הנתבע, בכתב או בפני בית־משפט, בין בתוך תקופת ההתיישנות ובין לאחריה, בקיום זכות התובע, תתחיל תקופת ההתיישנות מיום ההודאה; ומעשה שיש בו משום ביצוע מקצת הזכות, דינו כהודאה לענין סעיף זה.
בסעיף זה, "הודאה" - למעט הודאה שהיה עמה טיעון התיישנות.

הודאה בקיום זכות

פרק שלישי: חישוב תקופת ההתיישנות

10. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו עדיין לא מלאו לתובע שמונה־עשרה שנה.

קטינות

11. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו התובע לא היה מסוגל לדאוג לעניניו מחמת ליקוי נפשי או שכלי, זמני או קבוע, ולא היה עליו אפטרופוס; היה עליו אפטרופוס, לא יבוא במנין הזמן שבו טרם נודעו לאפטרופוס העובדות המהוות את עילת התובענה.

ליקוי נפשי או שכלי
(תיקון התשס"ד)

12. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו היה התובע אפטרופוס של הנתבע או נתון לאפטרופוסות.

יהסי אפטרופוסות

13. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו היו בעלי־הדין נשואים זה לזה; בנישואין שהוכרזו כדין בטלים מעיקרא או שהופקעו כדין, יראו את בעלי הדין לענין סעיף זה, כאילו היו נשואים זה לזה עד יום ההכרזה או עד יום ההפקעה.

נישואין

14. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במנין הזמן שבו נמצא אחד מבעלי הדין בשטח מדינה, שמחמת התנאים שהיה נתון בהם שם או מחמת היחסים שהיו שוררים בין אותה מדינה לבין מדינת ישראל לא יכול היה, הוא או בעל־דינו, לקיים את הבירור המשפטי.
בסעיף זה -

שהות מחוץ לישראל
(תיקון התשל"ח)

"שטח מדינה" - לרבות כל ארץ־חסות וכל שטח התפוס למעשה בידי מדינה;
"בעל־דין" - לגבי נכס המוקנה לאפטרופוס על נכסי נפקדים, לאפטרופוס על נכסי גרמנים או לממונה על רכוש האויב - מי שהיה בעל הנכס האמור ערב ההקנייה, ולגבי נכס שבניהולו של האפטרופוס הכללי - בעל הנכס.

15. הוגשה תובענה לפני בית־משפט, לרבות בית־דין דתי, והתובענה נדחתה באופן שלא נבצר מן התובע להגיש תובענה חדשה בשל אותה עילה, לא יבוא במנין תקופת ההתיישנות הזמן שבין הגשת התובענה ובין דחייתה.

תובענה שנדחתה

15א. (א) בחישוב תקופת ההתיישנות של תביעה בשאינו מקרקעין, שערב תחילתו של חוק ההתיישנות (תיקון מס' 8 - חרבות ברזל), התשפ"ד-2024 (בסעיף זה - תיקון מס' 8) לא הסתיימה - לא תבוא במנין התקופה שמיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום כ"ז באדר ב' התשפ"ד (6 באפריל 2024).

עיכוב של תקופת ההתיישנות - חרבות ברזל
(תיקון התשפ"ד)

(ב) בחישוב תקופת ההתיישנות של תביעה במקרקעין, שתקופת ההתיישנות שלה הייתה מסתיימת, על פי הדין החל ערב תיקון מס' 8, בתקופה שמיום תחילתו של תיקון מס' 8 ועד יום כ"ז באדר ב' התשפ"ד (6 באפריל 2024) - לא תבוא במנין התקופה שמיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום כ"ז באדר ב' התשפ"ד (6 באפריל 2024).

(ג) הסתיימה תקופת ההתיישנות של תביעה, בין במקרקעין ובין בשאינו מקרקעין, בתקופה שמיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד ערב תחילתו של תיקון מס' 8 יראו את תקופת ההתיישנות כאילו טרם הסתיימה, ולא תבוא במנין

התקופה שמיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) עד יום כ"ז באדר ב' התשפ"ד (6 באפריל 2024).

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג), בית המשפט רשאי לקבוע כי הוראות אותו סעיף קטן לא יחולו על תביעה שהתיישנה ערב תחילתו של תיקון מס' 8, מטעמים מיוחדים שיירשמו; בהחלטתו ישקול בית המשפט, בין השאר, אם חל שינוי לרעה במצבו של הנתבע בשל חלוף תקופת ההתיישנות בהתאם לדיון ערב תחילתו של תיקון מס' 8.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו גם לעניין תקופת ההתיישנות בתביעה שנקבעה בחיקוק אחר, למעט בהוראה מהוראות אלה:

- (1) סעיף 5 לחוק התובלה האווירית, התש"ס-1980;
- (2) תקנות 6 ו-6א לתקנות האג בעניין שטרי מטען המובאות בסעיף III לתוספת לפקודת הובלת טובין בים;
- (3) סעיף 23 לחוק האחריות לפיצוי נזקי זיהום בשמן, התשס"ד-2004;
- (4) סעיף 5א(3) לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב-1952;
- (5) סעיף 75 לחוק הספנות (ימאים), התשל"ג-1973;
- (6) סעיף 39(ב) בתוספת לחוק המכר (מכר טובין בין-לאומי), התש"ס-1999;
- (7) סעיף 154(ב) לפקודת המכס.

16. נתעכב מנין תקופת ההתיישנות כאמור בסעיפים 10 ו-12 עד 15, לא תסתיים התקופה לפני שעברה לפחות שנה אחת מן היום שבו חדל העיכוב; נתעכב מנין התקופה כאמור בסעיף 11 - לא תסתיים לפני שעברו לפחות שנתיים מן היום שבו חדל העיכוב.	תקופת ההתיישנות לאחר עיכוב
17. נבצר מן התובע בשנה האחרונה של תקופת ההתיישנות להגיש את התובענה מפני שנסגר בית-המשפט המוסמך לדון בה, לא תסתיים תקופת ההתיישנות לפני שעברה שנה מן היום שבו חזר ונפתח בית-המשפט.	סגירת בית-המשפט
18. לענין חישוב תקופת ההתיישנות אין נפקא מינה אם הזכות נתבעת עלידי הזכאי המקורי או עלידי חליפו או אם הזכות נתבעת נגד החייב המקורי או נגד חליפו, ובלבד שאם נסבה הזכות בדרך ירושה, לא תסתיים תקופת ההתיישנות לפני שעברה לפחות שנה אחת מן היום שבו נסבה הזכות.	תביעת הזכות אינה משפיעה
18א. ¹ (א) בחישוב תקופת ההתיישנות של תביעה בתובענה שהגיש נפגע בשל מעשה כמפורט להלן, לא יבוא במניין הזמן שבו טרם מלאו לנפגע 28 שנים:	תביעה בשל תקיפה מינית או התעללות (תיקונים: התשס"ו, התשע"ו, התשפ"ב)
(1) תקיפה מינית שבוצעה בנפגע בהיותו קטין;	
(2) התעללות שבוצעה בנפגע בהיותו קטין בידי פוגע שהוא בן משפחתו או אדם שהיה אחראי עליו;	
(3) תקיפה מינית שבוצעה בנפגע בהיותו בגיר אך בטרם מלאו לו 21 שנים, תוך ניצול יחסי אמון, תלות, טיפול או מרות או בידי פוגע שהוא בן משפחתו.	
(1א) הוראות סעיף 41 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] לא יחולו בתובענה כאמור בסעיף קטן (א) שהוגשה לאחר שמלאו לנפגע 28 שנים והנתבע אינו הפוגע בנפגע, בן משפחתו או אדם שהיה אחראי עליו.	
1. על תביעה כאמור בסעיפים 18א או 18ב לחוק שהתיישנה לפני יום 12.7.07 (להלן - יום התחילה) לפי הדין שחל עליה ערב יום התחילה, ימשיכו לחול הוראות הדין שהיה בתוקף ערב יום התחילה והוראות סעיפים 18א או 18ב לא יחולו.	
על תביעה שביום התחילה טרם התיישנה לפי הדין שחל עליה ערב יום התחילה, יחולו הוראות סעיפים 18א ו-18ב לחוק.	

(ב) בסעיף זה -

"בן משפחה" -

- (1) הורה, בן זוגו של הורה אף אם אינו נשוי לו, סב או סבתא;
 - (2) מי שמלאו לו 15 שנים והוא אחד מאלה: אח או אחות, אח או אחות חורגים, דוד או דודה, גיס או גיסה;
 - (3) אומן, בן זוגו של אומן אף אם אינו נשוי לו, אביו או אמו של אומן;
 - (4) מי שמלאו לו 15 שנים והוא אחד מאלה: בנו או בתו של אומן ובן זוגו של כל אחד מאלה, אחיו או אחותו של אומן ובן זוגו של כל אחד מאלה;
- "אומן" - אב או אם במשפחת אומנה כהגדרתה בחוק אומנה לילדים, התשע"ו-2016, או במשפחת אומנה אחרת שאישר משרד הרווחה והשירותים החברתיים;
- "אחראי על קטין" -

- (1) מי שעליו האחריות לצורכי מחייתו, לבריאותו, לחינוכו או לשלומו של קטין - מכוח דין, החלטה שיפוטית, חוזה מפורש או מכללא, או מי שעליו האחריות כאמור לקטין מחמת מעשה כשר או אסור שלו;
 - (2) מי שהקטין מתגורר עמו או נמצא עמו דרך קבע, ומלאו לו 18 שנים, ובלבד שקיימים ביניהם יחסי תלות או מרות.
- (ג) (בוטל).

118ב. ¹ תקופת ההתיישנות של תביעה בתובענה שהגיש נפגע, בשל עובדות המהוות עבירה כמפורט להלן שבוצעה בו, נגד הפוגע בו שהוגש נגדו כתב אישום בעבירה כאמור, לא תסתיים לפני שעברה שנה מהיום שבו פסק הדין בהליך הפלילי הפך לחלוט:

- (1) עבירת התעללות לפי סעיף 368 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (בסעיף זה - חוק העונשין), שבוצעה בקטין בידי האחראי עליו; בסעיף זה, "אחראי על קטין" - כהגדרתו בסעיף 18א(ב);
- (2) עבירה לפי סעיפים 345, 346(א), 347(א) או (ב), 348(א), (ב), (ג) או (ד), ו-351 לחוק העונשין, או לפי סעיף 75 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955.

תביעה נגד מי שהוגש
נגדו כתב אישום בעבירה
התעללות בקטין או
בעבירת מין
(תיקונים: התשס"ז,
התשפ"ב)

1. על תביעה כאמור בסעיפים 118א או 118ב לחוק שהתיישנה לפני יום 12.7.07 (להלן - יום התחילה) לפי הדין שחל עליה ערב יום התחילה, ימשיכו לחול הוראות הדין שהיה בתוקף ערב יום התחילה והוראות סעיפים 118א או 118ב לא יחולו.
על תביעה שביום התחילה טרם התיישנה לפי הדין שחל עליה ערב יום התחילה, יחולו הוראות סעיפים 118א ו-118ב לחוק.

חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996

(סעיפים נבחרים)

פרק ד': הסכמה מדעת לטיפול רפואי

13. (א) לא יינתן טיפול רפואי למטופל אלא אם כן נתן לכך המטופל הסכמה מדעת לפי הוראות פרק זה.

(ב) לשם קבלת הסכמה מדעת, ימסור המטפל למטופל מידע רפואי הדרוש לו, באורח סביר, כדי לאפשר לו להחליט אם להסכים לטיפול המוצע; לענין זה, "מידע רפואי", לרבות -

(1) האבחנה (הדיאגנוזה) והסקנות (הפרוגנוזה) של מצבו הרפואי של המטופל;

(2) תיאור המהות, ההליך, המטרה, התועלת הצפויה והסיכויים של הטיפול המוצע;

(3) הסיכונים הכרוכים בטיפול המוצע, לרבות תופעות לוואי, כאב ואי נוחות;

(4) סיכויים וסיכונים של טיפולים רפואיים חלופיים או של העדר טיפול רפואי;

(5) עובדת היות הטיפול בעל אופי חדשני.

(ג) המטפל ימסור למטופל את המידע הרפואי, בשלב מוקדם ככל האפשר, ובאופן שיאפשר למטופל מידה מרבית של הבנת המידע לשם קבלת החלטה בדרך של בחירה מרצון ואי תלות.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (ב), רשאי המטפל להימנע ממסירת מידע רפואי מסויים למטופל, הנוגע למצבו הרפואי, אם אישרה ועדת אתיקה כי מסירתו עלולה לגרום נזק חמור לבריאותו הגופנית או הנפשית של המטופל.

14. (א) הסכמה מדעת יכול שתהיה בכתב, בעל פה או בדרך של התנהגות. (ב) הסכמה מדעת לטיפול רפואי המנוי בתוספת תינתן במסמך בכתב, שיכלול את תמצית ההסבר שניתן למטופל.

(ג) נזקק מטופל לטיפול רפואי המנוי בתוספת הראשונה ונמנע ממנו לתת את הסכמתו מדעת בכתב, תינתן ההסכמה בפני שני עדים, ובלבד שדבר ההסכמה והעדות יתועדו בכתב סמוך ככל האפשר לאחר מכן.

(ד) במצב חירום רפואי, הסכמה מדעת לטיפול רפואי המנוי בתוספת הראשונה יכול שתינתן בעל פה ובלבד שדבר ההסכמה יתועד בכתב סמוך ככל האפשר לאחר מכן.

14א. (א) רופא מומחה במוסד הרפואי שבו עתיד להינתן טיפול רפואי רשאי לקבוע כי מתקיימים במטופל בגיר שני אלה:

(1) המטופל נזקק לטיפול הרפואי שיש דחיפות לתיתו מנימוקים רפואיים ואינו אשפוז בבית חולים פסיכיאטרי או במחלקה פסיכיאטרית בבית חולים;

(2) המטופל אינו מסוגל להבין בענייניו הרפואיים, לקבל החלטות בקשר אליהם ולתת הסכמה מדעת לטיפול הרפואי, גם בהינתן התאמות נגישות בהתאם לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 (בחוק זה - מי שאינו מסוגל להבין בענייניו הרפואיים).

אישור לשמש מקבל החלטות זמני לעניין טיפול רפואי
[תיקון התשפ"ד (מס' 2)]

(ב)¹ קבע רופא מומחה כאמור בסעיף קטן (א) ולמטופל אין מיופה כוח או אפטרופוס לענייני הרפואיים, רשאי עובד סוציאלי במוסד הרפואי שבו עתיד להינתן הטיפול הרפואי כאמור (בחוק זה - עובד סוציאלי במוסד הרפואי), באישור מנהל המוסד הרפואי או מי שהוא הסמיך לכך, ובקופת חולים - באישור הרופא המחוזי של קופת החולים או מי שהוא הסמיך לכך, לתת לאדם בגיר אישור בכתב לשמש מקבל החלטות זמני בשביל המטופל, אם מצא כי מתקיימים כל אלה:

- (1) הוצגה לפניו חוות דעת רופא מומחה במוסד הרפואי שבו עתיד להינתן הטיפול הרפואי שעל פיה המטופל נזקק לטיפול רפואי שיש דחיפות לתיתו, והוא אינו מסוגל להבין בענייני הרפואיים;
 - (2) לא הובא לידיעתו כי למטופל יש מיופה כוח או כי מונה לו אפטרופוס לענייני הרפואיים;
 - (3) התקיימו התנאים לאישורו של האדם כמקבל החלטות זמני בשביל המטופל לפי סדר הקדימויות, לפי הסכמת בני המשפחה או לפי יפוי כוח או הנחיות מקדימות שהפקיד המטופל, והכול לפי הוראות סעיף 14ב;
 - (4) על פי התרשמותו, בנסיבות העניין, האדם האמור יפעל לטובתו של המטופל ולשמירת ענייניו ולא לטובת ענייניו שלו, ויפעל לפי העקרונות ודרכי הפעולה האמורים בסעיף קטן (ה);
 - (5) המטופל לא הביע התנגדות לאישור אותו אדם כמקבל החלטות זמני בשבילו;
 - (6) אותו אדם נתן בכתב את הסכמתו לכך והצהיר בכתב כי מתקיימים התנאים לאישורו לפי סעיף 14ב, וכי אם יש הסכמות למתן אישור למקבלי החלטות זמניים נוספים מלבדו - מיהם, ומהי הדרך המוסכמת לקבלת ההחלטות על ידיהם, ביחד או לחוד.
- (ג) אישור מקבל החלטות זמני יעמוד בתוקפו שישה חודשים מיום שניתן.
- (ד) ניתן אישור מקבל החלטות זמני, רשאי מקבל החלטות זמני, בתקופת תוקפו של האישור, לעשות את כל הפעולות שלהלן, ובלבד שהמטופל אינו מסוגל להבין בענייני הרפואיים:
- (1) לתת בשם המטופל הסכמה מדעת כאמור בפרק זה לקבלת הטיפול הרפואי האמור בסעיף קטן (א);
 - (2) לתת בשם המטופל הסכמה מדעת כאמור בפרק זה לקבלת כל טיפול רפואי אחר שיזדקק לו;
 - (3) לקבל החלטות בעניינים רפואיים בשביל המטופל וכן לקבל כל מידע רפואי לעניין המטופל הדרוש לו לשם מתן הסכמה כאמור בפסקאות (1) ו-(2) או לשם קבלת החלטות כאמור.
 - (ה) העקרונות ודרכי הפעולה החלים על אפטרופוס לעניינים רפואיים כלפי האדם שמונה לו, לפי פרק שלישי לחוק הכשרות המשפטית, יחולו על מקבל ההחלטות הזמני כלפי המטופל, והאחריות החלה על אפטרופוס לעניינים רפואיים לפי סעיף 57 לחוק האמור תחול על מקבל ההחלטות הזמני.
 - (ו) מטפל יפנה למקבל החלטות זמני לשם קבלת הסכמה מדעת למתן טיפול רפואי למטופל בהתאם להוראות סעיף קטן (ד)(1) או (2), רק לאחר שוודא כי המטופל אינו מסוגל להבין בענייני הרפואיים ולתת הסכמה מדעת בעצמו לגבי אותו טיפול.
 - (ז) ניתן אישור מקבל החלטות זמני, והודיע המטופל או אחד מבני המשפחה של המטופל המנויים בסעיף 14ב(א), או היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, למטפל, לעובד הסוציאלי במוסד הרפואי או למקבל ההחלטות הזמני על כוונתו להגיש לערכאה מוסמכת בקשה בנוגע למתן טיפול רפואי מסוים למטופל, לא תתקבל הסכמה על ידי מקבל ההחלטות הזמני לגבי אותו טיפול רפואי, למשך 24 שעות ממועד מתן ההודעה; הוגשה בקשה כאמור והובא דבר הגשתה לידיעתו של המטפל, של העובד הסוציאלי או

1. ראו הוראות תחולה לעניין עובדים סוציאליים בקופות החולים, בסעיף 9 לתיקון התשפ"ד (מס' 2).

של מקבל ההחלטות הזמני, יחולו בנוגע למתן הטיפול הרפואי האמור ההוראות שתיתן הערכאה המוסמכת בעניין זה.

אופן קביעת מקבל החלטות
זמני למטופל ופקיעת
אישור מקבל החלטות זמני
[תיקון התשפ"ד (מס' 2)]

14ב. (א) אישור מקבל החלטות זמני יינתן לבן משפחה בגיר של המטופל, לפי סדר הקדימויות שלהלן (בחוק זה - סדר הקדימויות):

- (1) בן זוג;
- (2) ילד;
- (3) הורה;
- (4) אחיו.

(ב) לא היה ניתן לאתר, במאמץ סביר, את בן המשפחה לפי סדר הקדימויות או שבן המשפחה כאמור אינו מסוגל להבין בענייניו הרפואיים של המטופל או שהוא אינו מעוניין להיות מקבל החלטות זמני בשביל המטופל, ולא נמצא בן משפחה מתאים ומעוניין באותו מדרג בסדר הקדימויות, יהיה בן המשפחה שבא אחריו בסדר הקדימויות מקבל ההחלטות הזמני, בכפוף להוראות סעיף 14א.

(ג) היו למטופל יותר מילד בגיר אחד, מהורה אחד או מאח בגיר אחד, ולפי סדר הקדימויות יש לתת אישור מקבל החלטות זמני למי מהם, יסכימו ביניהם הילדים, ההורים או האחים, לפי העניין, מי מהם ישמש מקבל החלטות זמני בשביל המטופל, ואם הסכימו כי יותר מאחד מהם ישמש מקבל החלטות זמני כאמור - יסכימו אם קבלת ההחלטות תהיה ביחד או לחוד; הסכימו הילדים, ההורים או האחים כאמור, יודיע על כך לעובד הסוציאלי במוסד הרפואי מי שהוסכם כי ישמש מקבל החלטות זמני בהצהרה כאמור בסעיף 14א(ב)(6).

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (א), בני המשפחה האמורים באותו סעיף קטן רשאים להגיע להסכמה מי מהם ישמש מקבל החלטות זמני, אף שלא בהתאם לסדר הקדימויות, ובלבד שניתנה לכך הסכמת בני המשפחה הקודמים לו בסדר הקדימויות ובני המשפחה באותו מדרג בסדר הקדימויות, ואם הסכימו כי יותר מאחד מהם ישמש מקבל החלטות זמני - יסכימו אם קבלת ההחלטות תהיה ביחד או לחוד; הסכימו בני המשפחה כאמור, יודיע על כך לעובד הסוציאלי במוסד הרפואי מי שהוסכם כי ישמש מקבל החלטות זמני בהצהרה כאמור בסעיף 14א(ב)(6).

(ה) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) עד (ד), הובא לידיעתו של העובד הסוציאלי במוסד הרפואי כי המטופל הפקיד ייפוי כוח מתמשך לפי סעיף 32 לחוק הכשרות המשפטית וטרם ניתן אישור האפוטרופוס הכללי כי ייפוי הכוח המתמשך נכנס לתוקף, או הובא לידיעתו של העובד הסוציאלי במוסד הרפואי כי המטופל פירט במסמך הנחיות מקדימות שנכתב לפי סעיף 35 לחוק הכשרות המשפטית את זהות האדם שהוא מבקש שימונה לו כאפוטרופוס וטרם מונה לו אפוטרופוס, יינתן אישור מקבל החלטות הזמני לאדם ששמו פורט בייפוי הכוח המתמשך כאמור או במסמך ההנחיות המקדימות כאמור, לפי העניין, בכפוף להוראות סעיף 14א.

(ו) (1) הודיע המטופל או אחד מבני המשפחה המנויים בסעיף קטן (א), או היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, לעובד הסוציאלי במוסד הרפואי על כוונתו להגיש בקשה למינוי של אדם אחר לאפוטרופוס לעניינים רפואיים למטופל בשל צורך רפואי דחוף (בסעיף קטן זה - בקשה), וטרם ניתן אישור מקבל החלטות זמני בשביל המטופל, לא יינתן אישור כאמור אלא לאחר שחלפו 24 שעות ממועד מתן ההודעה; ניתנה ההודעה כאמור לאחר שניתן האישור, יושהה תוקפו למשך 24 שעות ממועד מתן ההודעה.

(2) הובא לידיעתו של העובד הסוציאלי במוסד הרפואי, של המטופל או של מקבל ההחלטות הזמני כי הוגשה בקשה וטרם ניתן אישור מקבל החלטות זמני, לא יינתן העובד הסוציאלי במוסד הרפואי את האישור; הוגשה הבקשה לאחר שניתן אישור מקבל החלטות זמני, יפקע תוקף האישור שניתן.

(3) מונה למטופל אפוטרופוס לעניינים רפואיים על ידי ערכאה שיפוטית או נכנס לתוקף, לפי חוק הכשרות המשפטית, ייפוי כוח מתמשך לענייניו האישיים

הכולל גם את ענייני הבריאותיים או יפוי כוח מתמשך לענייני הרפואיים, לאחר שניתן אישור מקבל החלטות זמני, יפקע תוקף האישור והחל מהמועד שבו נודע על כך למקבל ההחלטות הזמני או למטפל, לא תיעשה כל פעולה על פיו.

14. (א) עובד סוציאלי במוסד רפואי יתעד ברשומה הרפואית של מטופל אישור לאדם לשמש מקבל החלטות זמני בשביל המטופל, ואת המסמכים שעל בסיסם ניתן האישור. (ב) העובד הסוציאלי במוסד הרפואי או המטפל יתעד ברשומה הרפואית של מטופל - (1) הודעות או בקשות שהוגשו בהתאם להוראות סעיף 14א(ז) או 14ב(ו), והובאו לידיעתו; (2) משך העיכוב במתן אישור מקבל החלטות זמני, השהייתו או פקיעתו בשל הגשת הודעות או בקשות כאמור בפסקה (1); (3) החלטות על מיופה כוח או על מינוי אפוטרופוס לעניינים רפואיים שנודע לו עליהן.

תיעוד לעניין אישור מקבל החלטות זמני
[תיקון התשפ"ד (מס' 2)]

15. על אף הוראות סעיף 13 - (1) מטפל רשאי לתת טיפול רפואי שאינו מנוי בתוספת הראשונה, גם ללא הסכמתו מדעת של המטופל אם נתקיימו כל אלה: (א) מצבו הגופני או הנפשי של המטופל אינו מאפשר קבלת הסכמתו מדעת; (ב) לא ידוע למטפל כי המטופל, אפוטרופסו, מיופה כוחו או מקבל ההחלטות הזמני בשבילו, לפי העניין, מתנגד לקבלת הטיפול הרפואי; (ג) אין אפשרות לקבל את הסכמת אפוטרופסו, מיופה כוחו או מקבל ההחלטות הזמני בשבילו, לפי העניין. (2) בנסיבות שבהן נשקפת למטופל סכנה חמורה והוא מתנגד לטיפול רפואי, שיש לתיתו בנסיבות העניין בהקדם, רשאי מטפל לתת את הטיפול הרפואי אף בניגוד לרצון המטופל אם ועדת האתיקה, לאחר ששמעה את המטופל, אישרה את מתן הטיפול ובלבד ששוכנעה כי נתקיימו כל אלה: (א) נמסר למטופל מידע כנדרש לקבלת הסכמה מדעת; (ב) צפוי שהטיפול הרפואי ישפר במידה ניכרת את מצבו הרפואי של המטופל; (ג) קיים יסוד סביר להניח שלאחר מתן הטיפול הרפואי יתן המטופל את הסכמתו למפרע. (3) בנסיבות של מצב חירום רפואי רשאי מטפל לתת טיפול רפואי דחוף גם ללא הסכמתו מדעת של המטופל, אם בשל נסיבות החירום, לרבות מצבו הגופני או הנפשי של המטופל, לא ניתן לקבל את הסכמתו מדעת; טיפול רפואי המנוי בתוספת הראשונה יינתן בהסכמת שלושה רופאים, אלא אם כן נסיבות החירום אינן מאפשרות זאת.

טיפול רפואי ללא הסכמה
[תיקונים: התשע"ו, התשפ"ד (מס' 2)]

תוספת ראשונה

(סעיפים 14, 15)

(תיקון התשע"ז)

1. ניתוחים, למעט כירורגיה זעירה.
2. צינתורים של כלי דם.
3. דיאליזה.
4. טיפול בקרינה מייננת (רדיותרפיה).
5. טיפולי הפריה חוץ-גופית.
6. כימותרפיה לטיפול בתהליכים ממאירים.

חוק החברות, התשנ"ט-1999

(סעיפים נבחרים)

חלק ראשון: פרשנות

1. בחוק זה -
- "איגרת חוב" - מסמך שהנפיקה חברה המעיד על קיומה של התחייבות כספית שחברה החברה, ומגדיר את תנאיה, למעט שטרי חוב או שטרי חליפין שנתנה חברה במהלך עסקיה;
- "איגרת חוב מובטחת" - איגרת חוב שהתחייבות החברה לפיה מובטחת במשכון על נכסי החברה, כולם או מקצתם;
- "אמצעי שליטה" - כל אחד מאלה:
- (1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה;
 - (2) הזכות למנות דירקטור של חברה;
- "אסיפה כללית" - אסיפה שנתית או אסיפה מיוחדת של בעלי המניות;
- "אסיפה מיוחדת" - אסיפה כללית של בעלי המניות שאינה אסיפה שנתית;
- "אסיפת סוג" - אסיפה של בעלי סוג מניות;
- "אסיפה שנתית" - אסיפה של בעלי המניות לפי סעיף 60;
- "בורסה" - בורסה בישראל, בורסה מחוץ לישראל שקיבלה אישור מידי מי שרשאי לתת על פי דין במדינה שבה היא פועלת, וכן שוק מוסדר כהגדרתו בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994;
- "בורסה בישראל" - בורסה כהגדרתה בחוק ניירות ערך;
- "בעל איגרת חוב", בחברת איגרות חוב - בעל איגרת חוב של החברה, הרשומה למסחר בבורסה או שהוצעה לציבור על פי תשקיף כמשמעותו בחוק ניירות ערך או שהוצעה לציבור מחוץ לישראל על פי מסמך הצעה לציבור הנדרש לפי הדין מחוץ לישראל;
- "בית המשפט" - (נמחקה);
- "בעל מניה מהותי" - מי שמחזיק בחמישה אחוזים או יותר מהון המניות המונפק של החברה או מזכויות ההצבעה בה;
- "בעל עניין" - בעל מניות מהותי, מי שיש לו הסמכות למנות דירקטור אחד או יותר או את המנהל הכללי, ומי שמכהן בחברה כדירקטור או כמנהל כללי;
- "דבוקת שליטה" - מניות המקנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מכלל זכויות ההצבעה באסיפה הכללית;
- "דיבידנד" - כל נכס הניתן על ידי החברה לבעל מניה מכוח זכותו כבעל מניה, בין במזומן ובין בכל דרך אחרת, לרבות העברה ללא תמורה שוות ערך ולמעט מניות הטבה;
- "דירקטור" - חבר בדירקטוריון של חברה;
- "דירקטור בלתי תלוי" - דירקטור חיצוני או יחיד המכהן כדירקטור שמתקיימים לגביו התנאים המפורטים להלן, אשר מונה או סווג ככזה לפי הוראות פרק ראשון לחלק השישי;
- (1) מתקיימים לגביו תנאי הכשירות למינוי דירקטור חיצוני הקבועים בסעיף 240(ב) עד (ו) וועדת הביקורת אישרה זאת;
 - (2) הוא אינו מכהן כדירקטור בחברה מעל תשע שנים רצופות, ולעניין זה לא יראו בהפסקת כהונה שאינה עולה על שנתיים כמפסיקה את רצף הכהונה;
- "דירקטור חיצוני" - כמשמעותו בחלק השישי, פרק ראשון, בסימן ה';

"החזקה" ו"רכישה" - כמשמעותן בחוק ניירות ערך ;

"הליכי חדלות פירעון" - כהגדרתם בחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי ;

"הצעה פרטית" - הצעה להנפקת ניירות ערך של חברה ציבורית שאינה הצעה לציבור, או הצעה של חברה ציבורית למכירה של ניירות ערך שלה אשר נרכשו על ידה לפי סעיף 308, שאינה הצעה לציבור ;

"הצעה פרטית מהותית" - הצעה פרטית שמתקיים בה האמור בסעיף 5270(5) ;

"הצעת רכש" - הצעה לרכישת מניות, המופנית לציבור בעלי המניות של חברה ;

"ועדת דירקטוריון" - ועדה שהקים הדירקטוריון לפי הוראות סעיף 110 ;

"חבר בורסה" - מי שהוא חבר בורסה בהתאם לתקנון הבורסה כמשמעותו בסעיף 46 לחוק ניירות ערך ;

"חברה" - חברה שהתאגדה לפי חוק זה, לפי פקודת החברות, פקודת החברות 1921 או פקודת החברות 1919 ;

"חברת איגרות חוב" - חברה שאיגרות חוב שלה רשומות למסחר בבורסה או שהוצעו לציבור על פי תשקיף כמשמעותו בחוק ניירות ערך, או שהוצעו לציבור מחוץ לישראל על פי מסמך הצעה לציבור הנדרש לפי הדין מחוץ לישראל, ומוחזקות בידי הציבור ;

"חברה בת" - כמשמעותה בחוק ניירות ערך ;

"חברה לרישומים" - כמשמעותה בחוק ניירות ערך ;

"חברה לתועלת הציבור" - כמשמעותה בפרק ראשון א' בחלק התשיעי ;

"חברה ממשלתית" ו"חברת בת ממשלתית" - כהגדרתן בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 ;

"חברה מתמזגת" - חברת יעד וחברה קולטת ;

"חברה פרטית" - חברה שאינה חברה ציבורית ;

"חברה ציבורית" - חברה שמניותיה רשומות למסחר בבורסה או שהוצעו לציבור על פי תשקיף כמשמעותו בחוק ניירות ערך, או שהוצעו לציבור מחוץ לישראל על פי מסמך הצעה לציבור הנדרש לפי הדין מחוץ לישראל, ומוחזקות בידי הציבור ;

"חברה קולטת" - חברה שכל נכסיה והתחייבויותיה של חברת היעד עוברים אליה במיזוג ;

"חברה קשורה" - כמשמעותה בחוק ניירות ערך ;

"חברת חוץ" - תאגיד, למעט שותפות, שהתאגד מחוץ לישראל ;

"חברת יעד" - חברה, אחת או יותר, האמורה להתמזג עם חברה קולטת באופן שיביא לחיסולה של החברה ;

"חברת מטרה" - חברה שהצעת רכש מופנית לבעלי מניותיה ;

"חוק הנאמנות" - חוק הנאמנות, התשל"ט-1979 ;

"חוק העמותות" - חוק העמותות, התש"ס-1980 ;

"חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי" - חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 ;

"חוק ניירות ערך" - חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ;

"חוק תקשורת דיגיטלית עם גופים ציבוריים" - חוק תקשורת דיגיטלית עם גופים ציבוריים, התשע"ח-2018 ;

"חלוקה" - מתן דיבידנד או התחייבות לתיתו, במישרין או בעקיפין, וכן רכישה ; ולענין זה, "רכישה" - רכישה או מתן מימון לרכישה, במישרין או בעקיפין, בידי חברה או בידי חברה בת שלה או בידי תאגיד אחר בשליטתה, של מניות החברה או של ניירות ערך שניתן להמירם למניות החברה או שניתן לממשם במניות החברה, או פדיון של ניירות ערך בני פדיון שהם חלק מהונה העצמי של החברה בהתאם לסעיף 312(ד), ולרבות התחייבות לעשיית כל אחד מאלה, והכל, ובלבד שהמוכר אינו החברה עצמה או תאגיד אחר בבעלותה המלאה של החברה ;

"יום ההתאגדות" - התאריך שקבע הרשם כיום ההתאגדות של החברה בתעודת ההתאגדות ;

"יזם" - מי שעושה פעולה, בשמה או במקומה של חברה שטרם התאגדה ;
"מדד" - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ;
"מיזוג", לענין החלק השמיני - העברה של כלל הנכסים והחייבים, לרבות חיובים מותנים, עתידיים, ידועים ובלתי ידועים, של חברת יעד לחברה קולטת, אשר כתוצאה ממנה מתחשלת חברת היעד, בהתאם לסעיף 323 ;
"מניה" - אגד של זכויות בחברה הנקבעות בדיון ובתקנון ;
"מניות הטבה" - מניות שמקצה החברה ללא תמורה לבעלי מניותיה הזכאים לכך ;
"מנין קולות" - מנין קולות המצביעים, בהתאם לזכויות ההצבעה הקבועות למניות שמכוחן מצביעים בעלי המניות המשתתפים באסיפה ;
"מספר זהות" -

- (1) לגבי חברה הרשומה בישראל - מספר הרישום ;
- (2) לגבי חברה רשומה הרשומה מחוץ לישראל - המדינה שבה היא רשומה ומספר הרישום, אם יש לה מספר רישום ;
- (3) לגבי תאגיד אחר שיש לו מספר רישום עלפי דין - מספר הרישום שלו ;
- (4) לגבי יחיד תושב ישראל - מספר זהותו במרשם האוכלוסין ;
- (5) לגבי יחיד שאינו תושב ישראל - המדינה שבה הוצא הדרכון ומספר הדרכון ;

"מען" -

- (1) לגבי יחיד תושב ישראל - מענו כפי שהוא רשום במרשם האוכלוסין, ואם מסר מען אחר - המען שמסר ;
- (2) לגבי יחיד שאינו תושב ישראל - מען מגוריו, ואם מסר מען אחר - המען שמסר ;
- (3) לגבי חברה הרשומה בישראל - מען משרדה הרישום ;
- (4) לגבי חברה הרשומה מחוץ לישראל - מען משרדה מחוץ לישראל, ואם מסרה מען בישראל - המען שמסרה ;
- (5) לגבי תאגיד אחר שיש לו מען רשום עלפי דין - מענו הרישום ;

"מען דיגיטלי" - כל אחד מהפרטים המנויים בתוספת הרביעית ;
"מענק פרישה" - מענק, תשלום, גמול, פיצוי או כל הטבה אחרת הניתנים לנושא משרה בזיקה לסיום תפקידו בחברה ;
"מציע", בהצעת רכש - מי שמציע הצעת רכש ;
"משכון" - כמשמעותו בחוק המשכון, התשכ"ז-1967, וכן שעבוד צף ;
"נוכחות בעל מניות", באסיפה כללית - נוכחות בעל המניות בעצמו או באמצעות שלוח, או באמצעות כתב הצבעה כאמור בסעיף 87 ;
"נושא משרה" - מנהל כללי, מנהל עסקים ראשי, משנה למנהל כללי, סגן מנהל כללי, כל ממלא תפקיד כאמור בחברה אף אם תוארו שונה, וכן דירקטור או מנהל הכפוף במישרין למנהל הכללי ;
"נייר ערך" - לרבות מניה, איגרת חוב, או זכויות לרכוש, להמיר או למכור כל אחת מאלה ;

"ניצע", בהצעת רכש - בעל המניות שמוצע לרוכשן בהצעת רכש ;
"סדרת איגרות חוב" - שתי איגרות חוב או יותר שהן שוות-דרגה לענין ההתחייבות הכספית והערובה לתשלומה ;

"ענין אישי" - ענין אישי של אדם בפעולה או בעסקה של חברה, לרבות ענין אישי של קרובו ושל תאגיד אחר שהוא או קרובו הם בעלי ענין בו, ולמעט ענין אישי הנובע מעצם החזקת מניות בחברה לרבות ענין אישי של אדם המצביע על פי ייפוי כוח שניתן לו מאת אדם אחר אף אם אין לאחר עניין אישי, וכן יראו הצבעה של מי שקיבל ייפוי כוח להצביע בשם מי שיש לו עניין אישי בהצבעה של בעל העניין אישי, והכל בין אם שיקול הדעת בהצבעה הוא בידי המצביע ובין אם לאו ;

"עסקה" - חוזה או התקשרות וכן החלטה חד צדדית של חברה בדבר הענקת זכות או טובת הנאה אחרת ;

"עסקה חריגה" - עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, עסקה שאינה בתנאי שוק או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכוש או התחייבויותיה ;

"פעולה" - פעולה משפטית, בין במעשה ובין במחדל ;

"פעולה מהותית" - פעולה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכוש או התחייבויותיה ;

"פקודת החברות" - פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983 ;

"פרמיה" - סכום שבו עולה תמורת ההקצאה של מניות החברה על ערך הנקוב של המניות ;

"צו לפתיחת הליכים" - צו לפתיחת הליכים שניתן לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי ;

"קרוב" - בן זוג, אח או אחות, הורה, הורי הורה, צאצא וכן צאצא, אח, אחות או הורה של בן הזוג או בן זוגו של כל אחד מאלה ;

"רואה חשבון מבקר" - רואה חשבון שמונה לשם ביצוע פעולת ביקורת כאמור בסעיף 154 ;

"רשות ניירות ערך" - הרשות כמשמעותה בחוק ניירות ערך ;

"רשם ההקדשות" ו"הקדש ציבורי" - כמשמעותם בחוק הנאמנות ;

"רשם החברות", "הרשם" - רשם החברות כאמור בסעיף 36 ;

"שטר מניה" - (בוטלה) ;

"שעבוד צף" - כמשמעותו בפקודת החברות ;

"שליטה" - כמשמעותה בחוק ניירות ערך ;

"תאגיד מדווח" - תאגיד מדווח כהגדרתו בחוק ניירות ערך או תאגיד שהוראות פרק ה' לחוק האמור חלות עליו ;

"תביעה נגזרת" - תובענה שהגיש תובע בשם חברה בשל עילת תביעה שלה ;

"תזכיר" - כמשמעותו בפקודת החברות כנוסחה ערב תחילתו של חוק זה ;

"תנאי כהונה והעסקה", של נושא משרה - תנאי כהונה או העסקה של נושא משרה, לרבות מתן פטור, ביטוח, התחייבות לשיפוי או שיפוי לפי היתר שיפוי, מענק פרישה, וכל הטבה, תשלום אחר או התחייבות לתשלום כאמור, הניתנים בשל כהונה או העסקה כאמור ;

"תעודת התאגדות" - תעודה בחתימת הרשם המעידה על רישומה של חברה ;

"תעודת מניה" - תעודה שבה מצוין שמו של הבעלים הרשום במרשמי החברה בציון מספר המניות שבבעלותו ;

"תקנון" - תקנון של חברה כפי שהוגש לרשם בראשונה עם התאגדותה או כפי ששונה לפי דין ;

"השר" - שר המשפטים.

חלק שלישי: מבנה החברה

פרק ראשון: האורגנים של החברה, סמכויותיהם וחבות בשל פעולתם

סימן א': האורגנים

46. האורגנים של החברה הם האסיפה הכללית, הדירקטוריון, המנהל הכללי וכל מי שעל פי דין, או מכוח התקנון רואים את פעולתו בענין פלוני כפעולת החברה לאותו ענין.

האורגנים

47. פעולותיו של אורגן וכוונותיו הן פעולותיה של החברה וכוונותיה.
מעשי אורגן כמעשי החברה

סימן ב': חלוקת הסמכויות בין האורגנים העיקריים

48. (א) לאסיפה הכללית יהיו הסמכויות המפורטות בסימן א' של הפרק השני.
(ב) לדירקטוריון יהיו הסמכויות המפורטות בסימן א' של הפרק השלישי.
(ג) למנהל הכללי יהיו הסמכויות המפורטות בפרק הרביעי.
(ד) לכל האורגנים בחברה נתונות כל סמכויות העזר הדרושות להפעלת סמכויותיהם.

49. סמכות של החברה שלא הוקנתה בחוק או בתקנון לאורגן אחר, רשאי הדירקטוריון להפעילה.
סמכות שיוזית

50. (א) חברה רשאית לקבוע בתקנונה הוראות לפיהן רשאית האסיפה הכללית ליטול סמכויות הנתונות לאורגן אחר וכן כי סמכויות הנתונות למנהל הכללי יועברו לסמכות הדירקטוריון, הכל לענין מסוים, או לפרק זמן מסוים שלא יעלה על פרק הזמן הנדרש בנסיבות העניין.
(ב) נטלה האסיפה הכללית סמכויות הנתונות לפי חוק זה לדירקטוריון, יחולו על בעלי המניות הזכויות, החובות והאחריות החלות על דירקטורים לענין הפעלת אותן סמכויות, בשינויים המחויבים, ובכלל זה יחולו עליהם, בשים לב להחזקותיהם בחברה, להשתתפותם באסיפה ולאופן הצבעתם, הוראות הפרקים השלישי, הרביעי והחמישי של החלק השישי.

51. דירקטוריון רשאי להורות למנהל הכללי כיצד לפעול לענין מסוים; לא קיים המנהל הכללי את ההוראה, רשאי הדירקטוריון להפעיל את הסמכות הנדרשת לביצוע ההוראה במקומו, אף אם לא נקבעה לכך הוראה בתקנון.
נטילת סמכויות המנהל הכללי

52. (א) נבצר מן הדירקטוריון להפעיל את סמכויותיו והפעלת סמכות מסמכויותיו חיונית לניהולה התקין של החברה, רשאית האסיפה הכללית להפעילה במקומו, אף אם לא נקבעה לכך הוראה בתקנון, כל עוד נבצר ממנו הדבר, ובלבד שהאסיפה הכללית קבעה, כי אכן נבצר מן הדירקטוריון לעשות כן וכי הפעלת הסמכות חיונית כאמור; האמור בסעיף 50(ב) יחול על הפעלת סמכויות הדירקטוריון בידי האסיפה הכללית.
(ב) נבצר מן המנהל הכללי להפעיל את סמכויותיו, רשאי הדירקטוריון להפעילן במקומו, אף אם לא נקבעה לכך הוראה בתקנון.
אורגן שנבצר ממנו למלא תפקידו

פרק שני: האסיפה הכללית

סימן א': סמכויות האסיפה הכללית

57. החלטות החברה בענינים האלה יתקבלו באסיפה הכללית:
(1) שינויים בתקנון כאמור בסעיף 20;
(2) הפעלת סמכויות הדירקטוריון בהתאם להוראות סעיף 52(א);
(3) מינוי רואה החשבון המבקר של החברה, תנאי העסקתו והפסקת העסקתו בהתאם להוראות סעיפים 154 עד 167;
(4) מינוי דירקטורים חיצוניים בהתאם להוראות סעיף 239;
(5) אישור פעולות ועסקאות הטעונות אישור האסיפה הכללית לפי הוראות סעיפים 255 ו-268 עד 275.

- (6) הגדלת הון המניות הרשום והפחתתו בהתאם להוראות סעיפים 286 ו-287;
 (7) מיזוג כאמור בסעיף 320(א);
 (8) פירוק החברה בידי בית המשפט לפי סעיף 1342(1), פירוקה מרצון לפי סעיף 342כד, או פירוקה מרצון בהליך מזורז לפי סעיף 342מב.

איסור התניה

58. (א) חברה אינה רשאית להתנות על הוראות סעיף 57.
 (ב) חברה רשאית להוסיף בתקנון נושאים שהחלטות בהם יתקבלו באסיפה הכללית; ואולם, העברת סמכויות בתקנון לאסיפה הכללית, בנושאים שבהם הוקנתה הסמכות בחוק זה לאורגן אחר בלא אפשרות להתנאה על כך בתקנון, תעשה לפי הוראות סעיף 50.

מינוי דירקטורים

59. האסיפה הכללית השנתית תמנה את הדירקטורים, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון.

סימן ב': אסיפה שנתית ואסיפה מיוחדת

**כינום אסיפה שנתית
(תיקון התשס"ה)**

60. (א) חברה תקיים אסיפה שנתית בכל שנה ולא יאוחר מתום חמישה עשר חודשים לאחר האסיפה השנתית האחרונה.
 (ב) סדר היום באסיפה השנתית יכלול דיון בדוחות הכספיים ובדיווח הדירקטוריון; סדר היום יכול שיכלול מינוי דירקטורים, מינוי רואה חשבון מבקר וכן נושא שנקבע בתקנון שיידון באסיפה שנתית, או כל נושא אחר שנקבע על סדר היום כאמור בסעיף 66.

איוקום אסיפה שנתית

61. (א) חברה פרטית רשאית לקבוע בתקנונה הוראה, לפיה אינה חייבת לקיים אסיפה שנתית כאמור בסעיף 60, אלא ככל שהדבר נחוץ למינוי רואה חשבון מבקר; נקבעה הוראה כאמור, רשאית החברה שלא לקיים אסיפה שנתית אלא אם כן אחד מבעלי המניות או הדירקטורים דרש מהחברה לקיימה.
 (ב) לא התקיימה אסיפה שנתית, תשלח החברה לבעלי המניות הרשומים במרשם בעלי המניות, פעם בשנה, דוחות כספיים כאמור בסעיף 172 לא יאוחר מן המועד האחרון שבו היה עליה לקיים אסיפה שנתית אלמלא קבעה בתקנונה הוראה כאמור בסעיף קטן (א).

כינום אסיפה שנתית על-ידי בית המשפט

62. (א) לא התקיימה אסיפה שנתית כאמור בסעיף 60, או לאחר שנדרש קיומה כאמור בסעיף 61, רשאי בית המשפט, לבקשת בעל מניה או דירקטור בחברה, להורות על כינוסה.
 (ב) הורה בית המשפט כאמור תישא החברה בהוצאות סבירות שהוציא המבקש בהליך בבית המשפט, כפי שקבע בית המשפט, והדירקטורים האחראים לאי כינוסה יהיו חייבים להשיבן לחברה.

כינום אסיפה מיוחדת

63. (א) דירקטוריון חברה פרטית יכנס אסיפה מיוחדת על-פי החלטתו וכן לדרישת כל אחד מאלה:
 (1) דירקטור אחד;
 (2) בעל מניה, אחד או יותר, שלו לפחות עשרה אחוזים מההון המונפק ואחוז אחד לפחות מזכויות ההצבעה בחברה, או בעל מניה, אחד או יותר, שלו לפחות עשרה אחוזים מזכויות ההצבעה בחברה.
 (ב) דירקטוריון חברה ציבורית יכנס אסיפה מיוחדת על פי החלטתו, וכן לדרישת כל אחד מאלה:

- (1) שני דירקטורים או רבע מן הדירקטורים המכהנים ;
- (2) בעל מניה, אחד או יותר, שלו לפחות חמישה אחוזים מההון המונפק ואחוז אחד לפחות מזכויות ההצבעה בחברה או בעל מניה, אחד או יותר, שלו לפחות חמישה אחוזים מזכויות ההצבעה בחברה.
- (ג) דירקטוריון שנדרש לזמן אסיפה מיוחדת, יזמנה בתוך עשרים ואחד ימים מיום שהוגשה לו הדרישה, למועד שיקבע בהזמנה לפי סעיף 67 או בהודעה לפי סעיף 69, ובלבד שלגבי חברה ציבורית, מועד הכינוס יהיה לא יאוחר משלושים וחמישה ימים ממועד פרסום ההודעה, אלא אם כן נקבע אחרת לענין אסיפה שחל לגביה סימן ז', ולגבי חברה פרטית יחולו הוראות סעיף 67.
64. (א) לא זימן הדירקטוריון אסיפה מיוחדת שנדרשה לפי סעיף 63, רשאי הדורש, וכשמדובר בבעלי מניות - גם חלק מהם שיש לו יותר ממחצית מזכויות ההצבעה שלהם, לכנס את האסיפה בעצמו, ובלבד שלא תתקיים אחרי עבור שלושה חודשים מהיום שהוגשה הדרישה כאמור, והיא תכונס, ככל האפשר, באותו האופן שבו מכונסות אסיפות בידי הדירקטוריון.
- (ב) כונסה אסיפה כללית כאמור בסעיף קטן (א), תכסה החברה את ההוצאות הסבירות שהוציא הדורש והדירקטורים האחראים לאי כינוסה חייבים להשיבן לחברה.
65. (א) לא זימן הדירקטוריון אסיפה מיוחדת שנדרשה לפי סעיף 63, רשאי בית המשפט, לבקשת הדורש, להורות על כינוסה.
- (ב) הורה בית המשפט כאמור, תישא החברה בהוצאות הסבירות שהוציא המבקש בהליך בבית המשפט, כפי שקבע בית המשפט, והדירקטורים האחראים לאי כינוסה יהיו חייבים להשיבן לחברה.

פרק שלישי: הדירקטוריון

סימן א': סמכויות הדירקטוריון

92. (א) הדירקטוריון יתווה את מדיניות החברה ויפקח על ביצוע תפקידי המנהל הכללי ופעולותיו, ובכלל זה -
- (1) יקבע את תכניות הפעולה של החברה, עקרונות למימון וסדרי עדיפויות ביניהן ;
- (2) יבדוק את מצבה הכספי של החברה, ויקבע את מסגרת האשראי שהחברה רשאית ליטול ;
- (3) יקבע את המבנה הארגוני ואת מדיניות השכר והתגמול ;
- (4) רשאי להחליט על הנפקה של סדרת איגרות חוב ;
- (5) אחראי לעריכת הדוחות הכספיים ולאישורם, כאמור בסעיף 171 ;
- (6) ידווח לאסיפה השנתית על מצב עניני החברה ועל התוצאות העיסקיות כאמור בסעיף 173 ;
- (7) ימנה ויפטר את המנהל הכללי כאמור בסעיף 250 ;
- (8) יחליט בפעולות ובעסקאות הטעונות אישורו לפי התקנון או לפי הוראות סעיפים 255 ו-268 עד 275 ;
- (9) רשאי להקצות מניות וניירות ערך המירים למניות עד גבול הון המניות הרשום של החברה, לפי הוראות סעיף 288 ;
- (10) רשאי להחליט על חלוקה כאמור בסעיפים 307 ו-308 ;
- (11) יחווה דעתו על הצעת רכש מיוחדת כאמור בסעיף 329 ;

(12) בחברה ציבורית ובחברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב - יקבע את המספר המזערי הנדרש של דירקטורים בדירקטוריון, שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, כמשמעותה לפי סעיף 240 (בחוק זה - דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית); הדירקטוריון יקבע את המספר המזערי כאמור בהתחשב, בין השאר, בסוג החברה, גודלה, היקף פעילות החברה ומורכבות פעילותה, ובכפוף למספר הדירקטורים שנקבע בתקנון לפי סעיף 219.

(ב) סמכויות הדירקטוריון לפי סעיף זה אינן ניתנות לאצילה למנהל הכללי, למעט כמפורט בסעיף 288(ב)(2).

93. (א) בחברה פרטית שאינה חברת איגרות חוב יכול שיהיה דירקטוריון המונה אדם אחד.

(ב) על דירקטוריון המונה אדם אחד יחולו הוראות סימן זה; על החלטות דירקטוריון כאמור יחולו הוראות סימן ו', בשינויים המחויבים; יתר הוראות פרק זה לא יחולו על דירקטוריון המונה אדם אחד.

דירקטוריון המונה אדם אחד
[תיקון התשע"א (מס' 4)]

חלק שישי: נושאי המשרה בחברה

פרק ראשון: מינוי וכהונה של דירקטורים

סימן ה': דירקטור חיצוני ודירקטור בלתי תלוי

[תיקון התשס"ח (מס' 2)]

240. (א) כדירקטור חיצוני ימונה יחיד תושב ישראל הכשיר להתמנות לדירקטור, ואולם חברה ציבורית או חברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב, שמניותיה או שאיגרות החוב שלה, לפי העניין, או חלק מהן הוצעו לציבור מחוץ לישראל או שהן רשומות בבורסה מחוץ לישראל, רשאית למנות דירקטורים חיצוניים שאינם תושבי ישראל; השר רשאי לקבוע סוגים נוספים של חברות שבהן יהיה ניתן למנות דירקטורים חיצוניים שאינם תושבי ישראל.

בשירות למנוי
[תיקונים: התשס"ה, התשס"ח (מס' 2), התשע"א (מס' 3), (מס' 4), התשע"ז]

(א1) (1) כדירקטור חיצוני ימונה מי שהוא בעל כשירות מקצועית או מי שהוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובלבד שלפחות אחד הדירקטורים החיצוניים יהיה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

(2) השר, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, יקבע תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית.

(ב)¹ לא ימונה לדירקטור חיצוני יחיד, שהוא קרוב של בעל השליטה, וכן מי שיש לו, לקרובו, לשותפו, למעבידו, למי שהוא כפוף לו במישרין או בעקיפין או לתאגיד שהוא בעל השליטה בו, במועד המינוי או בשנתיים שקדמו למועד המינוי, זיקה לחברה, לבעל השליטה בחברה או לקרוב של בעל השליטה, במועד המינוי, או לתאגיד אחר, ובחברה שאין בה בעל שליטה או מי שמחזיק בדבוקת שליטה - גם זיקה למי שהוא, במועד המינוי, יושב ראש הדירקטוריון, המנהל הכללי, בעל מניות מהותי או נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים; לענין סעיף קטן זה -

"זיקה" - קיום יחסי עבודה, קיום קשרים עיסקיים או מקצועיים דרך כלל או שליטה, וכן כהונה כנושא משרה, למעט כהונה של דירקטור שמונה כדי לכהן כדירקטור חיצוני בחברה שעומדת להציע לראשונה מניות לציבור; השר, בהתייעצות עם

1. הוראות סעיף 240(ב) לחוק בנוסחו לפני תיקון התשע"א (מס' 3) (הוספת המילים "שהוא קרוב של בעל שליטה, וכן מי" והוספת הקטע החל במילים "לבעל השליטה בחברה או לקרוב של" וכלה במילים "הבכיר ביותר בתחום הכספים" במקום המילים "לבעל השליטה בחברה במועד המינוי, או לתאגיד אחר") יחולו על דירקטור חיצוני שמונה ערב יום התחילה עד מועד סיום תקופת כהונה של שלוש שנים.

רשות ניירות ערך, רשאי לקבוע כי ענינים מסוימים, בתנאים שקבע, לא יהיו זיקה;
 "תאגיד אחר" - תאגיד שבעל השליטה בו, במועד המיני או בשנתיים שקדמו למועד המיני, הוא החברה או בעל השליטה בה.
 (ג) לא ימונה יחיד כדירקטור חיצוני אם תפקידו או עיסוקיו האחרים יוצרים או עלולים ליצור ניגוד ענינים עם תפקידו כדירקטור, או אם יש בהם כדי לפגוע ביכולתו לכהן כדירקטור.
 (ד) לא ימונה דירקטור בחברה פלוגית כדירקטור חיצוני בחברה אחרת אם אותה שעה מכהן דירקטור בחברה האחרת כדירקטור חיצוני בחברה הפלוגית.
 (ה) לא ימונה יחיד כדירקטור חיצוני בחברה ציבורית או בחברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב, אם הוא עובד של רשות ניירות ערך או עובד של בורסה בישראל.
 (ו)¹ בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (ב) לא יכהן כדירקטור חיצוני יחיד שיש לו, לקרובו, לשותפו, למעבידו, למי שהוא כפוף לו במישרין או בעקיפין או לתאגיד שהוא בעל השליטה בו, קשרים עסקיים או מקצועיים למי שאסורה זיקה אליו לפי הוראות סעיף קטן (ב), גם אם הקשרים כאמור אינם דרך כלל, למעט קשרים זניחים, וכן יחיד שקיבל תמורה בניגוד להוראות סעיף 244(ב); קוימו קשרים או התקבלה תמורה כאמור בעת כהונת הדירקטור החיצוני, יראו בכך, לענין סעיפים 245א, 246 ו-247 הפרת תנאי מן התנאים הדרושים למינויו או לכהונתו כדירקטור חיצוני.

241. (א) לא תזומן אסיפה כללית שעל סדר יומה מינוי דירקטור חיצוני אלא אם כן הצהיר המועמד כי מתקיימים בו התנאים הנדרשים למינויו כדירקטור חיצוני (להלן - ההצהרה).

(ב) ההצהרה תישמר במשרדה הרשום של החברה ותהיה פתוחה לעיונו של כל אדם.

(ג) השר רשאי לקבוע הוראות לענין ההצהרה.

242. (א) דירקטורים חיצוניים ראשונים בחברה ציבורית ימונו על ידי האסיפה הכללית שתכנס לא יאוחר משלושה חודשים מהמועד שבו הפכה החברה לחברה ציבורית ואולם בחברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב שהפכה לחברה ציבורית רשאי דירקטור חיצוני שכהן ערב המועד שבו הפכה לחברה ציבורית, להמשיך ולכהן כדירקטור חיצוני בחברה הציבורית עד תום תקופת כהונתו לפי סעיף 245.

(ב) דירקטורים חיצוניים ראשונים בחברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב, ימונו לא יאוחר מתום שלושה חודשים מהמועד שבו הפכה החברה לחברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב; במינוי דירקטורים כאמור, במקום אישור ועדת הביקורת על התקיימות תנאי הכשירות למינוי דירקטור חיצוני לפי סעיף 239 יבוא אישור הדירקטוריון לעניין זה.

243. בכל ועדה הרשאית להפעיל סמכות מסמכויות הדירקטוריון יכהן לפחות דירקטור חיצוני אחד.

244. (א) דירקטור חיצוני זכאי לגמול ולהחזר הוצאות, כפי שיקבע השר בהתייעצות עם רשות ניירות ערך.

1. בתיקון התשע"א (מס' 4) נקבע בסעיף 80 כי על אף הוראות סעיף 240(ו) לחוק, דירקטור חיצוני שמונה לפני 17.2.12, ושיש לו, לקרובו, לשותפו, למעבידו, למי שהוא כפוף לו במישרין או בעקיפין או לתאגיד שהוא בעל השליטה בו, קשרים עסקיים או מקצועיים דרך כלל לקרוב של בעל השליטה, ובחברה שאין בה בעל שליטה או מי שמחזיק בדבוקת שליטה - למי שהוא יושב ראש הדירקטוריון, המנהל הכללי, בעל מניות מהותי או נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים, יהיה רשאי להמשיך לכהן כדירקטור חיצוני עד למועד האסיפה הכללית הראשונה לאחר 17.2.12 או עד תום שנה מתאריך זה, לפי המאוחר, ואולם אם פסקו הקשרים כאמור קודם לאותו מועד, יוכל להמשיך ולכהן עד לתום תקופת כהונתו.

(ב) דירקטור חיצוני לא יקבל, נוסף על הגמול שלו הוא זכאי ולהחזר ההוצאות, כל תמורה, במישרין או בעקיפין, בשל כהונתו כדירקטור בחברה; לענין סעיף קטן זה לא יראו כתמורה מתן פטור, התחייבות לשיפוי, שיפוי או ביטוח לפי הוראות סימן ג' לפרק השלישי.

245. (א) תקופת כהונתו של דירקטור חיצוני תהא שלוש שנים, ורשאית החברה, על אף הוראות סעיף 240, למנותו לשתי תקופות נוספות, של שלוש שנים כל אחת. (1א) דירקטור חיצוני בחברה ציבורית ימונה לתקופת כהונה נוספת כאמור בסעיף קטן (א) בהתקיים אחד מאלה:

משך כהונה
[תיקונים: התשס"ה,
התשע"א (מס' 3), (מס' 4),
התשע"ד (מס' 2), התשע"ה]

(1) בעל מניות, אחד או יותר, שלו אחוז אחד לפחות מכלל זכויות ההצבעה בחברה, הציע את מועמדותו לכהונה נוספת, המינוי אושר באסיפה הכללית, ברוב קולות, והתקיימו כל אלה:

(א) במניין כלל הקולות של בעלי המניות באסיפה הכללית לא מובאים בחשבון, קולות בעלי המניות שהם בעלי שליטה בחברה או בעלי עניין אישי באישור המינוי, למעט עניין אישי שאינו כתוצאה מקשר עם בעל השליטה, וכן קולות הנמנעים;

(ב) סך קולות התומכים מקרב בעלי המניות שאינם בעלי השליטה בחברה או בעלי עניין אישי באישור המינוי למעט עניין אישי שאינו כתוצאה מקשרים עם בעל השליטה, עולה על שני אחוזים מכלל זכויות ההצבעה בחברה;

(ג) הדירקטור החיצוני שימונה לתקופה נוספת לפי פסקה זו אינו בעל מניה קשור או מתחרה או קרובו של בעל מניה כאמור, במועד המינוי, ואינו בעל זיקה לבעל מניה קשור או מתחרה, במועד המינוי או בשנתיים שקדמו למועד המינוי; לענין זה -

"בעל מניה קשור או מתחרה" - בעל המניה שהציע את המינוי או בעל מניה מהותי, והכול אם במועד המינוי יש לו, לבעל שליטה בו או לחברה בשליטת מי מהם, קשרים עסקיים עם החברה או שהוא, בעל שליטה בו או חברה בשליטת מי מהם הם מתחרים של החברה; השר, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, רשאי לקבוע כי עניינים מסוימים, בתנאים שקבע, לא יהוו קשר עסקי עם החברה או תחרות בה;

"זיקה" - כהגדרתה בסעיף 240(ב), ורשאי השר, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, לקבוע כי עניינים מסוימים, בתנאים שקבע, לא יהוו זיקה;

(2) הדירקטוריון הציע את מועמדותו לכהונה נוספת והמינוי אושר בהתאם להוראות סעיף 239(ב);

(3) הדירקטור החיצוני הציע את מועמדותו לכהונה נוספת והמינוי אושר בהתאם להוראות פסקה (1).

(2א) השר רשאי לקבוע שיעורים שונים מן השיעור האמור בסעיף קטן (1א)(1)(ב). (3א)¹ על אף הוראות סעיף קטן (א), חברה רשאית לקבוע בתקנונה כי תקופת כהונתו הכוללת של דירקטור חיצוני לא תעלה על שש שנים; קבעה החברה הוראה כאמור בתקנונה, תחול ההוראה רק לגבי דירקטור חיצוני שמונה לראשונה לאחר קביעתה. (ב) דירקטור חיצוני לא יפוטרו וכהונתו לא תופסק אלא בהתאם להוראות סעיפים 233, 246 ו-247.

245א. דירקטור חיצוני שחדל להתקיים בו תנאי הדרוש לפי חוק זה לכהונתו כדירקטור חיצוני יודיע על כך מיד לחברה, וכהונתו תפקע במועד מתן ההודעה.

חובת הודעה
[תיקון: התשס"ח (מס' 2)]

1. על אף הוראות סעיף 245(3א) לחוק חברה רשאית להחיל בתקנונה הוראה כאמור באותו סעיף גם על דירקטור חיצוני שמונה ערב יום התחילה.

246. (א) נודע לדירקטוריון כי קיים חשש שדירקטור חיצוני חדל לקיים תנאי מן התנאים הדרושים לפי חוק זה למינויו כדירקטור חיצוני, או כי קיים חשש כי הדירקטור הפר את חובת האמונים לחברה, ידון בכך הדירקטוריון בישיבה שתכנס לראשונה לאחר שנודע לו על כך.
- (ב) קבע הדירקטוריון בחברה ציבורית כי הדירקטור החיצוני חדל לקיים תנאי מן התנאים הדרושים לפי חוק זה למינויו או כי הוא הפר את חובת האמונים, יזמן הדירקטוריון אסיפה מיוחדת שעל סדר יומה הפסקת כהונתו של הדירקטור החיצוני.
- (ג) נימוקי דירקטוריון החברה הציבורית יובאו לפני האסיפה המיוחדת ותינתן לדירקטור החיצוני הזדמנות סבירה להביא את עמדתו; החלטת האסיפה המיוחדת בדבר הפסקת כהונתו של הדירקטור החיצוני תתקבל ברוב הדרוש למינויו.
- (ד) קבע הדירקטוריון בחברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב, לאחר שנתן לדירקטור החיצוני הזדמנות סבירה להביא את עמדתו, כי הדירקטור החיצוני חדל לקיים תנאי מן התנאים הדרושים לפי חוק זה למינויו או כי הפר את חובת האמונים לחברה, יודיע על החלטתו ונימוקיה לגורם המוסמך למנות את הדירקטורים החיצוניים בחברה.
247. בית המשפט, לבקשת דירקטור או בעל מניה, רשאי להורות על פקיעת כהונתו של דירקטור חיצוני אם מצא כי הוא חדל לקיים תנאי מן התנאים הדרושים לפי חוק זה למינויו כדירקטור חיצוני או כי הפר את חובת האמונים לחברה.
248. (א) נתפנתה משרתו של דירקטור חיצוני בחברה ציבורית ולא מכהנים בחברה שני דירקטורים חיצוניים אחרים, יזמן הדירקטוריון אסיפה מיוחדת, למועד מוקדם ככל האפשר, שעל סדר יומה מינוי דירקטור חיצוני.
- (ב) נתפנתה משרתו של דירקטור חיצוני בחברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב, ולא מכהנים בחברה שני דירקטורים חיצוניים אחרים, יודיע על כך הדירקטוריון לגורם המוסמך למנות את הדירקטורים החיצוניים בחברה.
249. (א) חברה, בעל שליטה בה ותאגיד בשליטתו לא יעניקו למי שכיהן כדירקטור חיצוני באותה חברה, לבן זוגו או לילדו טובת הנאה, במישרין או בעקיפין, ובכלל זה לא ימנו אותו, את בן זוגו או את ילדו, לכהונה כנושא משרה באותה חברה או בתאגיד בשליטת בעל השליטה בה, לא יעסיקוהו כעובד ולא יקבלו ממנו שירותים מקצועיים בתמורה, בין במישרין ובין בעקיפין, לרבות באמצעות תאגיד בשליטתו, אלא אם כן חלפו שנתיים מתום כהונתו כדירקטור חיצוני באותה חברה, ולעניין קרוב שאינו בן זוגו או ילדו - שנה מתום כהונתו כדירקטור חיצוני.
- (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על מינוי או העסקה של מי שכיהן כדירקטור חיצוני בחברה ממשלתית או בחברת בת ממשלתית ועל קבלת שירותים מקצועיים ממנו, על ידי המדינה או על ידי חברה ממשלתית או חברת בת ממשלתית אחרת אשר השר האחראי לענייניה אינו השר האחראי לענייני החברה שבה כיהן כדירקטור חיצוני.

פרק שלישי: חובות נושאי משרה

סימן א': חובת זהירות

252. (א) נושא משרה חב כלפי החברה חובת זהירות כאמור בסעיפים 35 ו-36 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש].
- (ב) אין בהוראת סעיף קטן (א) כדי למנוע קיומה של חובת זהירות של נושא משרה כלפי אדם אחר.

253. נושא משרה יפעל ברמת מיומנות שבה היה פועל נושא משרה סביר, באותה עמדה ובאותן נסיבות, ובכלל זה ינקוט, בשים לב לנסיבות הענין, באמצעים סבירים לקבלת מידע הנוגע לכדאיות העסקית של פעולה המובאת לאישורו או של פעולה הנעשית על ידיו בתוקף תפקידו, ולקבלת כל מידע אחר שיש לו חשיבות לענין פעולות כאמור.

אמצעי זהירות ורמת מיומנות

253א. מינוי דירקטור שהוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או שהוא בעל כשירות מקצועית לפי סעיפים 219(ד) או 240(א1), אין בו כדי לשנות מן האחריות המוטלת עליו ועל שאר הדירקטורים בחברה, על פי כל דין.

חובת זהירות של דירקטור בעל מומחיות או כשירות (תיקון התשס"ה)

סימן ב': חובת אמונים

254. (א) נושא משרה חב חובת אמונים לחברה, ינהג בתום לב ויפעל לטובתה, ובכלל זה -

חובת אמונים

- (1) יימנע מכל פעולה שיש בה ניגוד ענינים בין מילוי תפקידו בחברה לבין מילוי תפקיד אחר שלו או לבין עניניו האישיים;
 - (2) יימנע מכל פעולה שיש בה תחרות עם עסקי החברה;
 - (3) יימנע מניצול הזדמנות עסקית של החברה במטרה להשיג טובת הנאה לעצמו או לאחר;
 - (4) יגלה לחברה כל ידיעה וימסור לה כל מסמך הנוגעים לעניניה, שבאו לידי תוקף מעמדו בחברה.
- (ב) אין בהוראת סעיף קטן (א) כדי למנוע קיומה של חובת אמונים של נושא משרה כלפי אדם אחר.

255. (א) חברה רשאית לאשר פעולה מהפעולות המנויות בסעיף 254(א) ובלבד שנתקיימו כל התנאים האלה:

אישור פעולות

- (1) נושא המשרה פועל בתום לב והפעולה או אישורה אינן פוגעות בטובת החברה;
 - (2) נושא המשרה גילה לחברה, זמן סביר לפני המועד לדיון באישור, את מהות ענינו האישי בפעולה, לרבות כל עובדה או מסמך מהותיים.
- (ב) אישור החברה לפעולות שאינן פעולות מהותיות יינתן לפי הוראות הפרק החמישי לענין אישור עסקאות, ואישור החברה לפעולות מהותיות יינתן לפי הוראות הפרק החמישי לענין אישור עסקאות חריגות; הוראות הפרק החמישי לגבי תוקפן של עסקאות, יחולו, בשינויים המחויבים, לגבי תוקפן של פעולות.

256. (א) על הפרת חובת אמונים של נושא משרה כלפי החברה יחולו הדינים החלים על הפרת חוזה, בשינויים המחויבים.

תרופות

- (ב) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א), רואים נושא משרה שהפר חובת אמונים כלפי החברה כמי שהפר את התקשרותו עם החברה.
- (ג) חברה רשאית לבטל פעולה שעשה נושא משרה בשם החברה כלפי אדם אחר או לתבוע מאותו אדם את הפיצויים המגיעים לה מנושא המשרה, אף בלא ביטול הפעולה, אם אותו אדם ידע על הפרת חובת האמונים של נושא המשרה, וידע או היה עליו לדעת על היעדר אישור לפעולה.
- (ד) חזקה על אדם שלא היה עליו לדעת על העדר אישור לפעולה כנדרש לפי פרק זה אם קיבל את אישור הדירקטוריון לכך שנתקבלו כל האישורים הנדרשים לפעולה.

257. נודע לדירקטור על ענין של החברה שנתגלו בו לכאורה הפרת חוק או פגיעה בנוהל עסקים תקין, יפעל בלא דיחוי לזימון ישיבה של הדירקטוריון כאמור בסעיף 98(ב2).

גילוי ליקוי

סימן ג': פטור, שיפוי וביטוח

258. (א) חברה אינה רשאית לפטור נושא משרה מאחריותו בשל הפרת חובת האמונים כלפיה.
- (ב) חברה רשאית לפטור נושא משרה מאחריותו בשל הפרת חובת הזהירות כלפיה, בהתאם לקבוע בפרק זה בלבד.
- (ג) חברה רשאית לבטח את אחריותו של נושא משרה בה או לשפותו, בהתאם לקבוע בפרק זה בלבד.
259. (א) חברה רשאית לפטור, מראש, נושא משרה בה מאחריותו, כולה או מקצתה, בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות כלפיה, אם נקבעה הוראה לכך בתקנון.
- (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), חברה אינה רשאית לפטור מראש דירקטור מאחריותו כלפיה עקב הפרת חובת הזהירות בחלוקה.
260. (א) חברה רשאית, אם נקבעה בתקנונה הוראה מההוראות המפורטות בסעיף קטן (ב), לשפות נושא משרה בה, בשל חבות או הוצאה כמפורט בפסקאות (1), (א1) ו-(2), שהוטלה עליו או שהוציא, עקב פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה בה:
- (1) חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר על פי פסק דין, לרבות פסק דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר בידי בית משפט;
- (א1) הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שהוציא נושא משרה עקב חקירה או הליך שהתנהל נגדו בידי רשות המוסמכת לנהל חקירה או הליך, ואשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו ובלי שהוטלה עליו חבות כספית כחלופה להליך פלילי, או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית או בקשר לעיצום כספי; בפסקה זו - "סיום הליך בלא הגשת כתב אישום בענין שנפתחה בו חקירה פלילית" - משמעו סגירת התיק לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (בסעיף קטן זה - חוק סדר הדין הפלילי), או עיכוב הליכים בידי היועץ המשפטי לממשלה לפי סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי;
- "חבות כספית כחלופה להליך פלילי" - חבות כספית שהוטלה על פי חוק כחלופה להליך פלילי, לרבות קנס מנהלי לפי חוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985, קנס על עבירה שנקבעה כעבירת קנס לפי הוראות חוק סדר הדין הפלילי, עיצום כספי או כופר;
- (2) הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שהוציא נושא המשרה או שחוייב בהן בידי בית משפט, בהליך שהוגש נגדו בידי החברה או בשמה או בידי אדם אחר, או באישום פלילי שממנו זוכה, או באישום פלילי שבו הורשע בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית.
- (ב) הוראה בתקנון לענין שיפוי יכול שתהיה כל אחת מאלה:
- (1) הוראה המתירה לחברה לתת התחייבות מראש לשפות נושא משרה בה, בכל אחד מאלה (בחוק זה - התחייבות לשיפוי) -
- (א) כמפורט בסעיף קטן (א1), ובלבד שההתחייבות לשיפוי תוגבל לאירועים שלדעת הדירקטוריון צפויים לאור פעילות החברה בפועל בעת מתן ההתחייבות לשיפוי וכן לסכום או לאמת מידה שהדירקטוריון קבע כי הם סבירים בנסיבות הענין, ושבהתחייבות לשיפוי יצוינו האירועים שלדעת הדירקטוריון צפויים לאור פעילות החברה בפועל בעת מתן ההתחייבות וכן הסכום או אמת המידה אשר הדירקטוריון קבע כי הם סבירים בנסיבות הענין;

(ב) כמפורט בסעיף קטן (א1)(א) או (2).
(2) הוראה המתירה לחברה לשפות נושא משרה בה בדיעבד (להלן - היתר לשיפוי).

261. חברה רשאית, אם נקבעה לכך הוראה בתקנון, להתקשר בחוזה לביטוח אחריותו של נושא משרה בה בשל חבות שתוטל עליו עקב פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה בה, בכל אחד מאלה:

- (1) הפרת חובת זהירות כלפי החברה או כלפי אדם אחר;
- (2) הפרת חובת אמונים כלפי החברה, ובלבד שנושא המשרה פעל בתום לב והיה לו יסוד סביר להניח שהפעולה לא תפגע בטובת החברה;
- (3) חבות כספית שתוטל עליו לטובת אדם אחר.

ביטוח אחריות

262. (א) בחברה פרטית שמניותיה מחולקות לסוגים, טעונה ההחלטה לכלול הוראה בתקנון בדבר פטור או שיפוי, נוסף על האישור של האסיפה הכללית, גם אישור אסיפות סוג. (ב) בחברה ציבורית אשר נושא משרה בה הוא בעל שליטה כהגדרתו בסעיף 268, טעונה החלטת האסיפה הכללית לכלול הוראה בתקנון בדבר פטור, שיפוי או ביטוח, נוסף על הרוב הדרוש לשניי התקנון, גם אישור של בעלי מניות שאינם בעלי ענין אישי באישור ההחלטה, כנדרש לגבי עסקה חריגה, לפי הוראות סעיף 275(א)(3).

שניי התקנון
(תיקון התשס"ה)

263. לא יהיה תוקף להוראה בתקנון, המתירה לחברה להתקשר בחוזה לביטוח אחריותו של נושא משרה בה, להוראה בתקנון או להחלטת דירקטוריון המתירה לשפות נושא משרה, או להוראה בתקנון הפוטרת נושא משרה מאחריותו כלפי החברה, בשל כל אחד מאלה:

הוראות חסרות תוקף
(תיקונים: התשס"ה, התשע"א)

- (1) הפרת חובת אמונים, למעט לענין שיפוי וביטוח בשל הפרת חובת אמונים כאמור בסעיף 261(2);
- (2) הפרת חובת זהירות שנעשתה בכוונה או בפזיזות, למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד;
- (3) פעולה מתוך כוונה להפיק רווח אישי שלא כדין;
- (4) קנס, קנס אזהרה, עיצום כספי או כופר שהוטל עליו.

264. (א) לא יהיה תוקף להוראה בתקנון או בחוזה או הניתנת בכל דרך אחרת, המתנה על האמור בסימן זה, במישרין או בעקיפין. (ב) לא יהיה תוקף להתחייבות לשיפוי או לביטוח אחריותו של נושא משרה עקב הפרת חובת אמונים כלפי החברה, למעט הפרת חובת אמונים כאמור בסעיף 261(2), ונושא משרה לא יקבל, במישרין או בעקיפין, התחייבות כאמור; קבלת התחייבות כאמור היא הפרה של חובת אמונים.

אי התניה
(תיקון התשס"ה)

חלק שביעי: הון החברה

פרק ראשון: ניירות ערך ופעולות בהם

סימן א': חופש הגיוון

285. לחברה יכול שיהיו מניות, איגרות חוב, או ניירות ערך אחרים, שלכל אחד מהם זכויות שונות.

חופש הגיוון

סימן ב': הון מניות רשום

286. האסיפה הכללית רשאית להגדיל את הון המניות הרשום של החברה בסוגי מניות, הנדלת הון מניות רשום כפי שתקבע.

287. האסיפה הכללית רשאית לבטל הון מניות רשום שטרם הוקצה, ובלבד שאין התחייבות של החברה, לרבות התחייבות מותנית, להקצות את המניות.

סימן ג': הנפקת ניירות ערך

288. (א) הדירקטוריון רשאי להנפיק או להקצות מניות וניירות ערך אחרים, המירים או ניתנים למימוש למניות, עד גבול הון המניות הרשום של החברה; לענין זה יראו ניירות ערך הניתנים להמרה או למימוש במניות כאילו הומרו או מומשו במועד ההנפקה.
(ב) סמכות הדירקטוריון כמפורט בסעיף קטן (א) ניתנת לאצילה כמפורט בפסקאות (1) או (2) -

(1) לועדת דירקטוריון - בהנפקה או בהקצאה של ניירות ערך במסגרת תכנית תגמול עובדים או הסכמי העסקה או שכר בין החברה ובין עובדיה, או בין החברה ובין עובדים של חברה קשורה שהדירקטוריון שלה הסכים לכך מראש, ובלבד שההנפקה או ההקצאה היא לפי תכנית הכוללת אמות מידה מפורטות, שהתווה ואישר הדירקטוריון;
(2) לועדת דירקטוריון, למנהל הכללי או לממלא תפקיד כאמור (בסעיף זה - המנהל הכללי), או לאדם אחר שהמנהל הכללי המליץ עליו - בהקצאת מניות עקב מימוש או המרה של ניירות ערך של החברה.

289. (א) הדירקטוריון רשאי להחליט על הנפקת סדרת איגרות חוב במסגרת סמכותו ללוות בשם החברה, ובגבולותיה של אותה סמכות.
(ב) האמור בסעיף קטן (א) אינו שולל את סמכותו של המנהל הכללי או מי שהסמיך לכך, ללוות בשם החברה, להוציא איגרות חוב יחידות, שטרי חוב ושטרי חליפין, בגבולות סמכותו לכך.

289א. על אף האמור בסעיפים 288 ו-289, חברה לא תנפיק ולא תקצה נייר ערך למוכ"ז.
290. (א) בחברה פרטית, שהונה המונפק כולל סוג אחד של מניות, יוצעו לכל בעל מניה מניות בשיעור חלקו בהון המניות המונפק; הדירקטוריון רשאי להציע לאדם אחר את המניות שבעל המניה סרב לרוכשן או לא נענה להצעה לרוכשן עד המועד האחרון שנקבע לכך בהצעה, והכל אם לא נקבע אחרת בתקנון.
(ב) חברה שהתאגדה לפני תחילתו של חוק זה והתנתה במפורש בתקנונה על תקנה 42 לתוספת השניה לפקודת החברות, כנוסחה ערב תחילתו של חוק זה, יראו את תקנונה כמתנה על האמור בסעיף קטן (א).

291. חברה לא תקצה מניה שתמורתה, במלואה או בחלקה, לא תפרע במזומן, אלא אם כן פורטה התמורה בעבור המניה במסמך בכתב.

292. חברה פרטית חייבת, בתוך ארבעה עשר ימים שלאחר כל הקצאה של מניות, להמציא לרשם מסמכים אלה:
(1) דין וחשבון, בטופס שקבע השר, שבו יפורטו פרטי ההקצאה;
(2) בהקצאה שחל לגביה סעיף 291 - העתק המסמך כאמור באותו סעיף.

תקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), התשס"ז-2006

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 240(ב) ו-366 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן - החוק), בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה -
"מועמד" - מועמד לכהונת דירקטור חיצוני;
"תקנות הגמול" - תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התשס"ז-2006.
2. חברה רשאית למנות דירקטור חיצוני לדירקטור בחברות הנמצאות בשליטתה ובבעלותה המלאה של חברה שבה הוא מכהן כדירקטור חיצוני (בתקנות אלה - החברות הבנות), ולא יראו בכך זיקה אם התקיימו כל אלה:
(1) הגמול שרשאי דירקטור חיצוני לקבל בעד כהונתו כדירקטור בכל החברות הבנות או חלקן (להלן - גמול בעד כהונה בחברות בנות), בכל שנה, לא יעלה על סכום שיחושב לפי מספר הישיבות בחברות בנות שבהן השתתף או על הגמול השנתי הקבוע בתקנות הגמול לפי דרגתה של החברה, לפי הנמוך; גמול ההשתתפות בכל ישיבה בחברה בת לא יעלה על הסכום המרבי הקבוע בתקנות הגמול ביחס לחברות בדרגתה של החברה הבת;
(2) ההחלטה בדבר תשלום גמול בעד כהונה בחברות בנות, פירוט החברות הבנות שבגין כהונה בהן יינתן גמול, סכום הגמול, וכן המקרים והשיעור שבהם יגדל הגמול בהתאם לפסקה (3), יובאו לידיעת המועמד קודם לקבלת הסכמתו לכהן בתפקיד, והם לא ישונו במשך כל תקופת כהונה של שלוש שנים לפי סעיף 245 לחוק, בכפוף לתקנה 8 לתקנות הגמול;
(3) ההחלטה בדבר תשלום גמול בעד כהונה בחברות בנות כאמור בפסקה (2), יכול שתתייחס גם לחברות בנות שטרם הוקמו או נרכשו, ובלבד שלפני מינוי המועמד ייקבע, כי במקרה שתוקם חברה בת או תירכש, ימונה הדירקטור החיצוני לדירקטור באותה חברה בת ויקבל גמול לפי תקנות אלה;
(4) כהונתו של דירקטור חיצוני כדירקטור בחברה בת, למעט דירקטור שאינו מקבל גמול בגין כהונתו באותה חברה בת, לא תופסק שלא בהסכמתו לפני תום כל תקופת כהונה של שלוש שנים לפי סעיף 245 לחוק או לפני תום כהונתו כדירקטור חיצוני, לפי המוקדם;
(5) הוראות תקנות 4(ג), 5(ב), (ד), (ו) ו-6 לתקנות הגמול חלות על הגמול בעד כהונה בחברות בנות, בשינויים המחויבים; לענין החובה לשלם סכום גמול זהה לכל הדירקטורים החיצוניים, לא יראו בשינוי הנובע ממספר החברות שבהן הוא מכהן או מדרגתן, סכום שונה;
(6) מספר החברות הבנות שבהן מכהן הדירקטור החיצוני כדירקטור לפי תקנות אלה, אינו עולה על ארבע.
3. מי שביקש כדירקטור חיצוני בתאגיד אחר שהוא חברת יעד, לא ייחשב בשל כך, כמי שיש לו זיקה לחברה הקולטת לאחר מיזוג החברות; בתקנה זו, "תאגיד אחר" - כהגדרתו בסעיף 240(ב) לחוק.
4. מי שהיתה לו זיקה לתאגיד בשליטת בעל שליטה בחברה, רק בתקופה שבה בעל השליטה בתאגיד לא היה בעל השליטה הנוכחי, לא יראו בשל כך כמי שיש לו זיקה (תיקון התשע"ב)

כהונה כדירקטור בחברות בשליטה ובעלות מלאה של החברה (תיקון התשע"ב)

כהונה בחברות שהתמזגו

זיקה לתאגיד אחר בעת שהיה בשליטת אדם אחר (תיקון התשע"ב)

בשנתיים שקדמו למועד המינוי; בתקנה זו, "תאגיד בשליטת בעל השליטה" - למעט החברה או תאגיד בשליטתה.

5. (א) קיום קשרים עסקיים או מקצועיים, לא יהווה זיקה אם התקיימו כל אלה: (קשרים זניחים (תיקונים: התשע"ב, התשע"ו))
- (1) הקשרים זניחים הן מבחינת המועמד והן מבחינת החברה;
 - (2) הקשרים החלו לפני מועד המינוי;
 - (3) ועדת הביקורת אישרה קודם למינוי, בהתבסס על עובדות שהוצגו לפניו, כי מתקיים התנאי שבפסקה (1);
 - (4) בחברה ציבורית - קיומם של קשרים עסקיים או מקצועיים כאמור וכן אישורה של ועדת הביקורת הובאו לפני האסיפה הכללית קודם לאישור המינוי.
- (ב) קיום קשרים עסקיים או מקצועיים שהחלו לאחר שהדירקטור החיצוני מונה, לא יהווה זיקה אם התקיימו כל אלה:
- (1) בקשרים מתקיים האמור בתקנת משנה (א)(1);
 - (2) הדירקטור החיצוני הצהיר כי לא ידע ולא יכול היה לדעת באופן סביר על היווצרותם של הקשרים או הכוונה ליצירתם וכי אין לו שליטה על קיומם או על סיומם; על הצהרה לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיף 241(ב) ו-(ג) לחוק;
 - (3) ועדת הביקורת אישרה, בהתבסס על עובדות שהוצגו לפניו, כי מתקיים התנאי שבפסקה (1).

6. קיום יחסי עבודה, קשרים עסקיים או מקצועיים בין המדינה ובין קרוב של דירקטור חיצוני בחברה שבשליטת המדינה, לא יהווה זיקה, אם יחסי העבודה או הקשרים העסקיים או המקצועיים כאמור, אינם בתחום פעילותה של החברה ואינם קשורים לפיקוח על החברה או להסדרת פעילותה.

7. על אף האמור בתקנה 2(2), רשאי דירקטור חיצוני לקבל גמול בעד בהונה כדירקטור בחברות בנות לפי תקנות אלה, אם הוא מכהן כדירקטור חיצוני בחברה ערב תחילתן של תקנות אלה, ובלבד שהחלטה על כך התקבלה באסיפה הכללית בתוך 4 חודשים מיום תחילתן של תקנות אלה.

חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973

(סעיפים נבחרים)

פרק א': כריתת החוזה

1.	חוזה נכרת בדרך של הצעה וקיבול לפי הוראות פרק זה.	כריתת חוזה – כיצד
2.	פנייתו של אדם לחברו היא בגדר הצעה, אם היא מעידה על גמירת דעתו של המציע להתקשר עם הניצע בחוזה והיא מסויימת כדי אפשרות לכרות את החוזה בקיבול ההצעה; הפנייה יכול שתהיה לציבור.	הצעה
3.	(א) המציע רשאי לחזור בו מן ההצעה בהודעה לניצע, ובלבד שהודעת החזרה נמסרה לניצע לפני שנתן הודעת קיבול.
(ב) קבע המציע שהצעתו היא ללא חזרה, או שקבע מועד לקיבולה, אין הוא רשאי לחזור בו ממנה לאחר שנמסרה לניצע.	חזרה מן ההצעה
4.	ההצעה פוקעת -
(1) כשדחה אותה הניצע או עבר המועד לקיבולה;
(2) כשמת המציע או הניצע או כשנעשה אחד מהם פסול־דין או ניתן נגדו צו לקבלת נכסים או צו פירוק, והכל לפני מתן הודעת הקיבול.	פקיעת ההצעה
5.	הקיבול יהיה בהודעת הניצע שנמסרה למציע והמעידה על גמירת דעתו של הניצע להתקשר עם המציע בחוזה לפי ההצעה.	קיבול
6.	(א) הקיבול יכול שיהיה במעשה לביצוע החוזה או בהתנהגות אחרת, אם דרכים אלה של קיבול משתמעות מן ההצעה; ולענין סעיפים 3(א) ו-4(2), התנהגות כאמור דינה כדין מתן הודעת קיבול.
(ב) קביעת המציע שהעדר תגובה מצד הניצע ייחשב לקיבול, אין לה תוקף.	קיבול דרך התנהגות
7.	הצעה שאין בה אלא כדי לזכות את הניצע, חזקה עליו שקיבל אותה, זולת אם הודיע למציע על התנגדותו תוך זמן סביר לאחר שנודע לו עליה.	חזקת קיבול
8.	(א) אין לקבל הצעה אלא תוך התקופה שנקבעה לכך בהצעה, ובאין תקופה כזאת - תוך זמן סביר.
(ב) נתן הניצע הודעת קיבול בעוד מועד, אך הודעתו נמסרה למציע באיחור מחמת סיבה שאינה תלויה בניצע ולא היתה ידועה לו, נכרת החוזה, זולת אם הודיע המציע לניצע על דחיית הקיבול מיד לאחר שנמסרה לו הודעת הקיבול.	מועד הקיבול
9.	קיבול של הצעה לאחר שפקעה, כמוהו כהצעה חדשה.	קיבול לאחר פקיעה
10.	הניצע רשאי לחזור בו מן הקיבול בהודעה למציע, ובלבד שהודעת החזרה נמסרה למציע לא לאחר שנמסרה לו הודעת הקיבול או שנודע לו על קיבול בדרך האמורה בסעיף 6(א).	חזרה מן הקיבול
11.	קיבול שיש בו תוספת, הגבלה או שינוי אחר לעומת ההצעה, כמוהו כהצעה חדשה.	קיבול תוך שינוי

12. (א) במשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה חייב אדם לנהוג בדרך מקובלת ותוס'לב. בתוס'לב.

(ב) צד שלא נהג בדרך מקובלת ולא בתוס'לב חייב לצד השני פיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב המשא ומתן או עקב כריתת החוזה, והוראות סעיפים 10, 13 ו-14 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970, יחולו בשינויים המחוייבים.

פרק ב': ביטול החוזה בשל פגם בכריתתו

13. חוזה שנכרת למראית'עין בלבד - בטל; אין בהוראה זו כדי לפגוע בזכות שרכש אדם שלישי בהסתמכו בתוס'לב על קיום החוזה.

14. (א) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני ידע או היה עליו לדעת על כך, רשאי לבטל את החוזה.

(ב) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני לא ידע ולא היה עליו לדעת על כך, רשאי בית המשפט, לפי בקשת הצד שטעה, לבטל את החוזה, אם ראה שמן הצדק לעשות זאת; עשה כן, רשאי בית המשפט לחייב את הצד שטעה בפיצויים בעד הנזק שנגרם לצד השני עקב כריתת החוזה.

(ג) טעות אינה עילה לביטול החוזה לפי סעיף זה, אם ניתן לקיים את החוזה בתיקון הטעות והצד השני הודיע, לפני שבוטל החוזה, שהוא מוכן לעשות כן.

(ד) "טעות", לענין סעיף זה וסעיף 15 - בין בעובדה ובין בחוק, להוציא טעות שאינה אלא בכדאיות העיסקה.

15. מי שהתקשר בחוזה עקב טעות שהיא תוצאת הטעות שהטעהו הצד השני או אחר מטעמו, רשאי לבטל את החוזה; לענין זה "הטעות" - לרבות איגיליון של עובדות אשר לפי דין, לפי נוהג או לפי הנסיבות היה על הצד השני לגלותן.

16. נפלה בחוזה טעות סופר או טעות כיוצא בה, יתוקן החוזה לפי אומד דעת הצדדים ואין הטעות עילה לביטול החוזה.

17. (א) מי שהתקשר בחוזה עקב כפיה שכפה עליו הצד השני או אחר מטעמו, בכוח או באיום, רשאי לבטל את החוזה.

(ב) אזהרה בתוס'לב על הפעלתה של זכות אינה בגדר איום לענין סעיף זה.

18. מי שהתקשר בחוזה עקב ניצול שניצל הצד השני או אחר מטעמו את מצוקת המתקשר, חולשתו השכלית או הגופנית או חוסר נסיונו, ותנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל, רשאי לבטל את החוזה.

19. ניתן החוזה להפרדה לחלקים ועילת הביטול נוגעת רק לאחד מחלקיו, ניתן לביטול אותו חלק בלבד; אולם אם יש להניח שהצד הרשאי לבטל לא היה מתקשר בחוזה לולא העילה, רשאי הוא לבטל את החלק האמור או את החוזה כולו.

20. ביטול החוזה יהיה בהודעת המתקשר לצד השני תוך זמן סביר לאחר שנודע לו על עילת הביטול, ובמקרה של כפיה - תוך זמן סביר לאחר שנודע לו שפסקה הכפיה.

21. משבוטל החוזה, חייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה, ואם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שוויו של מה שקיבל.

22. אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מכל תרופה אחרת.

פרק ג': צורת החוזה ותכנו

- צורת חוזה** 23. חוזה יכול שייעשה בעל פה, בכתב או בצורה אחרת, זולת אם היתה צורה מסויימת תנאי לתקפו על פי חוק או הסכם בין הצדדים.
- תכנו של חוזה** 24. תכנו של חוזה יכול שיהיה ככל אשר הסכימו הצדדים.
- פירוש של חוזה (תיקונים: התשמ"א, התשע"א)** 25. (א) חוזה יפורש לפי אומד דעתם של הצדדים, כפי שהוא משתמע מתוך החוזה ומנסיבות העניין, ואולם אם אומד דעתם של הצדדים משתמע במפורש מלשון החוזה, יפורש החוזה בהתאם ללשונו.
(ב) חוזה הניתן לפירושים שונים, פירוש המקיים אותו עדיף על פירוש שלפיו הוא בטל.
(1ב) חוזה הניתן לפירושים שונים והיתה לאחד הצדדים לחוזה עדיפות בעיצוב תנאיו, פירוש נגדו עדיף על פירוש לטובתו.
(ג) ביטויים ותניות בחוזה שנוהגים להשתמש בהם בחוזים מאותו סוג יפורשו לפי המשמעות הנודעת להם באותם חוזים.
(ד) סעיפים 2, 4, 5, 6, 7, 8 ו-10 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, וסעיף 57 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על פירוש של חוזה, אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם תחולה כאמור.
- השלמת פרטים** 26. פרטים שלא נקבעו בחוזה או על פיו יהיו לפי הנוהג הקיים בין הצדדים, ובאין נוהג כזה - לפי הנוהג המקובל בחוזים מאותו סוג, ויראו גם פרטים אלה כמוסכמים.
- חוזה על תנאי** 27. (א) חוזה יכול שיהיה תלוי בהתקיים תנאי (להלן - תנאי מתלה) או שיחדל בהתקיים תנאי (להלן - תנאי מפסיק).
(ב) חוזה שהיה טעון הסכמת אדם שלישי או רשיון על פי חוק, חזקה שקבלת ההסכמה או הרשיון הוא תנאי מתלה.
(ג) חוזה שהיה מותנה בתנאי מתלה, זכאי כל צד לסעדים לשם מניעת הפרתו, אף לפני שנתקיים התנאי.
- סיכול תנאי** 28. (א) היה חוזה מותנה בתנאי מתלה וצד אחד מנע את קיום התנאי, אין הוא זכאי להסתמך על איקיומו.
(ב) היה חוזה מותנה בתנאי מפסיק וצד אחד גרם לקיום התנאי, אין הוא זכאי להסתמך על קיומו.
(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו אם היה התנאי דבר שהצד היה, לפי החוזה, בן חורין לעשותו או לא לעשותו, ולא יחולו אם מנע הצד את קיום התנאי או גרם לקיומו שלא בזדון ושלא ברשלנות.
- בטלות החוזה או ההתנאה** 29. היה חוזה מותנה בתנאי והתנאי לא נתקיים תוך התקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזאת - תוך זמן סביר מכריתת החוזה, הרי אם היה זה תנאי מתלה - מתבטל החוזה, ואם תנאי מפסיק - מתבטלת ההתנאה.
- חוזה פסול** 30. חוזה שכריתתו, תכנו או מטרתו הם בלתי חוקיים, בלתי מוסריים או סותרים את תקנת הציבור - בטל.
- תחולת הוראות** 31. הוראות סעיפים 19 ו-21 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על בטלותו של חוזה לפי פרק זה, אולם בבטלות לפי סעיף 30 רשאי בית המשפט, אם ראה שמן הצדק לעשות

כן ובתנאים שימצא לנכון, לפטור צד מהחובה לפי סעיף 21, כולה או מקצתה, ובמידה שצד אחד ביצע את חיובו לפי החוזה - לחייב את הצד השני בקיום החיוב שכנגד, כולו או מקצתו.

32. (א) חוזה של משחק, הגרלה או הימור שלפיו עשוי צד לזכות בטובת־הנאה והזכיה תלויה בגורל, בניחוש או במאורע מקרי יותר מאשר בהבנה או ביכולת, אינו עילה לאכיפה או לפיצויים.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על משחק, הגרלה או הימור שהוסדרו בחוק או שניתן לעריכתם היתר על פי חוק.

33. חוזה שלפיו יינתן ציון, תואר, פרס וכיוצא באלה על פי הכרעה או הערכה של אחד הצדדים או של אדם שלישי, אין ההכרעה או ההערכה לפי החוזה נושא לדיון בבית־משפט.

חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970

(סעיפים נבחרים)

פרק ג': שונות

17. גילה צד לחוזה את דעתו שלא יקיים את החוזה, או שנסתבר מנסיבות הענין שלא יוכל או לא ירצה לקיימו, זכאי הצד השני לתרופות לפי חוק זה גם לפני המועד שנקבע לקיום החוזה, ובלבד שבית המשפט, בנתנו צראכיפה, לא יורה שיש לבצע חיוב לפני המועד שנקבע לקיומו. **הפרה צפויה**
18. (א) היתה הפרת החוזה תוצאה מנסיבות שהמפר, בעת כריתת החוזה, לא ידע ולא היה עליו לדעת עליהן או שלא ראה ולא היה עליו לראותן מראש, ולא יכול היה למנען, וקיום החוזה באותן נסיבות הוא בלתיאפשרי או שונה באופן יסודי ממה שהוסכם עליו בין הצדדים, לא תהיה ההפרה עילה לאכיפת החוזה שהופר או לפיצויים.
(ב) במקרים האמורים בסעיף-קטן (א) רשאי בית המשפט, בין אם בוטל החוזה ובין אם לאו, לחייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה או, על פי בחירה כאמור בסעיף 9, לשלם לו את שוויו, ולחייב את המפר בשיפוי הנפגע על ההוצאות הסבירות שהוציא ועל ההתחייבויות שהתחייב בהן באופן סביר לשם קיום החוזה, והכל אם נראה לבית המשפט צודק לעשות כן בנסיבות הענין ובמידה שנראה לו.
19. קיבל הנפגע עקב החוזה נכס של המפר שעליו להחזירו, תהא לנפגע זכות-עכבון באותו נכס כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן המפר עקב ההפרה. **זכות עיכבון**
20. חובות שהצדדים חבים זה לזה על פי חוק זה ניתנים לקיזוז. **קיזוז**
21. (א) הודעה לפי חוק זה תינתן בדרך שקבעו הצדדים, ובאין קביעה כזאת - בדואר רשום או בדרך אחרת המקובלת בנסיבות הענין.
(ב) נפגע שנתן הודעה כאמור בסעיף-קטן (א) ויש יסוד להניח שההודעה הגיעה לתעודתה במועדה, רשאי להסתמך עליה אף אם איחרה להגיע או לא הגיעה כלל. **הוראות בדבר מתן הודעה**
22. (א) אין בחוק זה כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לתת פסקדין הצהרתי, צו עשה או לא-תעשה, לשעה או לתמיד, החלטות-ביניים או כל סעד אחר.
(ב) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק המסדיר יחסיעבודה או בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון. **שמירת דינים**

חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981

(סעיפים נבחרים)

פרק ד': ביטוח נזקים

סימן ב': ביטוח אחריות

65. בביטוח אחריות חייב המבטח לשפות בשל חבות כספית שהמבוטח עשוי להיות חייב בה לצד שלישי; מקרה הביטוח חל ביום שבו נולדה עילת החבות האמורה.
66. ביטוח אחריות מכסה גם הוצאות משפט סבירות שעל המבוטח לשאת בשל חבותו, והוא אף מעל לסכום הביטוח.
67. על ביטוח אחריות יחולו הוראות סעיפים 56, 59, 61 ו-62, בשינויים המחוייבים, ואין להתנות עליהן, למעט על הוראת סעיף 59(ד), אלא לטובת המבוטח או הצד השלישי.
68. בביטוח אחריות רשאי המבטח - ולפי דרישת הצד השלישי חייב הוא - לשלם לצד השלישי את תגמולי הביטוח שהמבטח חייב למבוטח, ובלבד שהודיע על כך בכתב למבוטח 30 ימים מראש והמבוטח לא התנגד תוך תקופה זו; אולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי הצד השלישי.
69. (א) אירע במבוטח בביטוח אחריות אחד האירועים המפורטים להלן ולפני אירועו או לאחריו התחייב המבוטח כלפי צד שלישי בחבות המכוסה בביטוח, לא יהיו זכויותיו של המבוטח כלפי המבטח בשל אותה חבות חלק מנכסיו, אלא יעברו לצד השלישי והוא יהיה רשאי לתבוע את המבטח על פי זכויות אלה; אולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי הצד השלישי.
- (ב) ואלה האירועים:
- (1) המבוטח הוכרז פושט רגל או בא בהליכי פשיטת רגל לידי פשרה או סידור עם נושיו;
- (2) המבוטח נפטר וניתן צו לניהול עזבונו בפשיטת רגל;
- (3) במבוטח שהוא תאגיד - ניתן עליו צו פירוק, או נתמנה לו כונס נכסים או מנהל לעסקיו או למפעלו, או נתקבלה בו החלטה לפירוק מרצון, למעט פירוק מרצון לשם שינוי מבנה או לשם התמזגות עם תאגיד אחר.
70. בביטוח אחריות, התביעה לתגמולי ביטוח אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי נגד המבוטח.
71. (א) הוראות סעיפים 66 ו-68 עד 70 - אין להתנות עליהן.
- (ב) פעולה של המבוטח, של המבטח, של הנאמן בפשיטת רגל, של המפרק, של כונס הנכסים או של המנהל, אין בכוחה לגרוע מזכויות הצד השלישי לפי סעיפים 68 ו-69.

חוק חוזה קבלנות, התשל"ד-1974

(סעיפים נבחרים)

1. חוזה קבלנות הוא חוזה לעשיית מלאכה או למתן שירות בשכר כשהקבלן אינו עובדו של המזמין.	חוזה קבלנות מהו
2. הקבלן חייב לעשות את המלאכה או לתת את השירות והמזמין חייב לשלם את השכר, הכל לפי המוסכם בין הצדדים.	חיובי הצדדים
3. (א) לא היו המלאכה או השירות בהתאם למוסכם (להלן - פגם), על המזמין להודיע לקבלן על הפגם זמן סביר לאחר שגילה אותו או שהיה עליו לגלותו, ואם הפגם ניתן לתיקון - לתת לקבלן הזדמנות נאותה לתקנו.
(ב) אין המזמין זכאי להסתמך על הפגם -
(1) אם לא קיים את המוטל עליו לפי סעיף קטן (א) זולת אם ידע הקבלן על הפגם;
(2) אם בא הפגם מסיבה שהמזמין אחראי לה.	פגם
4. (א) לא תיקן הקבלן את הפגם תוך זמן סביר לאחר שהמזמין עשה כאמור בסעיף 3(א), רשאי המזמין -
(1) לתקן את הפגם ולדרוש מהקבלן החזרת הוצאותיו הסבירות;
(2) לנכות מן השכר, כל עוד לא תוקן הפגם, את הסכום שבו פחת שווי המלאכה או השירות עקב הפגם לעומת השכר לפי המוסכם.
(ב) פגם שתיקונו דחוף עד שאין לדרוש מן המזמין שימתין לתיקונו בידי הקבלן, רשאי המזמין לתקנו כאמור בסעיף קטן (א)1 גם בלי שעשה כאמור בסעיף 3(א).
(ג) לא ניתן הפגם לתיקון, זכאי המזמין לניכוי מן השכר כאמור בסעיף קטן (א)2.	תרופות בשל פגם
5. לקבלן תהא זכות עכבון על נכס שמסר לו המזמין לביצוע מלאכתו או למתן שירותו, כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן המזמין עקב עיסקת הקבלנות.	זכות עכבון
6. (א) נעשו המלאכה או השירות בנכס בידי הקבלן, חייב המזמין לקבלו במועד שהוסכם עליו, ובאין הסכם - תוך זמן סביר לאחר שהקבלן הודיע לו שגמר את המלאכה או השירות.
(ב) אבד או ניזק הנכס בעודו בידי הקבלן -
(1) אחראי הקבלן, לענין חוק השומרים, התשכ"ז-1967, כשומר שכר ששמירת הנכס אינה טפלה למטרה העיקרית של החזקתו;
(2) פטור המזמין מתשלום השכר, זולת אם אבד או ניזק הנכס אחרי שהמזמין היה חייב לקבלו ומסיבה שהקבלן אינו אחראי לה.	קבלת הנכס והעברת הסיכון
7. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מתרופה אחרת בשל הפרת חוזה.	שמירת תרופות

חוקי־יסוד: חופש העיסוק

(סעיפים נבחרים)

1. זכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן־חורין, והן יכולדו ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל.
עקרונות יסוד
2. חוקי־יסוד זה מטרתו להגן על חופש העיסוק כדי לעגן בחוקי־יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.
מטרה
3. כל אזרח או תושב של המדינה זכאי לעסוק בכל עיסוק, מקצוע או משלח יד.
חופש העיסוק
4. אין פוגעים בחופש העיסוק אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו.
פגיעה בחופש העיסוק
5. כל רשות מרשויות השלטון חייבת לכבד את חופש העיסוק של כל אזרח או תושב.
תחולה
6. אין בכוחן של תקנות־שעת־חירום לשנות חוקי־יסוד זה, להפקיע זמנית את תוקפו או לקבוע בו תנאים.
יציבות
7. אין לשנות חוקי־יסוד זה אלא בחוקי־יסוד שנתקבל ברוב של חברי הכנסת.
נוקשות
8. (א) הוראת חוק הפוגעת בחופש העיסוק תהיה תקפה אף כשאינה בהתאם לסעיף 4, אם נכללה בחוק שנתקבל ברוב של חברי הכנסת ונאמר בו במפורש, שהוא תקף על אף האמור בחוקי־יסוד זה; תוקפו של חוק כאמור יפקע בתום ארבע שנים מיום תחילתו, זולת אם נקבע בו מועד מוקדם יותר.
(ב) ההוראה בדבר פקיעת תוקף, כאמור בסעיף קטן (א), לא תחול על חוק שהתקבל לפני תום שנה ממועד תחילתו של חוקי־יסוד זה.
תוקפו של חוק חורג (תיקון התשנ"ח)

חוק הירושה, התשכ"ה-1965

(סעיפים נבחרים)

פרק ראשון: הוראות כלליות

1. **הירושה** במות אדם עובר עזבונו ליורשיו.
2. **היורשים** היורשים הם יורשים על פי דין או זוכים על פי צוואה; הירושה היא על פי דין זולת במידה שהיא על פי צוואה.
3. **כשירות לרשת: בניאדם** (א) כל מי שהיה בחיים במות המוריש כשר לרשת אותו.
(ב) מי שנולד תוך 300 יום לאחר מות המוריש, דינו כדין מי שהיה בחיים במות המוריש, זולת אם הוכח שהורתו היתה אחרי כן.
(ג) לענין זכויות הירושה של ילד אין נפקא מינה אם בשעת לידתו היו הוריו נשואים זה לזה, ואם לא.

פרק שלישי: ירושה על פי צוואה

סימן א': צורת הצוואה

18. **צורות הצוואה** צוואה נעשית בכתב יד, בעדים, בפני רשות או בעלפה.
19. **צוואה בכתב יד** צוואה בכתב יד תיכתב כולה ביד המצווה, תישא תאריך כתוב בידו ותיחתם בידו.
20. **צוואה בעדים** צוואה בעדים תהיה בכתב, תצוין בתאריך ותיחתם ביד המצווה בפני שני עדים לאחר שהצהיר בפניהם שזו צוואתו; העדים יאשרו באותו מעמד בחתימת ידם על פני הצוואה שהמצווה הצהיר וחתם כאמור.
21. **הפקדת צוואה (תיקונים: התשנ"ו, התשנ"ח)** (א) מי שעשה צוואה בכתב יד או בעדים רשאי להפקידה אצל רשם לעניני ירושה; ההפקדה תהיה במסירת הצוואה עלידי המצווה עצמו לרשם לעניני ירושה.
(ב) צוואה שהופקדה ונשמרה בפקדון לפי סעיף זה עד מותו של המצווה תהיה ראויה לכאורה שהאדם הנקוב בה כמצווה עשה את הצוואה ושנעשתה לכל המאוחר ביום ההפקדה.
(ג) אין בסעיף זה כדי לגרוע מזכותו של המצווה לקבל בחזרה בכל עת צוואה שהפקיד.
22. **צוואה בפני רשות [תיקונים: התשל"ו (מס' 3), התשנ"ה, התשנ"ח, התשע"ח]** (א) צוואה בפני רשות תיעשה עלידי המצווה באמירת דבריהצוואה בעל פה בפני שופט, רשם של בית משפט, או רשם לעניני ירושה, או בפני חבר של בית דין דתי, כמשמעותו בסעיף 155, או בהגשת דבריהצוואה בכתב, עלידי המצווה עצמו, לידי שופט או רשם של בית משפט, רשם לעניני ירושה או חבר בית דין דתי כאמור.
(ב) דבריהצוואה כפי שנרשמו עלידי השופט, הרשם של בית המשפט, הרשם לעניני ירושה או חבר בית דין דתי או כפי שהוגשו לידו, ייקראו בפני המצווה, הוא יצהיר שזו צוואתו, והשופט, הרשם של בית המשפט, הרשם לעניני ירושה או חבר בית הדין הדתי יאשר בחתימתו על פני הצוואה שהיא נקראה ושהמצווה הצהיר כאמור.
(ג) נכתבה הצוואה בלשון שהמצווה אינו שומע, תיקרא בפניו בתרגום ללשון שהוא שומע, והמתרגם יאשר זאת על פני הצוואה.

- (ד) במקום קריאת הצוואה או תרגומה בפני המצווה יכולה לבוא קריאתה או קריאת תרגומה על ידי המצווה עצמו.
- (ה) צוואה שנעשתה בפני רשות מותר להפקידה אצל רשם לענייני ירושה.
- (ו) צוואה בפני רשות תהיה ראויה לכאורה שהאדם הנקוב בה כמצווה עשה את הצוואה ושנעשתה ביום ובמקום הנקובים בה כיום העשיה ומקומה.
- (ז) לענין סעיף זה דין נוטריון כדין שופט.
23. (א) שכיבמרע וכן מי שרואה עצמו, בנסיבות המצדיקות זאת, מול פני המוות, רשאי לצוות בעל פה בפני שני עדים השומעים לשונו.
- (ב) דברי המצווה, בציון היום והנסיבות לעשיית הצוואה, יירשמו בזכרון דברים שיחתם בידי שני העדים ויופקד על ידיהם אצל רשם לענייני ירושה; רישום, חתימה והפקדה כאמור ייעשו ככל האפשר בסמוך לאחר שניתן לעשותם.
- (ג) צוואה בעל פה בטלה כעבור חודש ימים לאחר שחלפו הנסיבות שהצדיקו עשייתה והמצווה עודנו בחיים.
24. קטין ומי שהוכרז פסולדין אינם כשרים להיות עדים לעשיית צוואה לפי סימן זה.
25. (א) התקיימו מרכיבי היסוד בצוואה, ולא היה לרשם לענייני ירושה או לבית המשפט, לפי העניין, ספק כי היא משקפת את רצונו החופשי והאמיתי של המצווה, רשאי הוא, בהחלטה מנומקת, לקיימה אף אם נפל פגם בפרט מן הפרטים או בהליך מן ההליכים המפורטים בסעיפים 19, 20, 22 או 23 או בכשרות העדים, או בהעדר פרט מן הפרטים או הליך מן ההליכים כאמור.
- (ב) בסעיף זה "מרכיבי היסוד בצוואה" הם:
- (1) בצוואה בכתב יד כאמור בסעיף 19 הצוואה כולה כתובה בכתב ידו של המצווה;
- (2) בצוואה בעדים כאמור בסעיף 20 - הצוואה בכתב והמצווה הביאה בפני שני עדים;
- (3) בצוואה בפני רשות כאמור בסעיף 22 - הצוואה נאמרה בפני רשות או הוגשה לרשות, על ידי המצווה עצמו;
- (4) בצוואה בעל פה כאמור בסעיף 23 - הצוואה נאמרה על ידי המצווה עצמו בפני שני עדים השומעים את לשונו בעת שהיה שכיבמרע או בעת שראה את עצמו, בנסיבות המצדיקות זאת, מול פני המוות.
- סימן ג': הוראות הצוואה**
40. אדם רשאי לצוות לאחד או לאחדים -
- (1) כל עזבונו או חלק יחסי מכל עזבונו;
- (2) נכס מנכסי עזבונו או טובת־הנאה מעזבונו (בחוק זה - מנה).
41. (א) המצווה רשאי לצוות לשניים על מנת שיזכה השני אם לא זכה הראשון; השני יזכה אם מת הראשון לפני המצווה או שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו שלא לטובת ברזוגו, ילדו או אחיו של המוריש.
- (ב) זכה השני, דינו כדין מי שהמצווה ציווה לו לכתחילה.
- (ג) על דרך זו רשאי המצווה לצוות גם ליותר משניים.
42. (א) המצווה רשאי לצוות לשניים על מנת שיזכה השני אחרי שזכה הראשון; השני יזכה במות הראשון או בהתקיים התנאי או בהגיע המועד שנקבע לכך בצוואה, הכל לפי המוקדם יותר.

- (ב) הראשון רשאי לעשות במה שקיבל כבתוך שלו, והשני לא יזכה אלא במה ששייר הראשון; אולם אין הראשון יכול לגרוע מזכותו של השני על ידי צוואה.
- (ג) השני יזכה אם היה כשר לרשת את המצווה בשעת זכייתו, אף אם לא היה כשר לכך במות המצווה; מת השני לפני שעת זכייתו או שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו, הוראת הצוואה לטובתו מתבטלת.
- (ד) הוראת צוואה על דרך זו ליותר משניים - בטלה, זולת הוראה לטובתו של מי שהיה בחיים בשעת עשיית הצוואה.

43. (א) המצווה רשאי לצוות שיורש יזכה בהתקיים תנאי או בהגיע מועד.
- (ב) לא נתקיים התנאי או לא הגיע המועד לפני מות המצווה, יתנהל העזבון על ידי מנהל עזבון עד שיתקיים התנאי או שיגיע המועד או עד שיתברר שהתנאי לא יוכל עוד להתקיים; והוא הדין כשציווה המצווה לתאגיד שעדיין אינו כשר לרשת בהתאם לסעיף 4.
- (ג) לא קבע המצווה מי יזכה אם יתברר שהתנאי לא יוכל עוד להתקיים, יזכו היורשים על פי דין.

יורש על תנאי דוחה

44. (א) המצווה רשאי לצוות שיורש יחדל מלזכות בהתקיים תנאי או בהגיע מועד.
- (ב) לא קבע המצווה מי יזכה בהתקיים התנאי או בהגיע המועד, יזכו יורשיו על פי דין כיוורשים אחרי אותו יורש בהתאם להוראות סעיף 42.

יורש על תנאי מפסיק

45. המצווה רשאי להורות בצוואתו דבר שיורש יהיה חייב לעשותו, או להימנע מעשותו, במה שקיבל מן העזבון; מילוי של חיוב כזה יכול לדרוש כל מי שמעוניין במילוי, ואם היה בדבר ענין לציבור - גם היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו.

חייב יורש

46. ציווה המצווה חלק יחסי מכל עזבונו לאחד מיורשיו על פי דין, יבוא חלק זה במקום המגיע לאותו יורש על פי דין ולא בנוסף לכך.

צוואה וירושה על פי דין

47. ציווה המצווה מנה למי שיורש על פי דין או למי שזוכה בחלק יחסי מכל העזבון על פי הצוואה, תבוא המנה בנוסף על החלק בעזבון ולא במקומו.

מנה וחלק בעזבון

48. ציווה המצווה לאחדים ולא קבע חלקיהם, יחלקו בשווה.

יורשים שלא נקבעו חלקיהם

49. (א) זוכה על פי צוואה שמת לפני המצווה, ולא קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו - אם בשעת מות המצווה נשארו צאצאים של אותו זוכה, יזכו הם לפי כללי החלוקה שבירושה על פי דין; בכל מקרה אחר הוראת הצוואה לטובת אותו זוכה מתבטלת.

חליפו של זוכה על פי צוואה
[תיקונים: התשמ"ה, התשפ"ד (מס' 3)]

- (ב) זוכה על פי צוואה שהוא ילדו או צאצא ילדו של המוריש אשר נמצא פסול לרשת והשאיר ילדים, הילדים זוכים במקומו, אלא אם כן קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו; ואולם, בית המשפט רשאי לקבוע שהילדים לא יזכו במקומו של הפסול לרשת, אם שוכנע שהיה זה רצון המוריש שלא יזכו.

- (ג) זוכה על פי צוואה שאינו ילדו או צאצא ילדו של המוריש אשר נמצא פסול לרשת והשאיר ילדים, הילדים אינם זוכים במקומו, אלא אם כן קבע המצווה אחרת; ואולם, בית המשפט רשאי לקבוע שהילדים יזכו במקומו של הפסול לרשת, אם שוכנע שהיה זה רצון המוריש.

50. זוכה על פי צוואה שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו, שלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש, ולא קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו, הוראת הצוואה לטובתו מתבטלת אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת לפי סעיף 49.

יורש פסול ויורש שהסתלק
[תיקונים: התשמ"ה, התשפ"ד (מס' 3)]

51. (א) ציווה המצווה נכס מסויים, יזכה בו הזוכה כמות שהיה הנכס במות המצווה. מנה של נכס מסויים
(ב) אין הזוכה זכאי לדרוש מן היורשים האחרים סילוקו של שעבוד ששועבד בו הנכס על ידי המצווה.
(ג) אין הזוכה זכאי לפיצוי מן היורשים האחרים אם במות המצווה לא היה הנכס בין נכסיו.
(ד) פירות הנכס ויציאותיו עד מות המצווה הם לחשבון העזבון ; מאז ואילך הם לחשבון של הזוכה, זולת אם זכה בנכס במועד מאוחר יותר.
52. ציווה המצווה נכס בלתי מסויים, זכאי הזוכה לנכס מסוג בינוני. מנה של נכס בלתי מסויים
53. הוראות הסעיפים 41 עד 52, פרט לסעיף 42(ד), חלות במידה שאין בצוואה הוראות אחרות. כפיפות להוראות הצוואה
54. (א) מפרשים צוואה לפי אומדנעתו של המצווה כפי שהיא משתמעת מתוך הצוואה, ובמידה שאינה משתמעת מתוכה - כפי שהיא משתמעת מתוך הנסיבות.
(ב) צוואה הניתנת לפירושים שונים, הפירוש המקיים אותה עדיף על פירוש שלפיו היא בטלה.
(ג) צוואה יכול שתהיה בלשון מתנה, מחילה או הודאה או בכל לשון אחרת. פירוש הצוואה
55. איש ואשה החיים חיימשפחה במשק בית משותף אך אינם נשואים זה לזה, ומת אחד מהם ובשעת מותו אף אחד מהם לא היה נשוי לאדם אחר, רואים את הנשאר בחיים כאילו המוריש ציווה לו מה שהנשאר בחיים היה מקבל בירושה על פי דין אילו היו נשואים זה לזה, והוא כשאין הוראה אחרת, מפורשת או משתמעת, בצוואה שהשאיר המוריש. מעין צוואה

כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986

(סעיפים נבחרים)

9. (א) לא יקבל עורך דין שכר טרחה בעד עבודתו המקצועית אלא בכסף.
(ב) אין מניעה, כאשר הדין מאפשר זאת, כי שכר הטרחה יחושב כאחוז מנושא הענין.
- (ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), עורך דין המטפל בעבור לקוח בעניין ממנוי יהיה רשאי לקבל את שכר טרחתו, כולו או חלקו, על ידי קבלת זכויות שותף, אם הוסכם על כך בכתב בינו לבין הלקוח; בסעיף קטן זה - "זכויות שותף" - כל שיתוף בזכויות המוכר בדין, לרבות שיתוף באמצעות מניה, כתב אופציה או ניר ערך אחר המקנה לבעליו זכויות ביחס לתאגיד;
"עניין ממנוי" - כל עניין אזרחי הקשור למסחר ולעסקים, כגון פעילותו העסקית של אדם, הקניית זכות קניין, הקניית זכות חוזית או זכות ביחס לתאגיד, לרבות הגנה משפטית על זכויות כאמור והבטחת קיומן ומימושן.
10. לא יערוב עורך דין ערבות אישית בענין הנמצא בטיפולו, גם אם אין במתן הערבות טובת הנאה חמרית; ואולם אין בהוראה זו כדי לאסור על עורך דין לקבל אחריות אישית להוצאות עדים או להוצאות משפט אחרות.
11. לא ירכוש לו עורך דין טובת הנאה חמרית, פרט לשכר טרחתו, בענין שהוא משמש בו נאמן, מפרק, מנהל עזבון או כונס נכסים.
- 11א. (בוטל).
- איסור על מתן ערבות
איסור על רכישת טובת הנאה
(תיקון התשס"ג)
- 11ב. (א) עורך דין לא ייתן שירות משפטי ללקוח, שהפנה אליו גוף - שאינו עורך דין, שותפות של עורכי דין או חברת עורכי דין - הפועל למטרת רווח ולמטרה זו מפרסם ברבים מתן שירותים משפטיים.
(ב) עורך דין המועסק על ידי מי שאינו עורך דין, שותפות של עורכי דין או חברת עורכי דין (להלן - המעסיק) לא ייתן שירות משפטי למי שאינו מעסיקו אם המעסיק פועל למטרת רווח וגובה תמורה בעד אותו שירות משפטי.
(ג) הועד המרכזי, בהתייעצות עם ועד מחוז, רשאי להתיר, מטעמים מיוחדים שבטובת הציבור, חריגה מהוראות אלה, בתנאים ולתקופה שיקבע.
12. עורך דין רשאי, לפי שיקול דעתו, שלא לקבל ענין לטיפולו; החליט עורך דין שלא לקבל ענין לטיפולו, יודיע על כך לפונה תוך זמן סביר.
13. (א) קיבל עורך דין ענין לטיפולו, אינו רשאי להפסיק את הטיפול בו אלא אם כן נתגלעו חילוקי דעות בינו ובין לקוחו בנוגע לאופן הטיפול, או שנוצרה מניעה מבחינה חוקית או מבחינת האתיקה המקצועית, או בשל אי תשלום שכר טרחה והוצאות, או מחמת סיבה אחרת המצדיקה את הפסקת הטיפול.
(ב) החליט עורך דין להפסיק טיפול בענין לפני סיומו, יתן, ללא דיחוי, הודעה על כך ללקוחו, וחובה עליו, במידת האפשר, להפסיק את הטיפול באופן שלא יפגע בעניניו של לקוחו.
(ג) היה ענין תלוי ועומד לפני בית המשפט, לא יפסיק עורך דין לייצג את לקוחו אלא בכפוף להוראות כל חיקוק.
- איסור מתן שירותים משפטיים במקרים מיוחדים
[תיקון התשנ"ח (מס' 2)]
רשות שלא לקבל ענין לטיפול
הפסקת טיפול

14. (א) לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל ענין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת.
- (ב) לא ייצג עורך דין צדדים בעלי אינטרסים מנוגדים באותו ענין.
- (ג) בענין שצד בו לקוח קבוע של עורך הדין לא ייצג עורך דין צד אחר, גם אם באותו ענין אין עורך הדין מייצג את הלקוח הקבוע; לענין הוראה זו, "לקוח קבוע" - לקוח שעורך הדין נותן לו שירותים דרך קבע.
- (ד) הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) לא יחולו על עריכת הסכם ועל טיפול בענין שהצדדים הסכימו, בכתב, כי יעשה בידי אותו עורך דין.
- (ה) עורך דין ולקוחו רשאים להסכים, בכתב, לתחום את השירות המקצועי אשר יתן עורך הדין ללקוח, כדי למנוע התנגשות עם ייצוג לקוח אחר או עם ענין או עם חובה אחרת של עורך הדין, בתנאי שצמצום השירות הינו סביר בנסיבות הענין ואינו פוגע בחובת הנאמנות של עורך הדין ללקוחותיו.
15. עורך דין שערך מסמך או השתתף בעריכתו, או שטיפל בעסקה או שהשתתף בטיפול בה, לא יטען לאחר מכן נגד כשרות המסמך או העסקה, ולא ייצג אדם שעניינו מחייב, באופן סביר, טענה כאמור.
16. (א) עורך דין לא יטפל נגד לקוח -
- (1) בענין או בקשר לענין שטיפל בו למען אותו לקוח;
- (2) בענין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו.
- (ב) הועד המחוזי, או מי שהוא הסמיכו לכך, רשאי להחליט, לפי פניית עורך דין, כי מתן חוות דעת או קיום התייעצות גרידא, או פעולה במקרה פלוני, לא היה בהם משום טיפול בענין למען לקוח, או כי מידע מסויים אין לו זיקה של ממש לענין, או כי אין במידע שהתקבל כדי למנוע מעורך הדין לטפל בענין, ובלבד שהחלטה כאמור תינתן לפני שעורך הדין יקבל על עצמו את הטיפול בענין האמור.
17. לא ייצג עורך דין אדם בענין שדן בו כשופט או כבורר.
- עורך דין שדן בענין כשופט
18. על אף הוראה כללית שביפוי כוח המרשה להעביר את הטיפול לעורך דין אחר, לא יעביר עורך דין את יפוי הכוח לעורך דין אחר, אלא אם כן נתן לכך הלקוח הסכמה נפרדת ומפורשת בכתב, אולם רשאי עורך דין, על פי הוראה כללית כאמור, לאצול מסמכיותו לעורך דין אחר או להיעזר בו בפעולותיו.
- העברת ענין לעורך דין אחר

פרק ז': איסור על הקלטה

22. (א) לא יקליט עורך דין שיחה עם לקוחו או עם עורך דין אחר, אלא בידיעתם.
- (ב) עורך דין המקליט דיון בבית המשפט יודיע על כך לבית המשפט.
- (ג) לא יעשה עורך דין שימוש בהקלטה שנעשתה תוך הפרת סעיף זה.
- הקלטת הזולת

פרק ט': עורך הדין וחברו למקצוע

26. בכל ענין מקצועי יגלה עורך דין יחס חברי כלפי חברו למקצוע ולא ימנע ממנו כל הקלה שאין בה כדי לפגוע בענינו של לקוח, ובכלל זה יסכים לבקשה לשינוי מועד כאשר חברו נקרא לשירות מילואים פעיל, מצוי בחופשת לידה או בחופשה הנובעת משמירת הריון, חלה או שרוי באבל;
- יחסי חברים (תיקון התשס"ה)

לענין סעיף זה,
 "פגיעה בענינו של לקוח" - פגיעה משמעותית שיש בה כדי לגרום ללקוח נזק של ממש;
 "חופשת לידה" -
 לגבי עורכת דין - חופשת לידה לפי סעיף 6 לחוק עבודת נשים, התשי"ד-1954 (להלן - חוק עבודת נשים), חופשת אימוץ או חופשה להורה מיועד, לפי הענין, כמשמעותן בחוק עבודת נשים; ואם היא עורכת דין עצמאית - תקופה שבה היתה זכאית לחופשה כאמור אם היתה עובדת שכירה;
 לגבי עורך דין - חופשת לידה לפי סעיף 6(ח) לחוק עבודת נשים, חופשת אימוץ או חופשה להורה מיועד, לפי הענין, כמשמעותן בחוק עבודת נשים; ואם הוא עורך דין עצמאי - תקופה שבה הוא זכאי לדמי לידה לפי סעיף 49 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן - חוק הביטוח הלאומי);
 "שמירת הריון" - כהגדרתה בסעיף 58 לחוק הביטוח הלאומי.

27. עורך דין שקיבל עניין לטיפולו וידוע לו כי אותו עניין מטופל על ידי עורך דין אחר, ימסור לעורך הדין האחר, בלא דיחוי, הודעה ולפיה העניין הועבר לטיפולו ויוודא את מסירת ההודעה. (תיקון התשס"ט)
28. (בוטל). (תיקון התשס"ט)
29. (בוטל). (תיקון התשנ"ט)
30. עורך דין המעביר ענין לטיפולו המקצועי של חברו לא יהיה זכאי לחלק בשכר הטרחה אלא אם כן הוסכם במפורש אחרת, ובלבד שאם נבצר מעורך הדין המעביר לטפל בענין בשל הוראות סעיף 14, אסור לו לקבל תשלום כלשהו מעורך הדין המקבל את הענין לטיפולו. שיתוף עורך דין בשכר טרחה
31. בטרם יפתח עורך דין בשם לקוחו בהליך משפטי נגד עורך דין אחר, יפנה אל אותו עורך דין בכתב, ואם קיימת אפשרות - אף בעל פה, כדי לנסות וליישב את הסכסוך בדרכי שלום, ובלבד שפניה כאמור לא תגרום נזק ללקוח. מחלוקת עם עורך דין

פרק י': עורך הדין ובית המשפט

32. (א) עורך דין ישמור, בעמידתו לפני בית המשפט, על יחס כבוד לבית המשפט, תוך הגנה על זכויות לקוחו בהגנות, במסירות ותוך שמירה על כבוד המקצוע.
 (ב) עורך דין יופיע בבית המשפט הופעה מכובדת ובמדי משפט הולמים כפי שנקבעו בדיון. כבוד לבית המשפט
33. עורך דין יטען טענותיו לפני בית המשפט, בין בעל פה ובין בכתב, בדרך ארץ, תוך שמירה על כבוד הצד שכנגד ועל כבוד כל אדם אחר הקשור בהליך השיפוט. כבוד הצד שכנגד
34. (א) לא יעלה עורך דין, בין בעל פה ובין בכתב, טענה עובדתית או משפטית בידועו שאינה נכונה. איסור הטעיה

1. בבג"צ 4330/93, גאנץ נ' לשכת עורכי הדין, הוכרו כללים 27 ו-28 כבטלים. בתיקון התשס"ט נחקק במקומם כלל 27 בנוסח חדש.
2. בבג"צ 4330/93, גאנץ נ' לשכת עורכי הדין, הוכרו כללים 27 ו-28 כבטלים. בתיקון התשס"ט נחקק במקומם כלל 27 בנוסח חדש.
3. תחילת ביטולו של הכלל העוסק באחריות לתשלום בעד שירותים, 30 יום מ-19.4.99 והוא יחול על שירות שהוזמן מיום הביטול ואילך.

- (ב) האמור בסעיף קטן (א) אין בו כדי למנוע הכחשה בכתב טענות בהליך אזרחי, או כפירה בעובדה בהליך פלילי.
35. לא ישלם עורך דין, לא יציע לשלם ולא יתן יד לביצוע כל תשלום או תמורה אחרת לעד תמורת עדותו, אם תשלום זה מותנה בתוצאות המשפט.
- תשלום לעד
36. (א) לא ייצג עורך דין אדם בהליכים משפטיים, לרבות ערעור, אם הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם באחד משלבי ההליכים האמורים; נקרא עורך הדין להעיד מטעמו של אדם אחרי שהחל לייצגו - יחדל מן הייצוג.
- (ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מסירת עדות כשעורך דין נקרא להעיד בידי בעל דין יריב, או בענין שהוא טכני או ברשות בית המשפט או ברשות הועד המחוזי.
- עורך דין בעד
37. (א) עורך דין רשאי לבוא בדברים עם אדם העשוי להעיד מטעם לקוחו.
- (ב) לא יבוא עורך דין בדברים עם אדם העומד, לפי ידיעתו, להעיד במשפט מטעם הצד שכנגד, בענין הקשור לעדותו, אלא בהסכמת הצד שכנגד, ואם הוא מיוצג - בהסכמת בא כוחו.
- (ג) הוראות סעיף קטן (ב) לא יחולו כאשר עומד עורך הדין להזמין לעדות מטעם לקוחו (להלן - הלקוח) אדם שהוזמן להעיד מטעם צד אחר, אם נתקיים בו אחד מאלה:
- (1) העד הוא הלקוח, ואם הלקוח הוא תאגיד - יושב ראש הדירקטוריון, יושב ראש ההנהלה או המנהל הכללי מטעמו;
- (2) בית המשפט או הועד המחוזי או מי שהועד המחוזי הסמיכו לכך, נתן היתר, ורשאי המתיר לקבוע תנאים בהיתר;
- (3) במשפט אזרחי - העד פעל מטעמו של הלקוח בענין נושא המשפט.
- מוגע עם עדים
(תיקון התשמ"ז)
38. לא ישאל עורך דין, בחקירה נגדית, שאלות הנוגעות למהימנותו של עד, במטרה להטיל דופי באופיו, ואשר אין להן, מבחינה אחרת, נגיעה לענין הנדון, אלא אם כן יש לחוקר יסוד סביר להאמין שהמשתמע מהשאלה הוא אמת או שיש לו בסיס נאות.
- חקירה נגדית בהגנות

כללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001

(סעיפים נבחרים)

בתוקף סמכותה לפי סעיפים 55 ו-109 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, ובאישור שר המשפטים וועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, מתקינה המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין כללים אלה:

1. **ציין התואר**
עורך דין רשאי לציין, בעל פה או בכתב, את דבר היותו עורך דין.
2. **פרטים שחובה לצייןם**
(א) עורך דין יציין את שמו ואת דבר היותו עורך דין:
 - (1) בנייר המכתבים המשרדי שלו;
 - (2) כאשר חובה זו מוטלת עליו על פי דין.(ב) ציין עורך דין את שמו על מסמך הקשור בעבודתו המקצועית, יוסיף לצד שמו את דבר היותו עורך דין.
 - (ג) עורך דין יציין את מספר הרישום שלו בפנקס חברי לשכת עורכי הדין על -
 - (1) המסמך הראשון שהוא מגיש בשם לקוחו בהליך בבית משפט, לרבות בית דין וכל ערכאה שיפוטית או מעין שיפוטית שהוקמה על פי דין;
 - (2) תצהיר שהוא מאשר;
 - (3) מסמך אחר הכולל אישור או אימות על ידי עורך דין.
- 2א. **פרסומת אסורה (תיקון התשע"ח)**
עורך דין לא יפרסם פרסומת אף אם היא עומדת בתנאים שנקבעו בכללים אלה, אם יש בה כדי להטעות את הציבור או לפגוע בו, או שהיא פוגעת בכבוד המקצוע.
3. **פרסומת מותרת (תיקונים: התשס"ו, התשע"ח)**
(א) פרסומת באמצעים המפורטים להלן בלבד מותרת לעורך דין:
 - (1) בעיתונות כתובה, במגזינים וכתבי עת שאין בהם כדי לפגוע בכבוד המקצוע; ככל האפשר, הפרסומת לא תהיה בסמיכות לפרסומים אחרים שיש בהם כדי לפגוע בכבוד המקצוע;
 - (2) במדריכי טלפון;
 - (3) בספרי מען;
 - (4) במדריכים מקצועיים מסווגים;
 - (5) באתרי אינטרנט, ברשתות חברתיות ובישומונים ייעודיים לעורכי דין; למעט -
 - (א) אתרי אינטרנט או יישומונים שמכילים תכנים של אלימות, פורנוגרפיה או תוכן בלתי חוקי אחר;
 - (ב) אתרי אינטרנט או יישומונים שמיועדים לקטינים;
 - (ג) אתרי אינטרנט או יישומונים אחרים שיש בהם כדי לפגוע בכבוד המקצוע;
 - (ד) פרסומת קופצת (Pop Up).
 - (6) בנייר המכתבים המשרדי שלו ובכל מסמך אחר היוצא ממשרדו;
 - (7) בשלט משרדו, ובלבד ששלט כאמור יהיה על קיר הכניסה למשרד או בכניסה לבניין המשרד, ושגודלו וצורתו יהיו סבירים.(ב) פרסומת יכול שתכלול פרטים כמפורט להלן בלבד:
 - (1) שם עורך הדין;
 - (2) דבר היותו עורך דין;
 - (3) אם הוא נוטריון - דבר היותו נוטריון;

- (4) תאריז האקדמיים או הכשרתו כמגשר ;
 - (5) תואר שדין אחר מסדיר את השימוש בו ;
 - (6) כשירותו לעסוק בעריכת דין מחוץ לישראל ;
 - (7) פירוט עורכי הדין העובדים בפועל עמו במשרדו, לרבות פרטים כאמור בסעיף קטן זה לגבי כל אחד מהם ;
 - (8) כל הפרטים הנוגעים למען המשרד ולדרכי התקשרות עם המשרד וכל שינוי בהם לרבות כתובת אלקטרונית של המשרד וכתובת אתר האינטרנט שלו, אם קיים ;
 - (9) שמות שותפים ועורכי דין שכירים שפרשו לגמלאות ושמות שותפים ועורכי דין שכירים שנפטרו, ובלבד שלצד שמותיהם יופיע ציון שנות פעילותם באותו משרד ;
 - (10) תחומי עיסוקו של עורך הדין ושל משרדו ;
 - (11) שעות קבלת קהל ;
 - (12) השפות שדובר עורך הדין ;
 - (13) מועד הסמכתו לעורך דין ;
 - (14) מלל חופשי שעניינו הצעת שירות משפטי על ידי עורך הדין, שאינו כולל כל התייחסות לשכר הטרחה ;
 - (15) ספרים, מאמרים ועבודות מחקר בתחום המשפטי שחיבר עורך הדין ;
 - (16) משרות הוראה שבהן משמש עורך הדין ;
 - (17) תפקידים וחברות בלשכת עורכי הדין או בארגונים משפטיים בארץ או בחוץ לארץ בכפוף לאמור בפסקה (18) ;
 - (18) כל תפקיד שממלא עורך הדין או מילא בעבר, לרבות משרה ציבורית, שירות צבאי ובשירות המדינה בתחום המשפטי, ולמעט תפקיד שהוא ממלא על פי דין, כל עוד הוא מכהן בו, והוא תפקיד שיפוטי או מעין-שיפוטי או חברות בוועדות בחירה לתפקידים שיפוטניים או מעין-שיפוטניים ;
 - (19) פרטים נוספים המותרים לפי סעיפים קטנים (ג) עד (יב).
- (ג) בפרסומת כאמור בסעיף קטן (א)(1) עד (3), רשאי עורך דין לפרסם מודעת פרסומת אחת באותו גיליון, אשר לא תעלה על רבע עמוד.
- (ד) בפרסומת כאמור בסעיף קטן (א) רשאי עורך דין לפרסם סרטונים, לרבות ראיונות וסרטוני תדמית, תמונות ואיורים גרפיים, ובלבד שמתקיימים התנאים האלה :
- (1) יש להם קשר לשירות המקצועי שאותו מבקש עורך הדין להציע ;
 - (2) אין בהם כדי ליצור רושם מטעה ;
 - (3) אין בהם כדי לגרום, במישרין או בעקיפין, לזלזול בעורך דין אחר ;
 - (4) אין בהם כדי לפגוע בכבוד המקצוע.
- (ה) בפרסומת כאמור בסעיף קטן (א) רשאי עורך דין לפרסם תמונות שבהן הוא מופיע עם לקוחותיו וכן של עובדי משרדו אם אלו הצהירו בכתב כי הבינו שהם חופשיים לסרב לכך וכי מתן שירותיו של עורך הדין לא הותנה בפרסום שמם וכל עוד ההסכמה תקפה ; הסכמת הלקוח או עובד המשרד תבטא את הבנתו לפרטי הפרסום ובכלל זה היכן תתפרסם התמונה ולמשך כמה זמן.
- (ו) עורך דין רשאי להוסיף באתר האינטרנט שלו או בדף האישי שלו ברשת החברתית קישור (link) לאתר אינטרנט אחר, ובלבד שהקישור נוגע באופן ישיר לעיסוקו המקצועי של עורך הדין, ולמעט קישור -
- (1) לאתר אינטרנט שמכיל תכנים של אלימות, פורנוגרפיה או תוכן בלתי חוקי אחר ;
 - (2) לאתר אינטרנט המיועד לקטינים ;
 - (3) לאתר אינטרנט אחר שפוגע בכבוד המקצוע.

- (ז) פרסומת באתר האינטרנט של עורך הדין יכולה להיות מלווה במלל קולי או במוסיקה ששומרת על כבוד המקצוע;
- (ח) אתר אינטרנט של עורך דין לא יכלול, במישרין או בעקיפין, פרסומות של אחרים;
- (ט) עורך דין רשאי לציין באתר האינטרנט שלו שמות של לקוחות אשר הצהירו בכתב כי הבינו שהם חופשיים לסרב לכך וכי מתן שירותיו של עורך הדין לא הותנה בפרסום שמם וכל עוד ההסכמה תקפה; הסכמת הלקוח תבטא את הבנת הלקוח לפרטי הפרסום ובכלל זאת היכן יתפרסם שמו ולמשך כמה זמן.
- (י) עורך דין רשאי -
- (1) לפרסם מאמרים מקצועיים וראיונות וכן לנהל פורומים, והכול בלי שהוא שילם על כך;
 - (2) לשלם בעד פרסום מאמרים מקצועיים, ראיונות וניהול פורומים ובלבד שייכתב מפורשות במקום הפרסום כי מדובר בפרסומת.
- (יא) בפרסומת כאמור בסעיף קטן (א) רשאי עורך דין לפרסם המלצות, מכתבי תודה ודירוג במדריכי דירוג; המידע יימסר באופן שאין בו כדי ליצור רושם מטעה על אודות עורך הדין.
- (יב) עורך דין רשאי לפרסם באתר האינטרנט שלו טופסי פנייה מקוונים לייעוץ משפטי בשים לב כי הוא עומד בהוראות לפי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.
- (יג) נוסף על האמור בסעיף קטן (א), עורך דין רשאי לשלוח מידעון (ניוזלטר) לרשימת תפוצה של לקוחות משרדו שביקשו זאת ושל אחרים שביקשו זאת; המידעון יכול לכלול פרטים כמפורט בסעיפים קטנים (ב) עד (יב) וסעיף 5.

חוק המיטלטלין, התשל"א-1971

(סעיפים נבחרים)

8. סעיפים 15 עד 20 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, יחולו גם על הגנת הבעלות וההחזקה במיטלטלין.
9. (א) מיטלטלין שהם של כמה בעלים, בעלותו של כל אחד מהם לפי חלקו בשיתוף מתפשטת על מלוא המיטלטלין ואין לשום שותף חלק מסויים בהם.
(ב) חלקיהם של כל אחד מהשותפים במיטלטלין, חזקה שהם שווים.
(ג) הסכם בין השותפים בדבר ניהול המיטלטלין המשותפים והשימוש בהם ובדבר זכויות השותפים וחובותיהם בכל הנוגע למיטלטלין (להלן - הסכם שיתוף) כוחו יפה גם כלפי אדם שנעשה שותף לאחר מכן וכלפי כל אדם אחר, ובלבד שהשותף או האחר ידע או היה עליו לדעת על קיום ההסכם ותנאיו.
(ד) הקנה אחד השותפים לאדם אחר זכות בחלקו במיטלטלין המשותפים, עליו להודיע על כך לשאר השותפים, ואם נעשה הסכם שיתוף, עליו להודיע לאדם האחר על קיום ההסכם ותנאיו.
(ה) באין הוראות אחרות בהסכם שיתוף יחולו הוראות סעיפים 30 עד 33, 34(א), 35 ו-36 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, גם על השיתוף במיטלטלין.
10. (א) כל שותף זכאי בכל עת לדרוש פירוק השיתוף; היתה בהסכם שיתוף תניה השוללת או מגבילה זכות זו, רשאי בית המשפט לצוות על פירוק השיתוף, על אף התניה, אם נראה לו הדבר צודק בנסיבות הענין.
(ב) פירוק השיתוף יהיה על פי הסכם בין השותפים, ובאין הסכם - על פי צו בית המשפט, ורשאי בית המשפט לצוות על חלוקת המיטלטלין בעין, או על מכירתם וחלוקת הפדיון, או על דרך אחרת של פירוק השיתוף הנראית לו יעילה וצודקת יותר בנסיבות הענין.
(ג) מכירת המיטלטלין עלפי צו בית המשפט תהיה בדרך שנמכרים מיטלטלין מעוקלים בהוצאה לפועל, זולת אם הורה בית המשפט על דרך אחרת הנראית לו יעילה וצודקת יותר בנסיבות הענין.
- 10א. החליט בית המשפט לפי סעיף 10, ליתן צו לפירוק השיתוף בזכויות של בני זוג בדירה המשמשת להם למגורים, לא יורה על ביצועו והפירוק יעובד, כל עוד לא נוכח בית המשפט כי לילדי בני הזוג הקטינים ולבן הזוג המחזיק בהם, יחדיו, נמצא הסדר מגורים אחר המתאים לצרכיהם, לרבות הסדר ביניים למגורים זמניים המתאים לצרכיהם, לתקופה שיקבע.
11. (א) עיכבון הוא זכות על פי דין לעכב מיטלטלין כערובה לחיוב עד שיסולק החיוב.
(ב) עלה שווי המיטלטלין המעוכבים על שווי החיוב במידה בלתי סבירה, זכאי החייב לשחרור מקצת המיטלטלין אם הם ניתנים להפרדה לחלקים.
(ג) החייב זכאי לשחרר את המיטלטלין מן העיכבון במתן ערובה מספקת אחרת לסילוק החיוב.
(ד) הוציא הנושה ברצונו את המיטלטלין המעוכבים משליטתו, יפקע העיכבון.
(ה) מקום שיש עיכבון במקרקעין, יחולו הוראות סעיף זה גם עליו; כן יחולו הוראות סעיף זה על עיכבון על פי הסכם, כשאין בהסכם הוראות אחרות לענין הנדון.

12. התחייב אדם להקנות לחברו בעלות או זכות אחרת במיטלטלין, ולפני שמסר לו את המיטלטלין או הקנה לו את הזכות חזר והתחייב עם אדם אחר בהקניה נוגדת, זכותו של הראשון עדיפה, אך אם השני התקשר בעיסקה וקיבל את המיטלטלין או את הזכות בתום לב ובתמורה - זכותו עדיפה.	עסקאות נוגדות
13. (א) הוראות חוק זה יחולו, ככל שהדבר מתאים לענין ובשינויים המחוייבים, גם על זכויות.
(ב) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.	תחולה

חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963

(סעיפים נבחרים)

פרק ראשון: פרשנות

1. בחוק זה -
- "מקרקעין" - קרקע בישראל, לרבות בתים, בנינים ודברים אחרים המחוברים לקרקע חיבור של קבע;
- "זכות במקרקעין" - בעלות או חכירה לתקופה העולה על עשרים וחמש שנים בין שבדין ובין שביושר, לרבות הרשאה להשתמש במקרקעין, שניתן לראות בה מבחינת תכנה בעלות או חכירה לתקופה כאמור;
- ולענין הרשאה במקרקעי ישראל - אפילו אם ניתנה ההרשאה לתקופה הקצרה מעשרים וחמש שנים; לענין זה -
- "הרשאה" - למעט הרשאה מסוג שלא נהוג לחדש מעת לעת;
- "מקרקעי ישראל" - כמשמעותם בחוק יסוד: מקרקעי ישראל;
- "חכירה לתקופה" - התקופה המרבית שאליה יכולה החכירה להגיע לפי כל זכות שיש לחוכר או לקרובו מכוח הסכם או מכוח זכות ברירה הנתונה לחוכר או לקרובו בהסכם.
- "חכירה" - חכירה, חכירת־משנה, חכירתה של חכירה מכל דרגה שהיא, שכירות, שכירות־משנה ושכירותה של שכירות מכל דרגה שהיא וכן זכות חזקה ייחודית;
- "מכירה", לענין זכות במקרקעין בין בתמורה ובין ללא תמורה -
- (1) הענקתה של זכות במקרקעין, העברתה, או ויתור עליה;
 - (2) הענקתה של זכות לקבל זכות במקרקעין, וכן העברה או הסבה של זכות לקבל זכות במקרקעין או ויתור על זכות כאמור;
 - (3) הענקתה של זכות להורות על הענקה, העברה או הסבה של זכות במקרקעין או על ויתור על זכות במקרקעין, וכן העברתה או הסבתה של זכות להורות כאמור או ויתור עליה;
 - (4) פעולה באיגוד שהזכות המוקנית בה מקנה לבעליה כוח, יכולת או זכות לתפוש מקרקעין מסויימים של האיגוד בו מוקנית הזכות או אם אותה זכות מקנה לבעליה את הזכות לדרוש מהאיגוד למסור לתפיסתו מקרקעין מסויימים;
- "איגוד" - חברה וחברה נכרית כמשמעותן בפקודת החברות, אגודה רשומה כמשמעותה בפקודת האגודות השיתופיות, שותפות הרשומה לפי פקודת השותפויות, אגודה כמשמעותה בחוק העותומני על האגודות, 1327;
- "איגוד מקרקעין" - איגוד שכל נכסיו, במישרין או בעקיפין, הם זכויות במקרקעין למעט איגוד שהזכויות בו רשומות למסחר בבורסה כהגדרתה בפקודה ולמעט קרן להשקעות במקרקעין כהגדרתה בסעיף 2א64 לפקודה, בתקופה שעד למועד הרישום למסחר בבורסה כהגדרתו בסעיף 3א64(א)2 לפקודה, ובלבד שמנייתיה נרשמו למסחר בבורסה כאמור באותו סעיף ולענין זה לא יראו כנכסיו של האיגוד - מזומנים, מניות, איגרות־חוב, ניירות־ערך אחרים, ומטלטלין, שאינם משמשים לאיגוד לייצור הכנסתו, או שהם משמשים לייצור הכנסתו אולם, לדעת המנהל, הם טפלים למטרות העיקריות של האיגוד המבוצעות למעשה ולא בדרך ארעית;
- "זכות באיגוד" - כל אחת מאלה בין שהיא מוענקת במסמכי ההתאגדות של האיגוד על פיהם או בהסכם בין חברי האיגוד:
- (1) חברות באיגוד, זכות לנכסי איגוד בשעת פירוק, זכות לרווחיו של איגוד, זכות לניהולו של איגוד או להצבעה בו;

- (2) זכות - שאיננה זכות מכוח מכירת זכות במקרקעין - לתפוס נכסי האיגוד מכוח אחת הזכויות האמורות בפיסקה (1);
- (3) זכות - שאיננה זכות מכוח מכירת זכות במקרקעין - לדרוש מהאיגוד או מבעל זכות באיגוד אחת מהזכויות האמורות בפיסקאות (1) ו-(2);
- (4) זכות להורות במישרין או בעקיפין למחזיק בזכות מהזכויות האמורות בפיסקה (1) על הדרך להפעיל את זכותו;
- פרט לזכות מהזכויות האמורות אם היא אינה מקנה כל טובת־הנאה באיגוד - שאינה שכר סביר - ואינה מקנה זכות לתפוס את נכסי האיגוד ואינה מקנה זכות לדרוש מהאיגוד או מבעל זכות בו אף אחד משני הדברים האמורים;
- "פעולה באיגוד" - הענקת זכות באיגוד, הסבתה, העברתה או ויתור עליה, שינוי בזכויות הנובעות מזכות באיגוד והכל בין בתמורה ובין בלא תמורה, אך למעט הקצאה; לענין זה, "הקצאה" - הנפקה של זכויות באיגוד שלא נרכשו על ידי האיגוד קודם לכן, אשר תמורתה, כולה או חלקה, לא שולמה למי מבעלי הזכויות באיגוד, במישרין או בעקיפין;
- "עושה פעולה" - מי שמקנה זכות באיגוד בפעולה באיגוד;
- "שווי של זכות פלונית" - הסכום שיש לצפות לו ממכירת אותה זכות על־ידי מוכר מרצון לקונה מרצון, ובלבד שבמכירות -
- (1) שנעשו בכתב ושהן שוכנע המנהל כי התמורה בעד הזכות במקרקעין או בעד זכות באיגוד נקבעה בתוס'לב ובלי שהושפעה מקיום יחסים מיוחדים בין המוכר לקונה, בין במישרין ובין בעקיפין - התמורה כאמור;
- (2) שלגביהן נקבע בחוק זה אחרת - השווי כפי שנקבע בחוק זה;
- "הורשה" - בין על פי דין ובין על פי צוואה;
- "חודש" - לרבות חלק מחודש;
- "דירת מגורים" - דירה או חלק מדירה, שבנייתה נסתיימה והיא בבעלותו או בחכירתו של יחיד, ומשמשת למגורים או מיועדת למגורים לפי טיבה, למעט דירה המהווה מלאי עסקי לענין מס הכנסה;
- "קבוצת רכישה" - קבוצת רוכשים המתארגנת לרכישת זכות במקרקעין ולבנייה על הקרקע של נכס שהוא אחד המפורטים להלן, באמצעות גורם מארגן, ובלבד שהרוכשים בקבוצה מחויבים למסגרת חוזית -
- (1) נכס שאינו דירת מגורים;
- (2) נכס שהוא דירה המיועדת לשמש למגורים;
- לענין הגדרה זו -
- "גורם מארגן" - מי שפועל בעצמו או באמצעות אחר לארגון קבוצת הרוכשים לצורך הרכישה והבנייה, לרבות הכנת המסגרת החוזית, והכל בתמורה בעבור פעולות הארגון כאמור;
- "מסגרת חוזית" - מערכת חוזים הקשורים זה בזה שבאמצעותם תפעל הקבוצה לקבלת נכס בנוי;
- "תמורה" - במישרין או בעקיפין, לרבות בשווה כסף;
- "מנהל" - מי שנתמנה על ידי שר האוצר בהודעה שפורסמה ברשומות להיות מנהל או סג'מנהל לענין חוק זה;
- "קרוב" לאדם פלוני -
- (1) ברִזוג;
- (2) הורה, הוריהורה, צאצא, צאצאי ברִזוג ובני־זוגם של כל אחד מאלה;
- (3) אח או אחות ובני־זוגם;
- (4) איגוד שהוא בשליטתו;
- "מס שבח" או "מס" - כמשמעותו בסעיף 6;
- "הפקודה" - פקודת מס הכנסה;

"הפרשי הצמדה וריבית" - תוספת לסכום שמדובר בו, השווה לסכום האמור כשהוא מוכפל בשיעור עליית מדד המחירים לצרכן בתקופה הנדונה, בתוספת ריבית בשיעור של 4%¹ לשנה על הסכום שמדובר בו לאחר שנוספו לו הפרשי הצמדה כאמור, או בשיעור אחר שקבע שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת;
"שיעור עליית המדד", בתקופה פלונית - ההפרש בין המדד שהתפרסם לאחרונה לפני סוף התקופה לבין המדד שפורסם לאחרונה לפני תחילת התקופה, מחולק במדד שפורסם לאחרונה לפני תחילת התקופה;
"התקופה הקובעת" - התקופה שמיום כ"א בחשוון התשס"ב (7 בנובמבר 2001) עד יום ו' בטבת התשס"ד (31 בדצמבר 2003) אלא אם כן נקבעה בחוק זה, לענין מסוים, תקופה אחרת;
"חוק הגנת הדייר" - חוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשל"ב-1972;
"חוק מס ערך מוסף" - חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975;
"חוק התכנון והבניה" - חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965;
"חוק לעידוד השקעות הון" - חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959;
"תושב חוץ" - כהגדרתו בסעיף 1 לפקודה;
"תושב ישראל" - כהגדרתו בסעיף 1 לפקודה, בשינוי זה: בכל מקום, במקום "פקיד השומה" יקראו "המנהל".

פרק חמישי 1: פטור לדירת מגורים מזכה

(תיקונים: התש"ס, התשנ"ז)

הגדרה וחוקה
[תיקונים: התש"ס, התשנ"ז,
התשנ"ז (מס' 3), התשפ"ג
(מס' 3)]

49. (א) לענין פרק זה, "בעלות" - לרבות חכירה כמשמעותה בהגדרת "זכות במקרקעין";
"היום הקובע" - יום ג' בטבת התשנ"ח (1 בינואר 1998);
"דירת מגורים מזכה" - דירת מגורים ששימשה בעיקרה למגורים לפחות באחת משתי התקופות שלהלן:
(1) ארבע חמישיות מהתקופה שבשלה מחושב השבח;
(2) ארבע השנים שקדמו למכירתה;
לענין הגדרה זו, יראו תקופה שבה לא נעשה בדירה שימוש כלשהו, או תקופה שבה שימשה הדירה לפעולות חינוך², לרבות פעוטון, או דת כפי שקבע שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת כתקופה שבה שימשה הדירה למגורים; לענין התקופה הקבועה בפסקה (1) - לא תובא בחשבון תקופה שקדמה ליום הקובע, ולענין התקופה הקבועה בפסקה (2) - לא תובא בחשבון תקופה כאמור, אם ביקש זאת המוכר.
(ב) לענין פרק זה יראו מוכר ובן זוגו, למעט בן זוג הגר דרך קבע בנפרד, וילדיהם שטרם מלאו להם 18 שנים למעט ילדים נשואים או ילדים יתומים מאחד או משני הוריהם - כמוכר אחד.

תנאים לפטור
[תיקונים: התש"ס, התשנ"ז,
התשע"ג (מס' 2)]

49א. (א) תושב ישראל או תושב חוץ שאין לו דירת מגורים במדינה שבה הוא תושב, המוכר את כל הזכויות במקרקעין שיש לו בדירת מגורים מזכה, שלגביה נתקיימו התנאים האמורים בפרק זה, יהיה זכאי, על פי בקשתו שתוגש במועד הגשת ההצהרה לפי סעיף 73, לפטור ממס במכירתה. לענין סעיף קטן זה, יראו תושב חוץ כמי שיש לו

1. שיעור הריבית שונה מ-12% ל-8% בק"ת 5201, התשמ"ט (16.7.1989), עמ' 1107 החל מ-1.7.1989. שיעור הריבית שונה ל-6% החל מיום 1.3.1991 בק"ת 5342, התשנ"א (21.3.1991), עמ' 744. שיעור הריבית שונה ל-4% החל מיום 15.6.1993 בק"ת 5547, התשנ"ד (23.9.1993), עמ' 2.
2. ראה הוראת שעה בענין זה בחוק מס שבח מקרקעין (פטור ממכירת דירת מגורים), (הוראת שעה), התשנ"ב-1992, ב"דינים" בעמ' 11799 להלן וכן קביעת מס שבח מקרקעין (תקופה שבה שימשה דירה לפעולות חינוך או דת), התשנ"ח-1998, ב"דינים" בעמ' 11834 להלן.

דירת מגורים במדינה שבה הוא תושב, כל עוד לא המציא אישור משלטונות המס באותה מדינה כי אין לו דירה כאמור.

(א1) על אף האמור בסעיף 449, עלה סכום שווי המכירה על 4,500,000 שקלים חדשים (בסעיף קטן זה - סכום התקרה), יהיה המוכר זכאי לפטור ממס על חלק השווי שעד סכום התקרה, ויראו את סכום ההפרש שבין שווי המכירה לסכום התקרה כדמי מכר של זכות אחרת בדירת מגורים מזכה החייבת במס אשר שווי רכישה הוא חלק יחסי משווי הרכישה של הזכות כולה, כיחס חלק שווי המכירה המתייחס לזכות זו למלוא שווי המכירה, ובהתאם לכך ייוחסו גם הניכויים והתוספות; הסכום הנקוב בסעיף קטן זה יתואם בתחילת כל שנת מס לפי שיעור עליית המדד, לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני יום כ"ט בטבת התשע"ד (1 בינואר 2014), ויעוגל ל-1,000 השקלים החדשים הקרובים.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), אך בכפוף לסעיף 449, מוכר המוכר חלק מזכויותיו בדירת מגורים מזכה שתמורתה היא שירותי בנייה בבניין שייבנה על הקרקע שעליה נמצאת דירת המגורים המזכה, זכאי על פי בקשתו, שתוגש במועד האמור בסעיף קטן (א), לפטור ממס על החלק הנמכר בדירת המגורים המזכה.

449. המוכר דירת מגורים מזכה יהא זכאי לפטור ממס במכירתה אם נתקיים אחד מאלה:

פטור לדירת מגורים מזכה
[תיקונים: התשנ"ס, התשנ"ג
(מס' 3), התשנ"ז, התש"ס,
התשס"ה (מס' 2), התשע"א
(מס' 4), התשע"ב (מס' 2),
התשע"ג (מס' 2), התשע"ו
(מס' 3)]

(1) (נמחקה).

(2) הדירה הנמכרת היא דירתו היחידה של המוכר בישראל ובאזור כהגדרתו בסעיף 16א, והמוכר הוא בעל הזכות בה במשך 18 חודשים לפחות מיום שהיתה לדירת מגורים, ולא מכר במשך שמונה עשר החודשים שקדמו למכירה האמורה, דירת מגורים אחרת כאמור, בפטור ממס לפי פסקה זו; הוראה זו לא תחול על מכירת חלק בדירה כאמור בסעיף 449(ג3) ועל מכירת דירה שהושכרה למגורים בשכירות מוגנת לפני יום כ"ב בטבת התשנ"ז (1 בינואר 1997) אם בשל החלק או הדירה האמורים הוחלה החזקה שבסעיף 449 במכירת דירת מגורים אחרת בפטור ממס לפי פסקה זו.

(3)-(4) (נמחקו).

(5) המכירה היא של דירת מגורים מזכה שקיבל המוכר בירושה, ובלבד שהתקיימו כל אלה:

(א) המוכר הוא בן זוגו של המוריש, או צאצא של המוריש, או בן זוגו של צאצא של המוריש;

(ב) לפני פטירתו היה המוריש בעלה של דירת מגורים אחת בלבד;

(ג) אילו היה המוריש עדיין בחיים ומוכר את דירת המגורים, היה פטור ממס בשל המכירה.

(6) (א) בפסקה זו -

"מוסד ציבורי" - כהגדרתו בסעיף 61(ד) או כמשמעותו בסעיף 61(ה);

"דירת מגורים" - דירת מגורים כהגדרתה בסעיף 1, אף כשהיא בבעלותו או בחירתו של מוסד ציבורי.

(ב) המכירה היא של דירת מגורים מזכה שקיבל בירושה מוכר שהוא מוסד ציבורי ובלבד שנתקיימו כל אלה:

(1) המוסד הציבורי מגיש דין וחשבון שנתי לגבי נכסיו, הכנסותיו והוצאותיו, כאמור בסעיף 9(2) לפקודה (להלן - דין וחשבון שנתי) והגיש דין וחשבון כדן בשנים שקדמו לשנת המכירה;

(2) המוסד הציבורי עשה שימוש בכל סכום התמורה שנתקבל ממכירת דירת המגורים (להלן - סכום התמורה) למטרותיו

הציבוריות ורואה החשבון שלו יאשר את השימוש האמור בדין וחשבון השנתי;
(3) לפני פטירתו היה המוריש בעלה של דירת מגורים אחת בלבד;
(4) אילו היה המוריש עדיין בחיים ומוכר את דירת המגורים, היה פטור ממס בשל המכירה;
(5)¹ המוריש קבע בצוואתו שימוש מוגדר למטרות הציבוריות של המוסד הציבורי בכל סכום התמורה ורואה החשבון שלו יאשר את השימוש כאמור בדין וחשבון השנתי.

חוקת דירת מגורים יחידה
[תיקונים: התש"ס, התשנ"ז,
התשס"ה (מס' 2), התשע"ג
(מס' 2), התשע"ו (מס' 3),
התשפ"ג (מס' 2)]

449. לענין סעיף 449ב(2), יראו את הדירה הנמכרת כדירת המגורים היחידה שבבעלות המוכר גם אם יש לו, בנוסף על הדירה הנמכרת, דירת מגורים שנתקיים לגביה אחד מאלה:

- (1) היא נרכשה כתחליף לדירה הנמכרת ב־24² החודשים שקדמו למכירה;
- (2) היא הושכרה למגורים בשכירות מוגנת לפני יום כ"ב בטבת התשנ"ז (1 בינואר 1997);
- (3) חלקו של המוכר בבעלותה הוא אינו עולה על שליש ולגבי דירה שהתקבלה בירושה - אינו עולה על מחצית;
- (4) היא דירה שהתקבלה בירושה והתקיימו בה תנאי סעיף 449ב(5)(א) ו(ב).

חוקת דירת מגורים נוספת
[תיקונים: התש"ס, התשנ"ז,
התשע"ג (מס' 2), התשע"ו
(מס' 3)]

449. לענין סעיף 449ב(2) יראו כדירת מגורים נוספת גם דירה המשמשת למגורים או מיועדת למגורים לפי טיבה שהיא בבעלותו של איגוד, למעט דירה המהווה מלאי עסקי לענין מס הכנסה, אך למוכר יש באמצעות זכויותיו באיגוד, במישרין או בעקיפין, חלק העולה על שליש בבעלות בה ולגבי מוכר שירש את זכויותיו באיגוד - חלק העולה על מחצית בבעלות בה, והיא לא הושכרה בשכירות מוגנת לפני יום כ"ב בטבת התשנ"ז (1 בינואר 1997); לענין זה, "זכויות" - כל אחת מאלה: הזכות לקבלת נכסי האיגוד בעת פירוקו, הזכות לקבל רווחים והזכות למנות מנהלים.

פטור חד פעמי - הוראה
מיוחדת
[תיקונים: התשנ"ז, התשס"ט
(מס' 2), התשע"ג (מס' 2)]

449. (א) על אף הוראות סעיף 449, המוכר דירת מגורים מזכה (בסעיף זה - הדירה הראשונה), יהיה זכאי לפטור ממס במכירתה, אם התקיימו כל אלה:

- (1) במועד המכירה של הדירה הראשונה יש בבעלותו, דירת מגורים נוספת אחת בלבד (בסעיף זה - הדירה הנוספת);
- (2) המוכר מכר את הדירה הנוספת בפטור ממס, בתוך 12 חודשים מיום מכירת הדירה הראשונה;
- (3) סכום השווי של הדירה הראשונה ושל הדירה הנוספת, יחד, לא עלה על 1,986,000 שקלים חדשים;
- (4) המוכר רכש בשנה שלפני מכירת הדירה הנוספת או ירכוש בשנה שלאחר מכירתה, דירת מגורים אחרת כהגדרתה בסעיף 9(ג), בישראל או באזור כהגדרתו בסעיף 16א (בסעיף זה - הדירה החלופית), בסכום השווה לשלושה רבעים לפחות משווי הדירות כאמור בפסקה (3); הדירה החלופית לא תבוא במניין הדירות כאמור בפסקה (1).

(1א) על אף הוראות סעיף 449, התקיימו במוכר דירה ראשונה הוראות סעיף קטן (א)(1), (2) ו(4), וסכום השווי של הדירה הראשונה והדירה הנוספת, יחד, לא עלה על 3,303,000 שקלים חדשים, יהיה המוכר זכאי לפטור ממס במכירה של הדירה הראשונה, על סכום השווה להפרש שבין 1,986,000 שקלים חדשים לבין סכום השווי של הדירה

1. הוראות ס"ק זה לא יחולו על צוואה שנעשתה לפני תחילת תיקון התש"ס.
2. בתקופה של שנתיים מיום 1.6.23, בס"ק 49(1) במקום "ב־24 החודשים" בא "ב־18 החודשים" [תיקון התשפ"ג (מס' 2)].

הנוספת; את יתרת סכום השווי של הדירה הראשונה יראו כדמי מכר של זכות אחרת במקרקעין אשר שווי רכישתה הוא חלק יחסי מהשווי של הזכות כולה, כיחס שבין חלק שווי המכירה המתייחס לזכות זו לבין מלוא שווי המכירה, ובהתאם לכך ייוחסו גם הניכויים והתוספות.

(2א) הסכומים הנקובים בסעיף זה יתואמו בתחילת כל שנת מס לפי שיעור עליית המדד, לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני יום י"ט בטבת התשע"ד (1 בינואר 2013) ויעוגלו ל-1,000 השקלים החדשים הקרובים.

(ב) פטור לפי סעיף זה לא יינתן למוכר אחד יותר מפעם אחת.

149. (א) על אף האמור בהוראות הקודמות של פרק זה לא יינתן פטור במכירת דירת מגורים שהמוכר קיבל אותה במתנה -

(1) אם הדירה לא שימשה דרך קבע למגוריו של המוכר - עד שיחלפו ארבע שנים מיום שנעשה בעלה;

(2) אם הדירה שימשה דרך קבע למגוריו של המוכר - עד שיחלפו, מיום שהחל לגור בה דרך קבע בהיותו בעלה - שלוש שנים.

(ב) מוכר כאמור בסעיף קטן (א) שקיבל את הדירה לפני שמלאו לו 18 שנים, יתחיל לגביו מנין השנים האמורות מיום שמלאו לו 18 שנים.

(ג) לענין סעיף זה -

(1) יראו קבלת 50% לפחות ממחיר הדירה במתנה, בתוך שלוש שנים שקדמו לרכישתה, כקבלתה במתנה;

(2) אם הבעלות בדירה הנמכרת משותפת לבני-זוג, יביאו בחשבון לענין התקופות האמורות בסעיף קטן (א) את גילו של המבוגר שבהם.

סייג לדירה שנתקבלה במתנה

[תיקונים: התש"ס, התשס"ה (מס' 2), התשע"ג (מס' 2)]

149. (א)¹ (1) במכירת דירת מגורים מזכה, שלדעת המנהל התמורה המשתלמת בעדה הושפעה מאפשרויות קיימות או צפויות לבניית שטח גדול יותר מהשטח הכולל הנמכר (להלן - זכויות לבנייה נוספת), יהא המוכר זכאי, על פי בקשתו שתוגש במועד ההצהרה לפי סעיף 73, לפטור, בכפוף, להוראות סעיפים 149 ו-149ב, בשל סכום שווי המכירה, עד לסכום שיש לצפות לו ממכירתה של הדירה ממוכר מרצון לקונה מרצון, ללא הזכויות לבנייה הנוספת כאמור (להלן - סכום שווי הדירה).

(2) היה סכום שווי הדירה כאמור בפסקה (1) נמוך מ-2,042,500 שקלים חדשים יהא המוכר זכאי לפטור נוסף בשל הזכויות לבנייה הנוספת כאמור, בסכום שווי הדירה או בסכום ההפרש שבין 2,042,500 שקלים חדשים לבין סכום שווי הדירה, לפי הנמוך.

(3) סכום הפטור הכולל לפי פסקאות (1) ו-(2) בשל מכירת דירה כאמור, שבנייתה הסתיימה לפני יום כ"ג באדר ב' התשנ"ז (1 באפריל 1997) ואשר יום רכישתה על ידי המוכר קדם למועד האמור, לא יפחת מ-510,600 שקלים חדשים.

(4) יראו את יתרת סכום שווי המכירה לאחר הפחתת הסכומים הפטורים ממס לפי פסקאות (1) עד (3), כדמי מכר של זכות אחרת במקרקעין אשר שווי רכישתה הוא חלק יחסי משווי הרכישה של הזכות כולה, כיחס חלק שווי המכירה המתייחס לזכות זו למלוא שווי המכירה, ובהתאם לכך ייוחסו גם הניכויים והתוספות.

(5) הסכומים הנקובים בסעיף קטן זה יתואמו אחת לשנה, ב-16 בינואר, לפי שיעור עליית המדד שיפורסם בינואר של אותה שנה לעומת המדד

כשהמחיר מושפע מהאפשרות לתוספת בניה [תיקונים: התש"ס, התשנ"ז, התשנ"ז (מס' 3), התשס"ה (מס' 2), התשע"ג (מס' 2)]

1. סכומי השווי הנקובים בפסקאות (2) ו-(3) עודכנו לאחרונה בק"ת 8250, התשע"ט, עמ' 3517. תוקפם - החל מיום 16.1.18 ועד יום 15.1.19.

הבסיסי, ויעוגלו ל־100 השקלים החדשים הקרובים; המנהל יפרסם ברשומות את הסכומים כפי שעודכנו; לענין פסקה זו -
"המדד" - כהגדרתו בסעיף 9(ג2);
"המדד הבסיסי" - המדד שיפורסם ביום י"ז בטבת התשנ"ח (15 בינואר 1998).

(א1) על אף הוראות סעיף קטן (א), במכירת חלק מדירת מגורים מזכה, יקראו כל אחד מהסכומים הנקובים בסעיף קטן (א2) ר(3), באופן יחסי, בהתאם לחלקו של המוכר בדירת המגורים המזכה.
(ב) הוראות סעיפים קטנים (א) ו(א1) יחולו גם במכירת משק חקלאי הכולל את דירת מגוריו של המוכר, כאשר לא ניתן למכור את הדירה בנפרד.

149. תשלומי איזון כמשמעותם בסעיף 71ב(ד) לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, ששולמו לבעל דירה, פטורים ממס כל עוד סכומם אינו עולה על מחצית התמורה שיש לצפות לה ממכירת הדירה, ללא זכויות ההרחבה, ממוכר מרצון לקונה מרצון.

49ח. שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע כללים בדבר מהותם של מגורי קבע לענין פרק זה.

פטור על תשלומי איזון
[תיקון התשנ"ה (מס' 6)]

כללים למגורי קבע
(תיקון התש"ס)

חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969

(סעיפים נבחרים)

פרק ב': עיסקאות ורישומן

עיסקה במקרקעין	6. עיסקה במקרקעין היא הקניה של בעלות או של זכות אחרת במקרקעין לפי רצון המקנה, למעט הורשה על פי צוואה.
גמר העיסקה	7. (א) עיסקה במקרקעין טעונה רישום; העיסקה נגמרת ברישום, ורואים את השעה שבה אישר הרשם את העיסקה לרישום כשעת הרישום.
(ב) עיסקה שלא נגמרה ברישום רואים אותה כהתחייבות לעשות עיסקה.
צורתה של התחייבות	8. התחייבות לעשות עיסקה במקרקעין טעונה מסמך בכתב.
עיסקאות נוגדות	9. התחייב אדם לעשות עיסקה במקרקעין ולפני שנגמרה העיסקה ברישום חזר והתחייב כלפי אדם אחר לעיסקה נוגדת, זכותו של בעל העיסקה הראשונה עדיפה, אך אם השני פעל בתום לב ובתמורה והעיסקה לטובתו נרשמה בעודו בתום לב - זכותו עדיפה.
רכישה בתום לב	10. מי שרכש זכות במקרקעין מוסדרים בתמורה ובהסתמך בתום לב על הרישום, יהא כוחה של זכותו יפה אף אם הרישום לא היה נכון.

פרק ג': בעלות והחזקה

סימן ב': הגנת הבעלות וההחזקה

החזקה	15. בסימן זה "מחזיק" - בין שהשליטה הישירה במקרקעין היא בידיו ובין שהשליטה הישירה בהם היא בידי אדם המחזיק מטעמו.
תביעה למסירת מקרקעין	16. בעל מקרקעין ומי שזכאי להחזיק בהם זכאי לדרוש מסירת המקרקעין ממי שמחזיק בהם שלא כדין.
תביעה למניעת הפרעה	17. המחזיק במקרקעין זכאי לדרוש מכל מי שאין לו זכות לכך שיימנע מכל מעשה שיש בו משום הפרעה לשימוש במקרקעין ושיסלק כל דבר שיש בו משום הפרעה כזאת.
שימוש בכוח נגר הסגת גבול (תיקון התשמ"א)	18. (א) המחזיק במקרקעין כדין רשאי להשתמש בכוח במידה סבירה כדי למנוע הסגת גבול או שלילת שליטתו בהם שלא כדין.
(ב) תפס אדם את המקרקעין שלא כדין רשאי המחזיק בהם כדין, תוך שלושים ימים מיום התפיסה, להשתמש בכוח במידה סבירה כדי להוציאו מהם.
החזרת גולה	19. מי שמוציא מקרקעין מידי המחזיק שלא כאמור בסעיף 18(ב) חייב להחזיר למחזיק; אולם אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לדון בזכויות שני הצדדים בעת ובעונה אחת, ורשאי בית המשפט להסדיר את ההחזקה, ככל שיראה לו צורך ובתנאים שימצא לנכון, עד להכרעה בזכויותיהם.
שמירת תרופות	20. אין בהוראות סעיפים 16 עד 19 כדי לגרוע מזכות לפיצויים או מכל תרופה אחרת או סעד אחר על פי דין.

פרק ז': זכויות במקרקעי הזולת

סימן ב': משכנתה

85. (א) משכנתה אינה פוגעת בזכותו של בעל המקרקעין להחזיק בהם, להשתמש בהם ולעשות בהם כל עסקה, והכל בכפוף למוסכם בתנאי המשכנתה.
(ב) עיסקה שבעל המקרקעין עשה בהם לאחר שמושכו, אין בה כדי לגרוע מזכותו של בעל המשכנתה לממש אותה, ואין לעיסקה כזאת תוקף כלפי מי שרכש את המקרקעין בהוצאה לפועל של המשכנתה.
86. מושכו מקרקעין במשכנתאות מדרגות שונות ונפדתה אחת מהן, רשאי בעל המקרקעין להביא במקומה משכנתה אחרת מאותה דרגה, אם נקבעה זכות כזאת בתנאי המשכנתה שלאחריה.
87. (א) בכפוף למוסכם בתנאי המשכנתה רשאי בעל המשכנתה להעביר את המשכנתה, או חלק ממנה, לאדם אחר, יחד עם החוב המובטח על ידיה, כולו או מקצתו, ללא הסכמת בעל המקרקעין.
(ב) הועברה המשכנתה ולא נודע לחייב על ההעברה, מופטר הוא על ידי תשלום החוב לבעל המשכנתה הקודם.
88. אין בכוחם של תנאי המשכנתה כדי לגרוע מהזכות לפדות את המקרקעין הממושכנים לפני המועד לקיום החוב בהתאם להוראות סעיף 13(ב) לחוק המשכון, התשכ"ז-1967; האמור בסעיף זה לא יפגע בתנאי שהותנה לפני תחילת חוק זה.
89. רצה בעל המקרקעין לפרוע מה שמגיע ממנו על פי המשכנתה אלא שבעל המשכנתה לא קיבלהו, רשאי בעל המקרקעין להפקיד את המגיע ממנו, כולו או מקצתו, בידי הרשם ולבקש שהרשם יפקיע את המשכנתה במידה שנפדתה; שר המשפטים רשאי להתקין תקנות לענין סעיף זה.
90. מימוש המשכנתה יהיה על פי פסקדין של בית-משפט או על פי צו ראש ההוצאה לפועל ובדרך האמורה בסעיף 18 לחוק המשכון, התשכ"ז-1967.
91. בכפוף להוראות פרק זה יחולו על משכנתה הוראות חוק המשכון, התשכ"ז-1967; אולם אין למשכן מקרקעין או שכירות רשומה במקרקעין אלא על ידי משכנתה.

פרק ט': המרשם

סימן ב': הערות

126. (א) הוכח להנחת דעתו של הרשם כי בעל מקרקעין, או בעל זכות שכירות, שאילה, זיקת הנאה, זכות קדימה או משכנתה, התחייב בכתב לעשות בהם עסקה, או להימנע מעשות בהם עסקה, ירשום הרשם, על פי בקשת מי שהתחייב או מי שזכאי לפי ההתחייבות (להלן - הזכאי), הערה על כך; לענין זה אין נפקא מינה אם ההתחייבות היתה בהסכם, בהרשאה בלתי חוזרת או במסמך אחר, ואם היתה מפורשת או משתמעת, מוחלטת או מותנית.
(ב) נרשמה ההערה על פי בקשת הזכאי בלבד, יודיע הרשם מיד על רישומה למי שהתחייב כאמור.

127. (א) נרשמה הערת אזהרה וכל עוד לא נמחקה, לא תירשם עיסקה הסותרת את תוכן ההערה, אלא בהסכמת הזכאי או לפי צו בית־המשפט.	תוצאות של הערת אזהרה (תיקונים: התשל"ג, התשל"ח, התשנ"ד)
(ב)¹ נרשמה הערת אזהרה ולאחר מכן הוטל עיקול על המקרקעין או על הזכות במקרקעין נשוא ההערה, או שניתן צו לקבלת נכסים בפשיטת־רגל או צר־פירוק נגד בעל המקרקעין או בעל הזכות במקרקעין, או שנתמנה כונס נכסים על רכושו, הרי כל עוד לא נמחקה ההערה, לא יהיה בכל אלה כדי לפגוע בזכויות הזכאי הנובעות מההתחייבות נשוא ההערה, ובלבד שטענה לביטול העיסקה מחמת פשיטת הרגל או הפירוק שהיתה עומדת אילו בוצעה העיסקה במועדה, תעמוד גם נגד ההתחייבות האמורה. (ב1)² הערת אזהרה שנרשמה כאמור בסעיף 126, אינה טעונה רישום בכל מרשם או פנקס אחר המתנהל על־פי דין.	
(ג) עסקה המקנה חלק ממקרקעין, בבעלות או בחכירה לדורות, לרשות מקומית למטרת דרכים או מדרכות או הרחבתם, המתחייבת מתכנית שאושרה לפי חוק התכנון והבנייה, לא יראו כעסקה הסותרת הערת אזהרה, ובלבד ששלושים יום לפני רישום העסקה נשלחה הודעה על כך לזכאי על פי הערת האזהרה.	
128. הוכח, להנחת־דעתו של הרשם, כי עשיית עסקה בידי בעל המקרקעין או בעל זכות במקרקעין מותנית - על פי חיקוק, על פי צו של בית־משפט או על פי התחייבות בכתב של הבעל - בהסכמתו של צד שלישי, ירשום הרשם, לפי בקשת הצד השלישי, הערה על כך.	הערה על צורך בהסכמה
129. הוכח לרשם בצו של בית־משפט או בתעודה ציבורית כמשמעותה בסעיף 20 לפקודת העדות, כי כשרותו המשפטית של בעל מקרקעין או של בעל זכות במקרקעין נשללה או הוגבלה על פי חוק, ירשום הרשם, לפי בקשת צד מעוניין או לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, הערה על כך.	הערה על הגבלת כשרות
130. בית המשפט רשאי, בכל הליך שלפניו בענין זכות במקרקעין, להורות על רישום הערה כפי שנקבע.	הערה לפי צו בית משפט
131. נרשמה הערה לפי סעיפים 128, 129, או 130, לא תירשם עיסקה הסותרת את תוכן ההערה, כל עוד לא נמחקה ההערה.	תוצאה של רישום הערה
132. (א) הערה שנרשמה לפי סעיפים 126, 128 או 129, תימחק על פי צו של בית־משפט או אם הוכח, להנחת־דעתו של הרשם, אחד מאלה: (1) הצדדים המעוניינים הסכימו למחיקה; (2) עילת ההערה בטלה, ובלבד שהרשם הודיע מראש לצדדים המעוניינים על כוונתו למחוק את ההערה ונתן להם זמן סביר לפנות לבית המשפט; (3) (בוטלה). (ב) הערה שנרשמה לפי סעיף 130 תימחק על פי צו של בית־משפט.	מחיקת הערה (תיקון התשל"ג)
133. שר המשפטים רשאי, במידה שהדבר דרוש להפעלתו של חוק או למניעת הפרתו, לקבוע בתקנות הערות שהרשם יהא חייב לרשמן, ורשאי הוא לקבוע בתקנות דרכי רישומן ומחיקתן; על הערות כאלה יחולו הוראות סעיף 131, בשינויים המחוייבים.	הערות אחרות

1. התוצאות האמורות בסעיף 127(ב) לחוק זה לפני שתוקן בתיקון התשל"ג, יהיו גם להערת אזהרה שנרשמה לפני תחילת חוק תיקון התשל"ג אם הוטל עיקול, ניתן צו לקבלת נכסים בפשיטת רגל או צו פירוק או נתמנה כונס נכסים אחרי תחילת חוק התיקון (סעיף 4 לחוק התיקון).

2. אין בהוראות סעיף (ב1), שהוסף בתיקון התשנ"ה, כדי לשנות זכויות של צדדים שנקבעו בפסק דין סופי שניתן לפני יום תחילתו של חוק זה. הוראות סעיף זה יחולו גם על הערת אזהרה שנרשמה לפני תחילת תיקון התשנ"ה.

חוק המשכון, התשכ"ז-1967

(סעיפים נבחרים)

1. (א) מישכון הוא שעבוד נכס כערובה לחיוב; הוא מזכה את הנושה להיפרע מן המשכון אם לא סולק החיוב.
(ב) הערובה יכול שתהיה לחיוב, כולו או מקצתו, קיים או עתיד לבוא, מתחדש או מותנה, קצוב או בלתיקצוב.
2. (א) הוראות חוק זה יחולו כשאין בדין אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.
(ב) הוראות חוק זה יחולו על כל עיסקה שכוונתה שעבוד נכס כערובה לחיוב, יהא כינויה של העיסקה אשר יהא.
3. (א) מישכון נוצר בהסכם בין החייב לבין הנושה.
(ב) הגבלה או תנאי החלים, לפי דין או הסכם, על העברת בעלות בנכס יחולו גם על מישכונו.
4. כלפי נושים אחרים של החייב יהיה כוחו של מישכון יפה -
(1) בנכסים שיש לגביהם בדין אחר הוראות מיוחדות לענין זה - בהתאם לאותן הוראות;
(2) בנכסים נדים ובניירות ערך שאין לגביהם בדין אחר הוראות מיוחדות לענין זה והם הופקדו בידי הנושה או בידי שומר מטעם הנושה שאיננו החייב - עם הפקדתם כאמור וכל עוד הם מופקדים;
(3) בנכסים נדים ובניירות ערך שלא הופקדו כאמור ובכל מקרה אחר - עם רישום המישכון בהתאם לתקנות שהותקנו לפי חוק זה, אולם כלפי נושה שידע או היה עליו לדעת על המישכון יהיה כוחו של המישכון יפה אף ללא רישום.
5. נכסים נדים שמושכנו כשהיו בהחזקתו של הממשכן והם הופקדו כאמור בסעיף 4(2) או שמישכונו נרשם כאמור בסעיף 4(3), יהיה כוחו של המישכון יפה לכל דבר, אף אם הממשכן לא היה בעל הנכסים או לא היה זכאי למשכנם, ובלבד שהנושה פעל בתום לב והנכסים באו לידי הממשכן על דעת בעליהם או על דעת מי שהיה זכאי להחזיקם.
6. (א) החייב רשאי לשעבד את הנכס הממושכן במישכון נוסף בלי נטילת רשות מאת הנושה; אולם נושה נוסף לא יוכל להיפרע מן המשכון אלא לאחר שסולק החיוב שהובטח במישכון שלפניו; והכל באין קביעה אחרת בהסכם המישכון הקודם.
(ב) בהסכמת הנושה רשאי החייב לשעבד את הנכס הממושכן במישכון נוסף שדרגתו תהיה שווה לדרגת המישכון של אותו נושה או עדיפה ממנה.
7. (א) המשכון משמש ערובה גם לריבית, להוצאות ולדמינזק שנתחייב בהם החייב בשל החיוב ולהוצאות של שמירת המשכון ומימוש, ודינם של כל אלה כדין החיוב; והוא באין קביעה אחרת בהסכם המישכון.
(ב) הוגדל היקפו של החיוב על פי הסכם בין החייב לבין הנושה, לא ישמש המשכון ערובה ליתרה שנוספה, זולת אם נוצר מישכון נוסף כערובה ליתרה.
8. הופקד המשכון בידי הנושה או בידי שומר מטעם הנושה, יחול המישכון גם על פירות המשכון; והוא באין קביעה אחרת בהסכם המישכון.

פקודת הנזיקין [נוסח חדש]

(סעיפים נבחרים)

פרק ב': זכויות וחבויות בנזיקין

8. אדם שהוא גופו בית־משפט או בית־דין או אחד מחבריהם, או שהוא ממלא כדין חובותיו של אדם כאמור, וכל אדם אחר המבצע פעולות־שיפוט, לרבות בורר - לא תוגש נגדו תובענה על עוולה שעשה במילוי תפקידו השיפוטי.
- רשות שופטת
9. (א) לא תוגש תובענה נגד אדם על עוולה שעשה אותה בטרם מלאו לו שתיים־עשרה שנים.
(ב) מי שלא מלאו לו שמונה־עשרה שנים יכול לתבוע על עוולה, ובכפוף לסעיף־קטן (א) - להיתבע עליה; אולם אין להגיש נגדו תובענה על עוולה הנובעת, במישרין או בעקיפין, מחוזה שעשה.
- קטין
10. תאגיד לא ייפרע פיצויים בשל עוולה אלא אם גרמה לו נזק.
- תאגיד
11. היה כל אחד משני בני־אדם או יותר חבים לפי הוראות פקודה זו, על מעשה פלוני, והמעשה הוא עוולה, יהיו חבים יחד על אותו מעשה כמעוולים יחד וניתנים להיתבע עליה יחד ולחוד.
- מעוולים יחד
12. לענין פקודה זו, המשתף עצמו, מסייע, מייעץ או מפתה למעשה או למחדל, שנעשו או שעומדים להיעשות על ידי זולתו, או מצווה, מרשה או מאשרר אותם, יהא חב עליהם.
- אחריותו של משתף ומשרד
13. (א) לענין פקודה זו יהא מעביד חב על מעשה שעשה עובד שלו -
(1) אם הרשה או אישרר את המעשה;
(2) אם העובד עשה את המעשה תוך כדי עבודתו;
אולם -
(א) מעביד לא יהא חב על מעשה שעשה מי שאיננו מעובדיו, אלא אחד מעובדיו העביר לו תפקידו בלא הרשאתו המפורשת או המשתמעת של המעביד;
(ב) מי שהיה אנוס על פי דין להשתמש בשירותו של אדם שאין בחירתו מסורה לו, לא יהיה חב על מעשה שעשה האדם תוך כדי עבודתו זו.
(ב) רואים מעשה כאילו נעשה תוך כדי עבודתו של עובד, אם עשהו כעובד וכשהוא מבצע את התפקידים הרגילים של עבודתו והכרוכים בה אף על פי שמעשהו של העובד היה ביצוע לא־נאות של מעשה שהרשה המעביד; אולם לא יראו כן מעשה שעשה העובד למטרות של עצמו ולא לענין המעביד.
(ג) לענין סעיף זה, מעשה - לרבות מחדל.
- חבות מעביד

פרק ג': העוולות

סימן ד': רשלנות

38. בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שהנזק נגרם על ידי דבר מסוכן, למעט אש או חיה, או על ידי שנמלט דבר העלול לגרום נזק בהימלטו, וכי הנתבע היה בעלו של הדבר
- חובת הראיה ברשלנות לגבי דברים מסוכנים

או ממונה עליו או תופש הנכס שמתוכו נמלט הדבר - על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי הדבר המסוכן או הנמלט התרשלות שיחוב עליה.

39. בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שהנזק נגרם על ידי אש או עקב אש, וכי הנתבע הבעיר את האש או היה אחראי להבער האש, או שהוא תופש המקרקעין או בעל המיטלטלין שמהם יצאה האש - על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי מקורה של האש או התפשטותה, התרשלות שיחוב עליה.

40. בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שתי אלה:
(1) הנזק נגרם על ידי חייטבר, או על ידי חיה שאינה חייטבר אלא שהנתבע ידע, או חזקה עליו שידע, כי היא מועדת לעשות את המעשה שגרם את הנזק;
(2) הנתבע היה בעל אחת החיות האמורות או היה ממונה עליה -

על הנתבע הראיה שלא היתה לגביה התרשלות שיחוב עליה.

41. בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה כי לתובע לא היתה ידיעה או לא היתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק, וכי הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע היתה שליטה מלאה עליו, ונראה לבית המשפט שאירוע המקרה שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות סבירה מאשר עם המסקנה שהוא נקט זהירות סבירה - על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלות שיחוב עליה.

סימן ו': שליחתידי

49. עיכוב שלא־כדין הוא מניעת מיטלטלין שלא־כדין מאדם הזכאי להחזיק בהם מיד. עיכוב נכס שלא כדין

50. בתובענה שהוגשה על עיכוב שלא־כדין - חובת ההוכחה על הנתבע שהמניעה היתה כדין.

51. בתובענה שהוגשה על עיכוב שלא־כדין רשאי בית המשפט, לפי הנסיבות, לצוות על החזרת הנכס המעוכב, בנוסף על כל תרופה אחרת שנקבעה בפקודה זו או במקומה של תרופה כאמור.

52. גזל הוא כשהנתבע מעביר שלא־כדין לשימוש עצמו מיטלטלין שהזכות להחזיקם היא לתובע, על ידי שהנתבע לוקח אותם, מעכב אותם, משמיד אותם, מוסר אותם לאדם שלישי או שולל אותם מן התובע בדרך אחרת.

53. בתובענה שהוגשה על גזל תחא הגנה לנתבע, אם קנה את המיטלטלין בתוס־לב בהתאם לסעיף 34 לחוק המכר, התשכ"ח-1968.

54. בתובענה שהוגשה על גזל לא יוכל הנתבע לשם הגנה להעלות, נגד האדם הזכאי להחזיק במיטלטלין מיד, את זכותו של אדם שלישי.

55. בתובענה שהוגשה על גזל רשאי בית המשפט, לפי הנסיבות, לצוות על החזרת הגזלה, בנוסף על כל תרופה אחרת שנקבעה בפקודה זו או במקומה של תרופה כאמור.

סימן י': הפרת חובה חקוקה

63. (א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בניאדם בכלל או של בניאדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני.

הפרת חובה חקוקה

פרק ד': אשם

64. "אָשָׁם" הוא מעשהו או מחדלו של אדם, שהם עוולה לפי פקודה זו, או שהם עוולה כשיש בצדם נזק, או שהם התרשלות שהזיקה לעצמו, ורואים אדם כמי שגרם לנזק בִּאֲשָׁמוֹ, אם היה האשם הסיבה או אחת הסיבות לנזק; אולם לא יראוהו כך אם נתקיימה אחת מאלה:

גרם נזק באשם

- (1) הנזק נגרם על ידי מקרה טבעי בלתי־רגיל, שאדם סביר לא יכול היה לראותו מראש ואי־אפשר היה למנוע תוצאותיו אף בזהירות סבירה;
- (2) אֲשָׁמוֹ של אדם אחר הוא שהיה הסיבה המכרעת לנזק;
- (3) הוא ילד שלא מלאו לו שתיים־עשרה שנה, והוא שניזוק, לאחר שהאדם שגרם לנזק הזמין אותו, או הרשה לו, לשהות בנכס, שבו או בקשר עמו אירע הנזק או להימצא כה קרוב לאותו נכס שבמהלכם הרגיל של הדברים היה עשוי להיפגע באשמו של אותו אדם.

65. נתבע שגרם לנזק באשמו, אלא שהתנהגותו של התובע היא שהביאה לידי האשם, רשאי בית המשפט לפטור אותו מחבותו לפצות את התובע או להקטין את הפיצויים ככל שבית המשפט יראה לצודק.

התנהגות התובע

66. מקום שגם התובע גם הנתבע גרמו לנזק באשם, אלא שהתנהגותו של הנתבע היא שהביאה לידי אשמו של התובע, רשאי בית המשפט להגדיל את הפיצויים שהנתבע היה חייב לשלם, אילולא הוראות סעיף 64, ובלבד שלא יעלו על הסכום שהיה חייב לשלם לולא גרם גם התובע לנזק באשמו.

התנהגות הנתבע

67. אשמו של פלוני, לענין סעיפים 64 עד 66 - לרבות אשמו של אדם שאותו פלוני אחראי לו, והוא כשאין משמעות אחרת מתחייבת מן ההקשר.

אשם של פלוני - מהו

68. (א) סבל אדם נזק, מקצתו עקב אשמו שלו ומקצתו עקב אשמו של אחר, לא תיכשל תביעת־פיצויים בעד הנזק מחמת אשמו של הניזוק, אלא שהפיצויים שייפרעו יופחתו בשיעור שבית המשפט ימצא לנכון ולצודק תוך התחשבות במידת־אחריותו של התובע לנזק; אולם האמור בזה אין כוחו יפה להכשיל הגנה הנובעת מחוזה, ואם חל על התביעה חוזה או דין המגבילים את החבות, לא ייפרע התובע פיצויים למעלה מן הגבול שנקבע כאמור.

אשם תורם

(ב) הופחתו הפיצויים לפי סעיף־קטן (א), יקבע בית המשפט וירשום את סך כל הפיצויים שהתובע היה יכול להיפרע אילולא אשמו.

(ג) הוראות הסעיפים 11 ו־83 יחולו כל אימת שנמצאו שניים או יותר חבים לפי סעיף־קטן (א) על נזק שנגרם לאדם, או שהיו חבים אילו נתבעו לדין.

69. מת אדם עקב אשמו שלו ושל אחר, ואילו הוגשה תובענה לטובת העזבון לפי סעיף 19 היה בית המשפט מפחית את הפיצויים לפי סעיף 68(א), הרי אם תוגש תובענה לטובת התלויים באותו אדם לפי סעיף 78 יופחתו הפיצויים בשיעור יחסי.
70. בכל מקרה שחל עליו סעיף 68(א) ואחד מבני האשם פוטר עצמו מחבותו כלפי בר־אשם פלוני או בא־כוחו החוקי, בהסתמך על דִּי־התיישנות, לא יהיה זכאי להיפרע מאותו פלוני או מבא־כוחו פיצויים או השתתפות מכוח הסעיף האמור.
- פרק ה': תרופות לעוולות**
71. כל בית־משפט אזרחי יהא מוסמך בתחומי־שיפוטו ליתן תרופה לעוולה על פי פקודה זו, בכפוף להוראות כל דין חקוק החל על אותו בית־משפט, ורשאי הוא ליתן ציווי בשל עוולה גם כשלא נתבעו או לא נפסקו פיצויים או סעד אחר.
72. ציווי יכול שיהיה צו עשה או צו לא־תעשה, לשעה או לתמיד.
73. בית המשפט לא יתן ציווי לשעה אלא אם ראה, להנחת־דעתו, על פי תצהיר או בדרך אחרת, כי קיימת שאלה של ממש שיש לדון בה, וקרוב לודאי שהתובע יהא זכאי לתרופה ושיהא קשה, או אי־אפשר, לעשות מלוא הצדק בשלב מאוחר יותר אם לא יינתן ציווי לשעה.
74. בית המשפט לא יתן ציווי, אם הוא סבור שהפגיעה או הנזק שנגרמו לתובע הם קטנים וניתנים להערכה בכסף ולפיצוי מספיק בתשלום כסף, ומתן ציווי יהיה בו משום התעמרות בנתבע, אך רשאי הוא לפסוק פיצויים.
75. הוראות סעיפים 72 עד 74 באות להוסיף על סמכויות בתי־המשפט ליתן ציווי לפי כל דין חקוק אחר ולא לגרוע מהן.
76. פיצויים אפשר שיינתנו הם בלבד או בנוסף על ציווי או במקומו; אלא שאם -
(1) סבל התובע נזק, יינתנו פיצויים רק בשל אותו נזק שעלול לבוא באורח טבעי במהלכם הרגיל של הדברים ושבא במישרין מעוולת הנתבע;
(2) סבל התובע נזק־ממון, לא יינתנו לו פיצויים בשל הנזק אלא אם מסר פרטים עליו בכתב־התביעה או בצירוף לו.
77. (א) בכפוף להוראות סעיפים 83-85, אדם שנפרע פיצויים או סעד אחר בשל עוולה, ומי שתובע באמצעות אדם כאמור או מכוחו, לא ייפרעו פיצויים נוספים בשל אותה עוולה.
(ב) לא ייפרע אדם פיצויים או סעד אחר בשל עוולה אם יש בה גם הפרת־חוזה או הפרת־חייב הדומה לחיוב על פי חוזה, ובית־משפט, בית־דין או בורר כבר פסק פיצויים בעד הפרה זו לאותו אדם או למי שמכוחו הוא תובע.
(ג) לא ייפרע אדם פיצויים בעד הפרת־חוזה או בעד הפרת־חייב הדומה לחיוב על פי חוזה, אם אותה הפרה היא גם עוולה ובית־משפט כבר פסק בשל אותה עוולה פיצויים או סעד אחר לאותו אדם או למי שבאמצעותו או מכוחו הוא תובע.
78. גרמה עוולה למותו של אדם, והיה אותו אדם, אילולא מת, זכאי אותה שעה לפיצויים לפי פקודה זו בעד חבלת־גוף שגרמה לו העוולה - יהיו בְּזִוּגוֹ, הורו וילדו זכאים לפיצויים מן האדם האחראי לעוולה.

תביעה ושיפוי במעוולים יחד	83. (א) סבל אדם נזק עקב עוולה - אין פסק־הדין שניתן נגד מעוול החב על אותו נזק חוסם בעד הגשת תובענה נגד אדם אחר שאילו נתבע לדין היה חב על אותו נזק כמעוול יחד.
	(ב) הוגשו בשל נזק אחד על ידי האדם שסבל אותו או לטובת עזבונו, בן־זוגו, הורו או ילדו, תובענות אחדות נגד מעוולים החבים על אותו נזק, אם כמעוולים יחד ואם באופן אחר - סך כל הסכומים שאפשר להיפרע כפיצויים בפסק־הדין שיינתנו באותן תובענות לא יעלה על סכום הפיצויים שנפסק בפסק־הדין שניתן ראשון ולא בוטל בערעור, או כפי ששונה בערעור, ובכל אחת מן התובענות, זולת זו שניתן בה פסק־דין ראשון כאמור, לא יהיה התובע זכאי להוצאות, אלא אם סבור בית המשפט שהיה יסוד סביר להגיש את התובענה; היה פסק־הדין הראשון נגד מעביד כמשמעותו בסעיף 82 ובנסיבות המפורטות בו, יבוא לענין סעיף־קטן זה במקום סכום הפיצויים שבפסק־הדין הראשון הסכום שהיו פוסקים אילולא סעיף 82.
שיפוי בין מעוולים	84. (א) כל מעוול החב על הנזק רשאי להיפרע דמיהשתתפות מכל מעוול אחר החב, או שאילו נתבע היה חב, על אותו נזק, אם כמעוול יחד ואם באופן אחר, אלא ששום אדם לא יהא זכאי להיפרע דמיהשתתפות לפי סעיף־קטן זה ממי שזכאי לשיפוי ממנו בשל החבות שבגללה נתבעת ההשתתפות. (ב) בהליכים על השתתפות לפי סעיף זה יהיו דמיהשתתפות בסכום שיקבע בית המשפט על פי הצדק והיושר בהתחשב עם מידת־אחריותו של האדם לנזק; בית המשפט מוסמך לפטור אדם מחובת־השתתפות או להורות שהשתתפותו של אדם תהא כדי שיפוי מלא.
הגדרה	85. "עוולה", בסעיפים 83 ו־84 - בין אם היא עבירה פלילית ובין אם לאו, והאמור בהם אינו בא להשפיע על הליך פלילי בשל מעשה שלא־כדין או לעשות אכיף כל הסכם בדבר שיפוי, שלא היה אכיף אילולא סעיפים אלה.
סכום ביטוח לא יובא בחשבון פיצויים	86. שעה שבאים לשום פיצויים המשתלמים בשל עוולה, לא יובא בחשבון כל סכום ששולם או שמגיע לרגל אותה עוולה על פי חוזה־ביטוח.
פיצויים על לשון הרע בעתון (תיקון התשע"ז)	87. (בוטל).
עוולה שהיא גם עבירה	88. היו העובדות שעליהן מתבססת תובענה על עוולה מהוות עבירה פלילית, לא ישמש הדבר מחסום בפני התובענה, אך אם ראה בית־המשפט הדין בתובענה בכל שלב של ההליכים שהעובדות מהוות, או עשויות להוות, פשע, יעכב בית־המשפט את המשך ההליכים עד שייווכח שהעובדות נמסרו לידיעת המשטרה או שהן ידועות לה.
תחילת התיישנות	89. לענין תקופת־התיישנות בתובענות על עוולות - "היום שנולדה עילת התובענה" הוא אחד מאלה: (1) מקום שעילת התובענה היא מעשה או מחדל - היום שבו אירע אותו מעשה או מחדל; היה המעשה או המחדל נמשך והולך - היום שבו חדל; (2) מקום שעילת התובענה היא נזק שנגרם על ידי מעשה או מחדל - היום שבו אירע אותו נזק; לא נתגלה הנזק ביום שאירע - היום שבו נתגלה הנזק, אלא שבמקרה אחרון זה תתיישן התובענה אם לא הוגשה תוך עשר שנים מיום אירוע הנזק.

חוק העונשין, התשל"ז-1977

חלק מקדמי

(סעיפים נבחרים)

פרק א': הוראות יסוד

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

1. אין עבירה ואין עונש עליה אלא אם כן נקבעו בחוק או על-פיו.
2. (א) הסמכות להתקין תקנות לביצוע חוק, כוללת אף את הסמכות לקבוע עבירות על התקנות ועונשים על עשייתן; ואולם, עונש מאסר שנקבע בתקנה, תקופתו לא תעלה על ששה חודשים, ואם נקבע עונש קנס - לא יעלה שיעורו על הקנס שניתן להטיל בשל עבירה שעונשה הוא קנס שלא נקבע לו סכום.
- (ב) תקנות שבהן נקבעו עבירות ועונשים למעט חוקי עזר של רשות מקומית טעונות אישור ועדה של הכנסת.
3. (א) חיקוק היוצר עבירה לא יחול על מעשה שנעשה לפני יום פרסומו כדין או יום תחילתו, לפי המאוחר.
- (ב) חיקוק הקובע לעבירה עונש חמור מזה שנקבע לה בשעת ביצוע העבירה, לא יחול על מעשה שנעשה לפני פרסומו כדין או לפני תחילתו, לפי המאוחר; אך אין רואים בעדכון שיעורו של קנס החמרה בעונש.

אין עונשין למפרע
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

פרק ב': תחולת דיני העונשין לפי זמן עשיית העבירה

4. נעברה עבירה ובוטל בחיקוק האיסור עליה - תתבטל האחריות הפלילית לעשייתה; ההליכים שהוחל בהם - יופסקו; ניתן גזר-דין - יופסק ביצועו; ולא יהיו בעתיד עוד תוצאות נובעות מן ההרשעה.
5. (א) נעברה עבירה ובטרם ניתן פסק-דין חלוט לגביה, חל שינוי בנוגע להגדרתה או לאחריות לה, או בנוגע לעונש שנקבע לה, יחול על הענין החיקוק המקל עם העושה; "אחריות לה" - לרבות תחולת סייגים לאחריות הפלילית למעשה.
- (ב) הורשע אדם בעבירה בפסק דין חלוט ולאחר מכן נקבע לאותה עבירה בחיקוק עונש, שלפי מידתו או סוגו הוא קל מזה שהוטל עליו - יהיה עונשו העונש המרבי שנקבע בחיקוק, כאילו הוטל מלכתחילה.
6. הוראות סעיפים 4 ו-5 לא יחולו על עבירה לפי חיקוק שנקבע בו או לגביו שיעמוד בתוקפו לתקופה מסוימת, או שנובע מטיבו שהוא נתון לשינויים מזמן לזמן.

ביטול העבירה לאחר
עשייתה
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

שינוי חיקוק לאחר עשיית
העבירה
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

עבירות שהזמן גרמן
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

פרק ג': תחולת דיני העונשין לפי מקום עשיית העבירה

סימן א': הוראות כלליות

העבירות לפי מקומן
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

7. (א) "עבירות-פנים" -
(1) עבירה שנעברה כולה או מקצתה בתוך שטח ישראל;

(2) מעשה הכנה לעבור עבירה, נסיון, נסיון לשדל אחר, או קשירת קשר לעבור עבירה, שנעשו מחוץ לשטח ישראל, ובלבד שהעבירה, כולה או מקצתה, היתה אמורה להיעשות בתוך שטח ישראל.

(ב) "עבירת־חוץ" - עבירה שאיננה עבירת־פנים.

(ג) "שטח ישראל", לענין סעיף זה - שטח הריבונות של מדינת ישראל כולל רצועת מימיה־חופין שלה, וכן כליהשיט וכליהטיס הרשומים בישראל.

8. נעברה עבירה במיוחד, מקום ביצוע העבירה הוא המקום שבו היתה חובת העשייה טעונה קיום.

מיקומו של מחדל
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

9. (א) תחולת דיני העונשין של ישראל, לרבות לענין עבירת־חוץ, אינה מסויגת על ידי דין זר או מעשה בית דין זר, אלא אם כן נקבע אחרת בחוק.

תנאי התחולה
[תיקונים: התשנ"ד (מס' 3),
התשע"ח]

(ב) לא תהיה העמדה לדין על עבירת־חוץ אלא בידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו בכתב.

(ג) דיני העונשין של ישראל לא יחולו עוד על עבירה, אם האדם נשפט עליה בחוץ לארץ לפי בקשת מדינת ישראל, ואם הורשע שם - גם נשא את עונשו עליה.

(ד) מקום שדיני העונשין של ישראל עשויים לחול מכוח מספר דרכי תחולה, תהיה תחולתם על פי התחולה הפחות מסויגת.

10. (א) נמצא בישראל אדם שנידון בחוץ לארץ בפסק דין חלוט, על עבירה שחלים לגביה דיני העונשין של ישראל ולא נשא שם את העונש כולו, רשאי היועץ המשפטי לממשלה, במקום להעמידו לדין, לבקש מבית המשפט שיוורה שהעונש שהוטל בחוץ לארץ או החלק ממנו שטרם בוצע שם, יבוצע בישראל, כאילו הוטל העונש בישראל בפסק דין חלוט; בצו כאמור בסעיף זה רשאי בית המשפט לקצר את תקופת המאסר שעל הנידון לשאת בישראל, ולהעמידה על תקופת המאסר המרבית שנקבעה בדיני העונשין של ישראל לעבירה שבשלה הוטל העונש, ובלבד שניתן לעשות כן לפי הסכם שבין מדינת ישראל לבין המדינה שבה הוטל העונש.

עונש שהוטל בחוץ לארץ
[תיקונים: התשנ"ד (מס' 3),
התשס"א (מס' 3)]

(ב) הוטל במדינה המבקשת על נידון כאמור בסעיף קטן (א) קנס או שהוא חויב בפיצוי לאדם אחר, נוסף על עונש המאסר, והודיעה המדינה המבקשת שהנידון טרם שילם את הקנס או את הפיצוי, או חלק מהם, יצווה בית משפט בישראל, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, לחייבו בתשלום הקנס או הפיצוי, או חלקם, שטרם שולמו על ידיו במדינה המבקשת, כאילו הוטלו בישראל, והדין החל בישראל על אי תשלום קנס או פיצוי ועל גבייתם של אלה יחול לפי הענין: לענין סעיף זה, "פיצוי לאדם אחר" - פיצוי לאדם שניזוק מעבירת ההסגרה שבשלה הורשע הנידון במדינה המבקשת.

(ג) גבתה מדינת ישראל קנס או פיצוי כאמור בסעיף קטן (ב), תעביר אותו למדינה המבקשת בהתאם להסדר שייקבע בין מדינת ישראל למדינה המבקשת לענין זה, לרבות לענין ניכוי הוצאות לגביית הקנס או הפיצוי.

11. נשא אדם עונש בחוץ לארץ על עבירה, או היה נתון שם במעצר בגללה, ינוכה העונש או תקופת המעצר מן העונש שעליו לשאת בישראל בשל אותה עבירה.

ניכוי עונש או מעצר
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

סימן ב': התחולה על עבירות־פנים

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

12. דיני העונשין של ישראל יחולו על כל עבירת־פנים.

עבירות פנים
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

סימן ג': התחולה על עבירות חוץ

עבירות נגד המדינה או
העם היהודי
[תיקונים: התשנ"ד (מס' 3),
התשס"ה (מס' 2)]

13. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות חוץ נגד -
- (1) בטחון המדינה, יחסי החוץ שלה או סודותיה;
 - (2) סדרי המשטר שבמדינה;
 - (3) הפעילות התקינה של רשויות המדינה;
 - (4) רכוש המדינה, כלכלתה או קשרי התחבורה והתקשורת שלה עם ארצות אחרות;
 - (5) רכוש, זכויות או פעילות תקינה של איגוד או גוף שפורטו בסעיף קטן (ג).
- (ב) דיני העונשין של ישראל יחולו גם על עבירות חוץ נגד -
- (1) חיי אזרח ישראלי, תושב ישראל או עובד הציבור, גופו, בריאותו, חירותו או רכושו, באשר הוא כזה;
 - (2) חיי יהודי, גופו, בריאותו, חירותו או רכושו, באשר הוא יהודי, או רכוש מוסד יהודי, באשר הוא כזה.
- (ב1) דיני העונשין של ישראל יחולו גם על עבירת חוץ שהיא עבירה על חוק איסור הכחשת השואה, התשמ"ו-1986.
- (ג) "איגוד או גוף" לענין סעיף קטן (א)(5) -
- (1) ההסתדרות הציונית העולמית;
 - (2) הסוכנות היהודית לארץ ישראל;
 - (3) קרן קיימת לישראל;
 - (4) קרן היסוד - המגבית המאוחדת לישראל;
 - (5) גוף מבוקר, כמשמעותו בחוק מבקר המדינה [נוסח משולב], התשי"ח-1958.
- שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע בתקנות איגודים או גופים נוספים לענין סעיף זה.

עבירות נגד אזרח ישראלי
או תושב ישראל
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

14. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות חוץ נגד חיי אזרח ישראלי או תושב ישראל, גופו, בריאותו או חירותו, שהעונש המרבי עליהן הוא מאסר שנה או יותר.
- (ב) נעברה העבירה בשטח הנתון לשיפוט של מדינה אחרת, יחולו עליה דיני העונשין של ישראל רק בהתקיים כל אלה:
- (1) היא עבירה גם לפי דיני אותה מדינה;
 - (2) אין חל לגבי העבירה סייג לאחריות פלילית לפי דיני אותה מדינה;
 - (3) האדם לא זוכה כבר ממנה באותה מדינה או, אם הורשע בה, לא נשא את העונש שהוטל עליו בגללה.
- (ג) לא יוטל בשל העבירה עונש חמור מזה שניתן היה להטיל לפי דיני המדינה בה נעברה העבירה.

עבירה שנעברה בידי אזרח
ישראלי או תושב ישראל
[תיקונים: התשנ"ד (מס' 3),
התשנ"ח, התשס"ג (מס' 3),
התשס"ו, התש"ע (מס' 6)]

15. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות חוץ מסוג פשע או עוון, שנעברה בידי אדם שהיה, בשעת עשיית העבירה או לאחר מכן, אזרח ישראלי או תושב ישראל; הוסגר אדם מישראל למדינה אחרת בשל אותה עבירה ונתן שם את הדין עליה, לא יחולו עוד עליה דיני העונשין של ישראל.
- (ב) הסייגים האמורים בסעיף 14(ב) ו-(ג) יחולו לגבי תחולת דיני העונשין של ישראל גם לפי סעיף זה; ואולם, הסייג האמור בסעיף 14(ב) לא יחול אם העבירה היא אחת מאלה, והיא נעברה על ידי מי שהיה בזמן עשיית העבירה אזרח ישראלי:
- (1) ריבוי נישואין לפי סעיף 176;
 - (2) עבירה לפי סימן י' לפרק ח' שנעברה בקטין או בקשר לקטין;

- (א2) מתן שוחד לעובד ציבור זר לפי סעיף 291א.
(3) הוצאה אל מעבר לגבולות המדינה לפי סעיף 370 ;
(4) גרימה לעזיבת המדינה לשם זנות או עבדות לפי סעיף 376ב ;
(5) סחר בבני אדם לפי סעיף 377א.
16. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות־חוץ אשר מדינת ישראל התחייבה, באמנות בינלאומיות רב צדדיות ופתוחות להצטרפות, להעניש עליהן ; והוא, אף אם נעברו בידי מי שאינו אזרח ישראלי או תושב ישראל, ויהא מקום עשיית העבירה אשר יהא.
(ב) הסייגים האמורים בסעיף 14(ב)(2) ר(3), ר(ג) יחולו לגבי תחולת דיני העונשין של ישראל גם לפי סעיף זה.
17. (א) מדינת ישראל רשאית להתחייב באמנה בינלאומית להחיל את דיני העונשין שלה על עבירות־חוץ או להחיל את הוראות סעיף 10, לבקשת מדינה זרה ועל בסיס של הדדיות, גם במקרים אחרים מאלה האמורים בסעיפים 13 עד 16, ובלבד שנתקיימו כל אלה :
(1) על העבירה חלים דיני העונשין של המדינה המבקשת ;
(2) העבירה נעברה בידי אדם הנמצא בתוך שטח ישראל והוא תושב ישראל, בין אם הוא אזרח ישראלי ובין אם לאו ;
(3) בכפוף למיצוי הדין בישראל כלפי האדם, תוותר המדינה המבקשת, בבקשתה, על תחולת דיניה היא בענין הנדון.
(ב) לא יוטל בישראל בשל העבירה עונש חמור מזה שניתן היה להטיל לפי דיני המדינה המבקשת.
(ג) כל שאר התנאים ייקבעו באמנה.
- חלק א' : כללי**
- פרק ד' : העבירה הפלילית והאחריות לה**
- סימן א' : היסוד העובדתי שבעבירה**
18. (א) "פרט", לענין עבירה - המעשה בהתאם להגדרתה, וכן נסיבה או תוצאה שנגרמה על ידי המעשה, מקום שהן נמנות עם הגדרת אותה עבירה.
(ב) "מעשה" - לרבות מחדל, אם לא נאמר אחרת.
(ג) "מחדל" - הימנעות מעשייה שהיא חובה לפי כל דין או חוזה.
- סימן ב' : היסוד הנפשי שבעבירה**
19. אדם מבצע עבירה רק אם עשאה במחשבה פלילית, זולת אם -
(1) נקבע בהגדרת העבירה כי רשלנות היא היסוד הנפשי הדרוש לשם התהוותה ; או
(2) העבירה היא מסוג העבירות של אחריות קפידה.
20. (א) מחשבה פלילית - מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, ולענין התוצאות גם אחת מאלה :
(1) כוונה - במטרה לגרום לאותן תוצאות ;

עבירות נגר מזשפט העמים
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

תחולה שילווחית
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

[תיקון התשנ"ה (מס' 3)]

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

מבנה היסוד העובדתי
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

דרישת מחשבה פלילית
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

מחשבה פלילית
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

(2) פזיזות שבאחת מאלה:

- (א) אדישות - בשוויון נפש לאפשרות גרימת התוצאות האמורות;
(ב) קלות דעת - בנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען.
(ב) לענין כוונה, ראייה מראש את התרחשות התוצאות, כאפשרות קרובה לוודאי, כמוה כמטרה לגרמן.
(ג) לענין סעיף זה -
(1) רואים אדם שחשד בדבר טיב ההתנהגות או בדבר אפשרות קיום הנסיבות כמי שהיה מודע להם, אם נמנע מלבררם;
(2) אין נפקה מינה אם נעשה המעשה באדם אחר או בנכס אחר, מזה שלגביו אמור היה המעשה להיעשות.

21. (א) רשלנות - אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן היישוב יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע לאותו פרט, ובלבד -
(1) שלענין הפרטים הנותנים היתה לפחות רשלנות כאמור;
(2) שבעבירה שעם פרטיה נמנית תוצאה שנגרמה על ידי המעשה או סכנה העלולה להיגרם בשלו - העושה נטל סיכון בלתי סביר להתרחשות התוצאה או לגרימת הסכנה כאמור.
(ב) רשלנות יכול שתקבע כיסוד נפשי מספיק רק לעבירה שאיננה מסוג פשע.

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

פרק ה': עבירות נגזרות

[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

סימן א': הנסיון

25. אדם מנסה לעבור עבירה אם, במטרה לבצעה, עשה מעשה שאין בו הכנה בלבד והעבירה לא הושלמה.
26. לענין נסיון, אין נפקה מינה אם עשיית העבירה לא היתה אפשרית מחמת מצב דברים שהמנסה לא היה מודע לו או טעה לגביו.
27. הוראה שבה נקבע לעבירה עונש חובה או שנקבע לה עונש מזערי, לא תחול על נסיון לעבור אותה.
28. מי שניסה לעבור עבירה, לא יישא באחריות פלילית לנסיון, אם הוכיח שמחפץ נפשו בלבד ומתוך חרטה, חדל מהשלמת המעשה או תרם תרומה של ממש למניעת התוצאות שבהן מותנית השלמת העבירה; ואולם, אין באמור כדי לגרוע מאחריותו הפלילית בשל עבירה מושלמת אחרת שבמעשה.

פטור עקב חרטה
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

נסיון מהו
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

חוסר אפשרות לעשיית העבירה
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

עונש מיוחד על נסיון
[תיקון התשנ"ד (מס' 3)]

פרק ו': דרכי ענישה

סימן א'1: הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה

- 40א. מטרתו של סימן זה לקבוע את העקרונות והשיקולים המנחים בענישה, המשקל שיש לתת להם והיחס ביניהם, כדי שבית המשפט יקבע את העונש המתאים לנאשם בנסיבות העבירה.

מטרה - סימן א'1
[תיקון התשע"ב]

440. העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו (בסימן זה - העיקרון המנחה).	העיקרון המנחה בענישה – הלימה (תיקון התשע"ב)
440. (א) בית המשפט יקבע מתחם עונש הולם למעשה העבירה שביצע הנאשם בהתאם לעיקרון המנחה, ולשם כך יתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 440ט.	קביעת מתחם העונש ההולם וגזירת עונשו של הנאשם (תיקון התשע"ב)
(ב) בתוך מתחם העונש ההולם יגזור בית המשפט את העונש המתאים לנאשם, בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 440א, ואולם בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור לפי הוראות סעיפים 440 ו-440ה.	
440. (א) קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם, לרבות העמדתו במבחן לפי סעיפים 82 או 86 או לפי פקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969.	שיקום (תיקון התשע"ב)
(ב) היו מעשה העבירה ומידת אשמו של הנאשם בעלי חומרה יתרה, לא יחרוג בית המשפט ממתחם העונש ההולם, כאמור בסעיף קטן (א), אף אם הנאשם השתקם או אם יש סיכוי של ממש שישתקם, אלא בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן, לאחר שבית המשפט שוכנע שהן גוברות על הצורך לקבוע את העונש במתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה, ופירט זאת בגזר הדין.	
440. קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי יש חשש ממשי שהנאשם יחזור ויבצע עבירות, וכי החמרה בעונשו והרחקתו מהציבור נדרשות כדי להגן על שלום הציבור, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם, ובלבד שלא יהיה בעונש שיקבע משום החמרה ניכרת מעבר למתחם העונש ההולם; בית המשפט לא יקבע כאמור אלא אם כן מצא שלנאשם עבר פלילי משמעותי או אם הוצגה לו חוות דעת מקצועית.	הגנה על שלום הציבור (תיקון התשע"ב)
140. מצא בית המשפט כי יש צורך בהרתעת הנאשם מפני ביצוע עבירה נוספת, וכי יש סיכוי של ממש שהטלת עונש מסוים תביא להרתעתו, רשאי הוא להתחשב בשיקול זה בבואו לקבוע את עונשו של הנאשם, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם.	הרתעה אישית (תיקון התשע"ב)
440. מצא בית המשפט כי יש צורך בהרתעת הרבים מפני ביצוע עבירה מסוג העבירה שביצע הנאשם, וכי יש סיכוי של ממש שהחמרה בעונשו של הנאשם תביא להרתעת הרבים, רשאי הוא להתחשב בשיקול זה בבואו לקבוע את עונשו של הנאשם, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם.	הרתעת הרבים (תיקון התשע"ב)
440. קבע בית המשפט כי מתחם העונש ההולם כולל עונש קנס, יתחשב, נוסף על האמור בסעיף 440א, במצבו הכלכלי של הנאשם, לצורך קביעת מתחם עונש הקנס ההולם.	קנס (תיקון התשע"ב)
440ט. (א) בקביעת מתחם העונש ההולם למעשה העבירה שביצע הנאשם כאמור בסעיף 440א, יתחשב בית המשפט בהתקיימותן של נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, המפורטות להלן, ובמידה שבה התקיימו, ככל שסבר שהן משפיעות על חומרת מעשה העבירה ועל אשמו של הנאשם: (1) התכנון שקדם לביצוע העבירה;	נסיבות הקשורות בביצוע העבירה (תיקון התשע"ב)

- (2) חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של אחר על הנאשם בביצוע העבירה ;
- (3) הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה ;
- (4) הנזק שנגרם מביצוע העבירה ;
- (5) הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה ;
- (6) יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו, לרבות בשל גילו ;
- (7) יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו על מעשהו, לרבות עקב התגרות של נפגע העבירה ;
- (8) מצוקתו הנפשית של הנאשם עקב התעללות בו על ידי נפגע העבירה ;
- (9) הקרבה לסייג לאחריות פלילית כאמור בסעיף 1' ;
- (10) האכזריות, האלימות וההתעללות של הנאשם בנפגע העבירה או ניצולו ;
- (11) הניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם או של יחסיו עם נפגע העבירה.
- (ב) לעניין נסיבות כאמור בסעיף קטן (א)(6) עד (9), בית המשפט יתחשב בהן ככל שסבר שהן מפחיתות את חומרת מעשה העבירה ואת אשמו של הנאשם, ולעניין נסיבות כאמור בסעיף קטן (א)(10) ו-(11) - ככל שסבר שהן מגבירות את חומרת מעשה העבירה ואת אשמו של הנאשם.

40א. (א) בית המשפט יקבע כי התקיימו נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, על בסיס ראיות שהובאו בשלב בירור האשמה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) -

- (1) בשלב הטיעונים לעונש, הנאשם רשאי להביא ראיות מטעמו, ובלבד שאינן סותרות את הנטען על ידו בשלב בירור האשמה, והצדדים רשאים להביא ראיות שנקבע בחיקוק כי יובאו בשלב זה ;
- (2) בית המשפט רשאי, לבקשת אחד מהצדדים, להתיר להביא ראיות בעניין נסיבות הקשורות בביצוע העבירה בשלב הטיעונים לעונש, אם שוכנע כי לא היתה אפשרות לטעון לגביהן בשלב בירור האשמה או אם הדבר דרוש כדי למנוע עיוות דין.
- (ג) בית המשפט יקבע כי התקיימה נסיבה מחמירה הקשורה בביצוע העבירה אם היא הוכחה מעבר לספק סביר ; בית המשפט יקבע כי התקיימה נסיבה מקילה הקשורה בביצוע העבירה אם היא הוכחה ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אזרחי.
- (ד) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (ב)(2), הודה הנאשם בעובדות כתב האישום, בין לאחר שמיעת הראיות ובין לפני כן, יכלול כתב האישום שבו הודה את כל העובדות והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

40א. בגזירת העונש המתאים לנאשם כאמור בסעיף 40ג(ב), רשאי בית המשפט להתחשב בהתקיימות נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, המפורטות להלן, ובמידה שבה התקיימו, ככל שסבר כי ראוי לתת להן משקל בנסיבות המקרה, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם :

- (1) הפגיעה של העונש בנאשם, לרבות בשל גילו ;
- (2) הפגיעה של העונש במשפחתו של הנאשם ;
- (3) הנזקים שנגרמו לנאשם מביצוע העבירה ומהרשעתו ;
- (4) נטילת האחריות של הנאשם על מעשיו, וחזרתו למוטב או מאמציו לחזור למוטב ;

- (5) מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בשלה;
- (6) שיתוף הפעולה של הנאשם עם רשויות אכיפת החוק; ואולם כפירה באשמה וניהול משפט על ידי הנאשם לא ייזקפו לחובתו;
- (7) התנהגותו החיובית של הנאשם ותרומתו לחברה;
- (8) נסיבות חיים קשות של הנאשם שהיתה להן השפעה על ביצוע מעשה העבירה;
- (9) התנהגות רשויות אכיפת החוק;
- (10) חלוף הזמן מעת ביצוע העבירה;
- (11) עברו הפלילי של הנאשם או העדרו.

40יב. אין בהוראות סעיפים 40 ו-40א כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לשקול נסיבות נוספות הקשורות בביצוע העבירה לשם קביעת מתחם העונש ההולם, וכן נסיבות נוספות שאינן קשורות בביצוע העבירה לשם גזירת העונש המתאים לנאשם.

נסיבות נוספות
(תיקון התשע"ב)

40ג. (א) הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע.

ריבוי עבירות
(תיקון התשע"ב)

(ב) הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות כמה אירועים, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי הוא לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים; גזר בית המשפט עונש נפרד לכל אירוע, יקבע את מידת החפיפה בין העונשים או הצטברותם.

(ג) בגזירת העונש לפי סעיף זה, יתחשב בית המשפט, בין השאר, במספר העבירות, בתדירותן ובזיקה ביניהן, וישמור על יחס הולם בין חומרת מכלול המעשים ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג העונש, ואם גזר עונש מאסר - לבין תקופת המאסר שעל הנאשם לשאת.

40יד. בית המשפט יפרט וינמק בגזר הדין, בין השאר, את אלה:

חובת הנמקה
(תיקון התשע"ב)

- (1) קביעת מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה שבהן התחשב לצורך קביעת מתחם העונש ההולם;
- (2) גזירת העונש המתאים לנאשם והנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה שבהן התחשב לצורך גזירת העונש;
- (3) חריגה ממתחם העונש ההולם לשם שיקומו של הנאשם או לשם הגנה על שלום הציבור, ככל שהיתה, והטעמים לחריגה;
- (4) הדרך שבה גזר את דינו של הנאשם לאחר הרשעה בכמה עבירות המהוות כמה אירועים.

40טו. (א) על ענישת קטין יחולו הוראות חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971.

ענישת קטין
(תיקון התשע"ב)

(ב) בלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (א), בית המשפט רשאי להתחשב בעקרונות ובשיקולים המנחים בענישה המנויים בסימן זה, תוך התאמתם לענישת הקטין, ככל שסבר שראוי לתת להם משקל בנסיבות המקרה.

חוק העמותות, התש"ס-1980

(סעיפים נבחרים)

פרק א': ייסוד

1. שני בני אדם או יותר, שהם בגירים החפצים להתאגד כתאגיד למטרה חוקית שאינה מכוונת לחלוקת רווחים בין חבריו ושמתרתו העיקרית אינה עשיית רווחים, רשאים לייסד עמותה; העמותה תיכון עם רישומה בפנקס העמותות.
2. (א) בקשה לרישום עמותה תוגש בידי המייסדים לרשם העמותות (להלן - הרשם) באופן מקוון ויצוינו בה שם העמותה, מטרתה, מענה בישראל, מענה הדיגיטלי, אחד מכל פרט המנוי בתוספת הרביעית לחוק החברות, שמות המייסדים, מעניהם ומספרי זהותם; לבקשה יצורף תצהיר חתום בידי כל המייסדים על נכונותם לייסד עמותה, כאמור בבקשה, ולכהן בה כחברי ועד.
- (ב) לאחר הגשת הבקשה, וכל עוד לא נרשמה העמותה, יכיר הרשם בכל בקשה לשינוי או לתיקון פרט כאמור בסעיף קטן (א), אם חתומים עליה רוב המייסדים החתומים על הבקשה המקורית; ובלבד שהוכח להנחת דעתו, כי הודעה על ההחלטה להגיש בקשה לשינוי או לתיקון, נשלחה לכל המייסדים בדואר רשום 14 ימים לפחות לפני מועד הגשתה. בקשה לשינוי או לתיקון כאמור בסעיף קטן זה, תוגש באופן מקוון.
- (ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), הרשם רשאי לאפשר הגשת בקשה לפי אותם סעיפים קטנים שלא באופן מקוון אם התקיימו נסיבות שמצדיקות זאת.
- (ד) בחוק זה -
- "חוק החברות" - חוק החברות, התשנ"ט-1999;
- "מען דיגיטלי" - כהגדרתו בחוק החברות.
3. לא תירשם עמותה אם מטרה ממטרותיה שוללת את קיומה של מדינת ישראל או את אופיה הדמוקרטי, או אם יש יסוד סביר למסקנה כי העמותה תשמש מסווה לפעולות בלתי חוקיות.
4. (א) לא תירשם עמותה בשם העלול להטעות או לפגוע בתקנת הציבור או ברגשותיו.
- (ב) לא תירשם עמותה בשם הזהה לשם של אחד מאלה, או הדומה לו עד כדי להטעות:
- (1) תאגיד הרשום כדין בישראל;
- (2) תאגיד שהיה רשום כדין בישראל, רישומו בוטל וטרם חלפו שנתיים מיום ביטול הרישום של אותו תאגיד;
- (3) עמותה הנמצאת בתהליכי רישום;
- (4) שם המבוקש לעמותה לאחר השלמת מיזוג כמשמעותו בפרק ד', אם צוין במסמכים שהוגשו לפי סעיף 34ז(6).
- (ג) (1) נרשמה עמותה בשם שאין לרשמה בו לפי סעיף קטן (א) או (ב), רשאי הרשם לדרוש ממנה לשנות את¹ השם;
- (2) לא שינתה העמותה את שמה תוך ארבעה חודשים או תוך זמן אחר שקבע הרשם בדרישתו, לפי המאוחר, רשאי הרשם, בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה, לשנות את שמה לשם שיבחר, בשים לב לשמה הקודם ולמטרותיה.

1. במקור נכתב: "אם".

(3) החליט הרשם לשנות את שם העמותה כאמור בפסקה (2), ישלח לעמותה תעודת שינוי שם, ולעניין פרסומו יראו את השינוי כאילו נקבע על פי החלטת העמותה.
(4) שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לקבוע הוראות לעניין פרסום של שינוי השם לפי סעיף קטן זה.

5. הוגשה בקשה בהתאם לסעיף 2, ירשום הרשם את העמותה בפנקס העמותות וזולת אם ראה עצמו מנוע מלעשות כן לפי סעיפים 1, 3, 4(א) או 4(ב).

רישום העמותה
(תיקון התשנ"ז)

5א. (א) הוגשה בקשה על פי סעיף 2 לרישום עמותה שמטרותיה גיוס כספים להצלת חיי אדם ולא רשם אותה הרשם בפנקס העמותות תוך שבועיים מיום שהוגשה הבקשה, שלא מחמת סירוב לרשמה, רשאים המייסדים לבקש משר הפנים¹ שיוורה על אופן בדיקת הבקשה ורישום העמותה תוך תקופה שלא תעלה על 14 ימים מיום מתן ההוראה כאמור.
(ב) על בדיקה ורישום עמותה לפי סעיף קטן (א) יחולו הוראות סעיפים 1, 3 ו-4.
(ג) תוקף רישום עמותה שנרשמה מכוח סעיפים קטנים (א) ו-(ב) הוא לשנה אחת.

רישום זמני
(תיקון התשמ"ח)

(ד) חלפה שנה מיום רישומה הזמני של העמותה, ולא נרשמה העמותה לפי סעיף 5, יועברו נכסיה, לאחר שנפרעו חובותיה במלואם, לעמותה אחרת שקבע האפוטרופוס הכללי שמונה לפי חוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978, ואשר מטרותיה קרובות, לדעתו, למטרות העמותה שתוקף רישומה הזמני פג.

6. (בוטל). [תיקון התשס"ה (מס' 3)]

7. משנרשמה עמותה, יפרסם הרשם הודעה על כך ברשומות ויתן לעמותה תעודת רישום; התעודה תהיה ראייה חלוטה שהעמותה נוסדה כדין.

פרסום ותעודת רישום

8. מהיום שצויין בתעודת הרישום כיום הרישום תהיה העמותה תאגיד, כשר לכל זכות, חובה ופעולה משפטית.

העמותה תאגיד

8א. שם העמותה יצוין בכל מסמך, שילוט או פרסום היוצא מטעמה, בצורה המלאה המופיעה בתעודת הרישום; השם יצוין באותיות אחידות וללא קיצורים והשמטות ויכלול בסופו את הציון "עמותה", "עמותה רשומה" או "ע"ר".

שימוש בשם
(תיקון התשנ"ז)

1. סמכויות שר הפנים הועברו לשר המשפטים (י"פ 5272, התשס"ד, עמ' 1870).

פקודת השטרות [נוסח חדש]

(סעיפים נבחרים)

פרק חמישי: מילואים

91. כל שנעשה, למעשה, ביושר-לב, רואים כאילו נעשה בתום-לב, כמשמעותו בפקודה תוס'לב זו, בין שנעשה ברשלנות ובין שלא ברשלנות.
92. (א) מסמך או כתב הטעונים לפי פקודה זו חתימתו של אדם, אין צורך שיחתום עליהם בידו הוא אלא די להם בחתימתו שנכתבה ביד אדם אחר בהרשאתו או על פיה או בחותמו שהוטבע עליהם בידי עצמו או בהרשאתו.
(ב) כשהמדובר הוא בחברה, באגודה שיתופית, בשותפות או באישיות משפטית אחרת, די להם למסמך או לכתב הטעונים חתימה לפי פקודה זו, שיהיו טבועים בחותמתה של אותה אישיות משפטית.
93. (א) מקום שפקודה זו קובעת זמן של פחות משלושה ימים לעשייתם של פעולה או של דבר - יום שאין בו עסקים לא יבוא במנין.
(ב) ימים שאין בהם עסקים הם, לענין פקודה זו -
(1) יום ששי, שבת ויום ראשון;
(2) כל יום שהממשלה הודיעה עליו, בצו שפורסם ברשומות, שהוא יום פגרה חוקי.
94. (בוטל). (תיקון התשל"ג)
95. (א) הוראות פקודה זו בענין שיקים משורטטים יחולו על פקודה לתשלום דיבידנד.
(ב) הוראות פקודה זו בענין שיקים משורטטים יחולו גם על כל תעודה שהוצאה על ידי לקוח של בנקאי ושכוונתה לאפשר לאדם לקבל מאת הבנקאי, עם דרישה, פרעון הסכום הנזכר בה, ויחולו כאילו היתה אותה תעודה שיק; אולם אין לראות את האמור כאן כאילו בא לעשות אותה תעודה למסמך סחיר.
96. (א) אין להיזקק לתובענה על פי שטר חליפין או שיק או שטר חוב כנגד מי שהוא צד להם ואינו מסב, לאחר שעברו שבע שנים, וכנגד מסב - לאחר שעברו שנתיים, מן הזמן שבו נולדה לראשונה לאוחז באותה שעה עילת התובענה כנגד אותו צד; ואולם צד לשטר חליפין, לשיק או לשטר חוב, יכול לוותר על טענת ההגנה שאין להיזקק לתובענה נגדו על פי מסמך כאמור, משום שעברה התקופה האמורה בסעיף קטן זה, ומותר לרשום את הוויתור בין בגוף המסמך כאמור ובין בתעודה נפרדת, בין לפני תחילת התובענה ובין לאחריה, ואם נרשם הוויתור בתעודה נפרדת לא יהיה מחייב, אלא אם האדם שרשם אותו בתעודה קיבל בעדו תמורה בתעריך.
(ב) לגבי הקבלת תחילת התקופה האמורה מחלותו של השטר, זולת אם -
(1) צריך הצגה לפרעון כדי לחייב את הקבל, כי אז תתחיל התקופה האמורה מתאריך ההצגה;
(2) קובל השטר לאחר חלותו, כי אז תתחיל התקופה האמורה מתאריך הקיבול.
(ג) לגבי המושך או מסב תתחיל התקופה האמורה מן התאריך שבו נתקבלה הודעת חילול.